VESTNIK

Murska Sobota, 8. septembra 1988 ● Leto XL ● Št. 34 ● Cena 1100 din

VREME

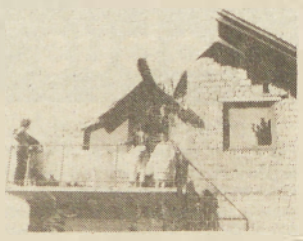

Konec tedna bo suho, v nedeljo prehodno poslabšanje z manjšimi padavinami.

V petek je v severnem delu Goričkega pustošilo hudo neurje. Najbolj so bili prizadeti Gumilarjevi v Kruplivniku, saj jim je močan veter odkril novo hišo. Veter je streho odnesel na sosedovo hišo in tudi njo zelo poškodoval. Za popravilo bodo morali Gumilarjevi seči globoko v žep

nj

Radenska ob 30 milijonov šilingov?

Razplet šestletnega pravnega postopka med nemško firmo Kajo in Radensko bo stal slednjo 30 milijonov šilingov. Odločbo zunanjega razsodišča pri Gospodarski zbornici Jugoslavije so prejeli v petek, znesek pa bi morali plačati v petnajstih dneh. Nadaljevanje sledi v naslednji številki Vestnika.

bp

Pridelek krompirja letos ne bo obilen. Suša je prizadela tudi krompirjeva polja, zlasti na peščenih in prodnatih tleh pa je krompir prisilno dozorel. Pridelovalci že končujejo s spravilom, pridelali pa so ga le kakšnih 40 odstotkov od načrtovanih količin. S krompirjem imajo v zadnjih letih slabe izkušnje. Ko ga je preveč, ga je težko prodati, ko ga je premalo, pa težko kupiti, saj je predrag. Kako bo letos? Fotografija: Nataša Juhanov

Preustroj ne bo čarobni napitek

Na struno »bo že kako« dolgo ne bo več možno igrati. Zahtevajo že, prej ali slej pa bodo udarili po mizi uspešni. Hoteli bodo jasne odgovore: kaj bo s soboško Platano, kam vodi stanje v Avtoradgoni, kakšna je prihodnost lendavskega Primata in tako naprej. Delavci soboške Mure sedejo za stroje tudi ponoči, če gre za roke, ki jih zahteva tuji kupec, v Platani je bila podobna zahteva pri delavcih etiketirana s samovoljo vodilnih in neprimernim odnosom do delavcev. Da se tudi v težkih gospodarskih časih da nekaj storiti, so dokazali v soboški Mesni industriji s sodobnim trženjem, novimi programi in zanimivimi izdelki, pa tudi v Križevskih opekarnah, ki so danes med najuspešnejšimi gospodarskimi organizacijami, čeprav smo še pred nekaj leti ukinjali opekarne in vsem pisali črno prihodnost. Križevski opekarnarji v tistih časih niso bili na boljšem, toda prebili so se na vrh ne po zaslugi kakršnihkoli privilegijev — kratkomalo znali so, hoteli so in znašli so se!

Brez tega pa v tržnem gospodarstvu, v kakršnega naj bi kot v edino možno alternativo postopoma prehajali, ne bo šlo. V gospodarskih krogih, pa že tudi v vsakdanjih pogovorih, se je kar udomačila beseda prestrukturiranje. Ekonomisti v tem res vidijo izhod, vendar takoj pridajo, da proces ne bo minil brez pretresov. V pomurskem gospodarstvu smo ga v prvi fazi dojemali kot ihto za novimi programi, vendar naj je danes že bolj ali manj jasno, da so nam potrebni temeljiti posegi tudi v sedanje programe — predvsem v kovinskopredelovalni industriji, kjer so to bolj ali manj že registrirali in, na primer v rogašovskem Livu, v tej smeri tudi resno delajo. Dovolj samokritično bi se morali zamisliti tudi tam, kjer iščejo ravnotežje na robu, alarmne luči pa že prižgati v gradbenih organizacijah, saj na primer informacija iz Pomurja, da za prihodnje leto še niso uspeli pridobiti del, dovolj zgovorno opozarja, da gradbeništvo brez prestrukturiranja v teh časih ne more preživeti.

V pomurskih občinah nastajajo nekakšni razvojni skladi, imamo jih tudi na republiški in zvezni ravni, vendar ima pomursko gospodarstvo premalo konketnih programov za preusmeritev proizvodnje in le z redkimi bi lahko potrkalo na ena ali druga vrata razvojnega denarja. Usoda občinskih skladov pa je tudi sicer še negotova, saj se v tem istem gopodarstvu bojijo, da bo denar odtekel in — kot že marsikdaj — razvrednoten končal bogvekje. Zato je toliko bolj zanimiva pobuda pomurske zbornice, da v sodelovanju s strokovnjaki ljubljanske ekonomske fakultete in mednarodno organizacijo AGEA (podobno kot je že znan in v javnosti odmeven pristop razvoja Nove Gorice) pride do vsebinskega razvojnega programa Pomurja vsaj za prihodnje desetletje. Kaj več kaže storiti tudi za razvoj drobnega gospodarstva, njegov prodor na tuje trge in sploh za angažiranje zasebnega kapitala, saj smo v našem »ogradu« na primer o uvajanju obveznic komaj kaj slišali, drugod pa že imajo konkretne pobude. Do novega smo bili in smo tudi zdaj nekam zadržani, zato naj bodo tokrat zbornične pobude začetek novega ozračja v časih, ko brez injekcije v razvoj našemu gospodarstvu grozi paraliza, da ne zapišemo še kaj hujšega.

Ne bo pa vse odvisno samo od denarja in »razvojne« volje gospodarstva. Prestrukturiranje nujno sega tudi v družbeno sfero. Skupnost za zaposlovanje bo v časih, ko je komaj kaj novega zaposlovanja, morala več strokovnega narediti za prekvalificiranje ljudi za preustrojeno gospodarstvo. Nihče sicer še ne ve, koliko bomo imeli tehnoloških ali ekonomskih presežkov. Vsi pa vemo, da bodo. Če ne zdaj, bomo v kratkem morali vedeti tudi, kam in kako z njimi. V šolstvu in zdravstvu, kjer sicer vse tarna o slabem materialnem položaju, se bo tudi treba vprašati o racionalnosti sedanje organiziranosti. Ni toliko pomembno, ali imamo pet ali samo eden zdravstveni sis, štiri samostojne tozde zdravstvenih domov, vsakovrstne pise v izobraževanju, pa še na vseh ravneh podvajajoče se strokovne službe in organe... Bistvena je kakovost izobraževanja in učinkovitost zdravljenja, če se hočemo iti sodobno gospodarstvo!

Oboje — gospodarstvo in družbene dejavnosti — torej čas in razmere silijo v temeljit preustroj, kar pa ne bo čarobni napitek, ki bi nas sam po sebi popeljal v boljše čase.

Irma Benko

Kdo širi dezinformacije?

Občinska konferenca SZDL v Lendavi bo pomagala pri ustanavljanju odborov Slovenske kmečke zveze, ne želi pa biti organizator ustanavljanja. To pomeni, da mora pobuda o ustanovitvi vzniknili med kmeti samimi. Doslej so krajevni odbor Slovenske kmečke zveze ustanovili v Veliki Polani, ni pa uspela ustanovitev v Črenšovcih, v nekaterih krajih z madžarskim življem (npr. Dobrovnik) pa se menda širijo dezinformacije, češ da je Slovenska kmečka zveza le organizacija slovenskih kmetov. To pa seveda ni res, kajti, kot je razvidno iz osnutka pravil, ki so objavljena v zadnji številki Vestnika, Slovenska kmečka zveza je stanovska politična organizacija kmetov in kmetijskih delavcev na območju Slovenije. Torej se v krajevni odbor Slovenske kmečke zveze lahko vključi vsakdo, ne glede na to, ali je Slovenec, Madžar, Hrvat ... Kar zadeva lendavsko območje, kjer je nekdo »lansiral« dezinformacijo, bi kazalo raziskati, kdo neki bi to mogel biti in proti komu je namenjena. K temu kaže dodati, da je odločitev občinske konference, da ne bo vplivala oziroma umetno spodbujala ustanavljanje odborov SKZ, pravilna, vendar pa bi le kazalo stopiti med kmete, kjer so pod mučnim vtisom dezinformacije, in jim pomagati pri ustanovitvi krajevnega odbora te stanovske organizacije, s čimer bi dezinformacijo v kali zatrli. Seveda je ustanovitev pravzaprav odvisna od odločitve kmetov samih; če bodo kmetje-Slovenci in kmetje-Madžari iz Dobrovnika in okolice menili, da je krajevni odbor Slovenske kmečke zveze na njihovem območju potreben, tedaj ga bodo ustanovili, če pa bodo menili, da ga ni treba, pa z ustanovitvijo ne bo nič. Menim, da je prav zdaj priložnost, da se kmetje organizirajo, če ne že v vsaki večji vasi, pa vsekakor na območju krajevne skupnosti, kajti Slovenska kmečka zveza je neke vrste kmečki sindikat, ki ima svoje cilje. Ali ni že napočil čas, ko bo lahko kmet (so)odločal o cenah, vplival na takšno ali drugačno obliko zemljiških posegov itd?

Š. Sobočan

NOVO ŠOLSKO LETO

V teh dneh smo se kar precej ukvarjali tudi s prihodom novega šolskega leta. Zdaj je naposled tu. In kaj je prineslo?

V Pomurju imamo 39 popolnih osemletk (od 1. do 8. razreda) in 4 osnovne šole s prilagojenim učnim programom, ki jih obiskuje skupaj blizu 16.000 učencev, poučuje in vzgaja pa jih okrog tisoč pedagoških delavcev. Gospodarska kriza se vse bolj kaže tudi v gmotnem položaju šolstva. Učitelji in profesorji so nezadovoljni z nagrajevanjem njihovega dela, zmanjkujejo pa tudi sredstva za financiranje tako imenovanega programa B (šola v naravi, podaljšano bivanje, ČOŠ nad 10%, fakultativne oblike pouka idr.). Zato so med drugim vse glasnejša razmišljanja, da bi opustili celodnevno osnovno šolo, ki je za okrog polovico dražja od navadne. Marsikje drugje v Sloveniji so to že storili. Občutno so se povečale tudi obremenitve staršev za izobraževanje njihovih otrok (za šolske potrebščine, malico, prevoze, časopise, revije, šolo v naravi, zavarovanja ...).

Največ novega je to šolsko leto prineslo učencem osnovnih šol v Turnišču, Verženju in pri Vidmu ob Ščavnici, saj so jih povsod pričakali novi šolski prostori. Kljub slabim časom torej vendarle še uspemo kaj zgraditi.

Tudi srednje šole so kljub vsemu po eni strani dokaj zadovoljne pričakale novo šolsko leto. Povsod so imeli namreč dovolj prijav za vpis v 1. letnik. Tako imajo v Ljutomeru kar 3 letnike novincev, kar se doslej še ni zgodilo, rekordno število učencev pa je tudi na Srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota, in sicer okrog 1.680. Tam pa še vedno niso uspeli imenovati novega ravnatelja, čeprav so se na zadnji razpis prijavili 3 kandidati. Dva sta ustrezala razpisnim pogojem, toda na razširjeni seji sveta šole, ki je bila prejšnjo sredo, niso dosegli soglasja o nobenem. Štefanu **Harkaju** (ravnatelj Srednje družboslovne in ekonomske šole M. Sobota) so dale prednost zunanje družbenopolitične organizacije in ustanove, **Edvardu Stojku** (profesorju na SCTPU) pa sodelavci in učenci. Zastonj je bilo prepričevanje, da gre za šolsko ustanovo, ki je širšega pomena. Najbrž bi o tem morali spregovoriti in voditi načrtno kadrovsko politiko že davno prej — kmalu po tistem, ko je dal prejšnji ravnatelj Vlado Sagadin ostavko. Od tedaj pa so minili že trije meseci. Očitno tedanja stavka na centru ni bila zadosten poduk. Kot začasno kadrovsko rešitev so zato na omenjeni seji imenovali **Vlada Sagadina** za vršilca dolžnosti ravnatelja.

Jože Graj

Območni posvet o prenovi sindikata

KAKO POVRNITI OMAJANI UGLED SINDIKATA?

Gospodarske in družbene težave v posameznih pomurskih občinah kažejo, da marsikje proizvodnja upada, da je v številnih delovnih organizacijah zaposlovanje povsem zastalo, da v kolektivih načrtujejo tehnološke in ekonomske presežke delavcev, da se osebni dohodki realno zmanjšujejo, kar vse samo še povečuje nezadovoljstvo delavcev. Zato je treba v sindikatu nemudoma prenehati z brezplodnimi sestankovanjem in se zavzeti za takojšnje uresničevanje dogovorjenih nalog. Kajti sindikat, kakršen je sedaj, nima ne veljave ne ugleda med člani, je bilo med drugim slišati na regijskem posvetu pomurskih sindikatov v Murski Soboti z delovno skupino republiškega sveta ZSS o novih nalogah, predvsem pa o prenovi sindikalne organizacije.

Pogledi na to, kako prenoviti sindikalno organizacijo tudi v Pomurju, se sicer razlikujejo, nobenega dvoma pa nista da taka organiziranost in tak način delovanja, kakršna sta, ni več učinkovita. V razpravi so poudarili, da mora sindikalna organizacija pripeljati delavski razred na oblast, ki jo je ta očitno že zdavnaj izgubil. Zato je umesten predlog, da postane sindikat resnično organizacija delavcev, nikakor pa ne zlepljena z drugimi političnimi strukturami. Menijo namreč, da je sindikat del oblasti ter da članstvo in vodstvo sindikata težko najdeta skupni jezik, kar se je navsezadnje pokazalo tudi ob nekaterih prekinitvah dela. Vse odločnejše postajajo zahteve po večji revolucionarnosti vodstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, kateremu očitajo tudi mlačnost, omahovanje in kompromisarstvo.

Tako kritične misli z območnega posveta v Murski Soboti so gotovo posledica razmer, v katerih so se znašli delavci. Vse bolj jasno je namreč, da se bodo delavci organizirali sami, če zanje ne bo ustrezno poskrbela njihova sindikalna organizacija. Zato so se v razpravi zavzemali za temeljito organizacijsko in vsebinsko prenovo sindikata, kar jasno izhaja iz stališč na razširjeni seji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. To pa pomeni v prvi vrsti spremembo v metodi dela pomurskih sindikatov, s pomočjo katere bi bilo mogoče povrniti očitno omajano zaupanje delavcev v sindikalno organizacijo. Predvsem pa je treba opredeliti prednostne naloge v tako imenovanem operativnem programu dela, da bi sindikat postal učinkovita družbenopolitična organizacija.

Milan Jerše

BGA KAYE PATIRI

— Bodi pozdravljen, misijonar!

(Slovo bratonskega misijonarja Jožeta Mlinariča od gobavke Marceline lani v Burundiju.) Z današnjo številko zacenja Vestnik vrsto zapisov o delovanju pomurskih razumnikov, ki na različnih koncih zemeljske oble delujejo kot misionarji. Prvi zapis berite na 12. strani.

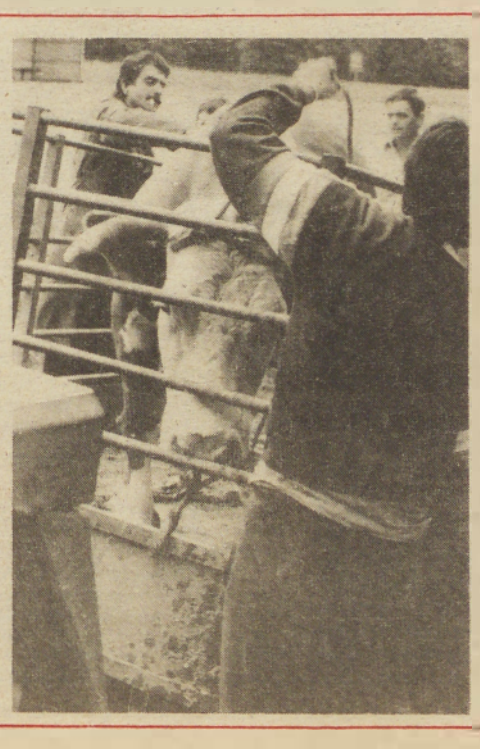

»ŠVERC-KOMERC« JE BIZNIS *— Prekupčevanje je sicer prepovedan, vendar donosen posel. Nekaterim je postal takorekoč poklic in brez dela kar lepo zaslužijo. Inšpekcijske službe so največkrat nemočne, saj je prekršek težko dokazati. Tokrat več o prekupčevanju z živino na strani 5.*

Dolga kolona kamjonov je natovorjena z razstavljenimi raketami srednjega dosega Pershing 2, ki tako zapuščajo ameriško bazo v Waldheidu blizu Heilbronna v Zvezni republiki Nemčiji. S tem so tudi ZDA začele z demontažo prvih od 108 načrtovanih raket za uničenje kot je dogovor v sporazumu z Moskvo sprejet lani. Rakete bodo transportirali v ZDA, kjer jih bodo najpozneje v treh letih tudi uničili.

ZBOROVANJA NE BODO REŠILA KOSOVSKE DRAME

Na zadnji odmevni seji predsedstva CK ZKS, na kateri je bilo poudarjeno, da ne more biti odstopanj od treh reform: gospodarske,političnega sistema in prenove zveze komunistov, ker tudi ni druge poti, kot je demokratična, pri doseganju ciljev in reševanju težav, so med aktualnimi političnimi dogajanji govorili tudi o predlogu s Kosova, da naj bi 1.000 Srbov in Črnogorcev obiskalo Ljubljano ali 1.000 Slovencev KS Kosovo polje. Milan Kučan je o tem rekel:

Razprav, pomislekov ob tej pobudi ali njeno morebitno zavrnitev, ko gre za zborovanje v Ljubljani, ni mogoče razlagati kot našo bojazen z izredno težavnim položajem na Kosovu: še najmanj je to mogoče razlagati kot obotavljanje pred soodgovornostjo, da ta položaj premagamo. Gre predvsem za opozorilo o tem, katere poti in sredstva so lahko politično produktivna, katera pa bi v teh slovenskih razmerah izzvala nova navskrižja, pomenila enostransko obveščanje o razmerah na Kosovu, odvračala pozornost od ključnih problemov in vzrokov zanje, ustvarjala podlago za dodatno zaostrovanje razmer in mednacionalno nestrpnost, ne pa njihovo reševanje. To je v končni posledici usmerjeno zoper prvotne cilje Srbov in Črnogorcev s Kosova. Seveda pa bo nujna razprava o razmerah na Kosovu, vse dotlej, dokler ne bodo — po načelih, sprejetih v ZKJ — porušeni mednacionalni odnosi spet urejeni. Zato se bomo komunisti v SZDL zavzemali za svoje načelne opredelitve. Te so enake stališčem 13. kongresa ZKJ, 9. in 16. seje CK ZKJ. Gre za čimširše obveščanje o razmerah na Kosovu in takšno politično dejavnost, ki bo učinkovito in uspešno prispevala k reševanju kosovske drame, ne da bi pri tem — kot se je dogajalo na številnih mitingih — z gesli in vzkliki rušili prav tiste temelje avnojske jugoslovanske federacije, ki so lahko edina prava podlaga mednacionalnega sožitja na Kosovu in v vsej Jugoslaviji. Nobeno zborovanje s takšnimi političnimi gesli, ki niso bila preprečena, ne tu, pri nas, ne kje drugje ne morejo biti produktivna.

Tudi za kmečke pokojnine medletno usklajevanje

Med novostmi, ki prihajajo iz Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, in bodo zajete v spremenjenem družbenem dogovoru o usklajevanju pokojnin, je tudi pomembna dopolnitev za kmečke starostne upokojence. Njihove pokojnine, ki se zdaj določijo enkrat na leto — v začetku leta, ko je opravljena dokončna uskladitev pokojnin — naj bi med letom dvakrat uskladili, in sicer v juniju in oktobru, vendar le z veljavnostjo za naprej. Pokojnine bi povišali za toliko odstotkov kot znaša do tistega meseca skupno povečanje pokojnin.

Še vedno pa ostaja vprašanje, ali bo letos v oktobru mogoče na novo določiti znesek kmečke starostne pokojnine (ta znaša 85.062 dinarjev) glede na omejena sredstva skupnosti.

PODPORA

Zgodba o spontanih zborovanjih v podporo ogroženim Srbom in Črnogorcem v raznih mestih, kamor le ti prihajajo napovedano ali nenapovedano, je imela te dni nadaljevanje v protestnem zborovanju pripadnikov albanske narodnosti v Kumanovu — v Makedoniji.

Udeleženci tega zborovanja (zahtevali so pouk samo v Albanščini) so namreč napovedali pohod v Beograd in Skopje, če njihove zahteve ne bodo uresničene. Večina udeležencev tega protesta se je mirno razšla, kakih dvesto pa se je napotilo v mesto in spopadlo z milico, kar seveda ni minilo brez težkih in lažjih poškodb.

Lahko bi rekli: če seješ veter — žanješ vihar.

Prihodi srbskega in črnogorskega življa v vojvodinska mesta namreč tudi že imajo neljube posledice. Kakor je bilo rečeno na seminarju SZDL in sindikatov Srbije pred javno razpravo o ustavnih spremembah, tamkaj že čutijo, da se občani vse bolj izogibajo omenjanja svoje nacionalnosti in je menda zato težko pričakovati tako demokratično razpravo med delavci in občani, v kateri bi vsakdo zares brez vsakršnih pomislekov rekel svoje pravo mnenje o tem kar je predlagano.

Na tem istem sestanku je bilo izrečenih, kakor smo lahko spremljali tok razprave iz televizijskega poročila, precej ostrih in nedvoumno razumljivih sodb. Med drugim je bilo izrečeno tudi mnenje, da srbski narod za razliko od drugih narodov, pravzaprav ni niti autonomen, ker je pač bila in ostala namera naj ne bo več močne Srbije, a šibka Srbija ne more uspešno reševati problemov v svoji hiši.

Iz Novega Beograda je bila napovedana nova, svojevrstna akcija zbiranja podpore v reševanju problemov na Kosovem in menda tudi ustavnim spremembam nasploh v tej republiki: to bodo napovedana srečanja med zbratimljenimi krajevnimi skupnostmi in občinami, ki jih je menda na stotine in imajo že svojo tradicijo.

Vojvodina se je, kot vemo, zatekla po pomoč k CK ZKJ, ne na ulice drugih mest in srečanja zbratimljenih mest, občin, krajevnih skupnosti in še koga. Zato jim hitenje z javno razpravo o ustavnih spremembah, ki naj bi zagotovila podporo delovnih kolektivov in občanov krajevnih skupnosti, ni nič kaj pri srcu. Menijo namreč, kakor se vidi iz izjav za javnost, da same spremembe ustave Srbije in analogno Jugoslavije in pokrajin, pravzaprav ne bi bile sporne, če ne bi bil sporen način njihovega uresničevanja.

Zdi se, da imajo v mislih prav sporne »spontane« mitinge, ki stvari samo zaostrujejo, ne pa razrešujejo, in podobno prakso, ki povsem zanemarja samoupravljanje in njegov graditveni pristop razreševanja nesporazumov od človeka navzgor in na način, ki ureja vse, ne samo nacionalno v medsebojnih odnosih.

Podobno temu je tudi zbiranje podpore čez kolektive in krajevne skupnosti, zlasti če so vnaprej tendenčno pripravljeni za podporo vnaprej pripravljenim sklepom, ali pa če to podporo nudijo forumski krogi celo brez prave množičnosti, pa tudi — na mitingaški način.

O tej navajenosti na konfrontacijo mi je nek Beograjčan dal sledečo razlago: Slovenci imate delovno tradicijo več generacij nazaj in imate zato tudi temu ustrezen odnos do dela, ustvarjalnosti, demokracije in demokratičnosti, med tem ko je ves Jug veliko generacij nazaj vajen samo vojevanja, je zatorej brez delovnih navad in brez tolerance v dialogih in obrambi lastnih interesov.

Tudi takšno konfrontiranje zadev je zanesljivo preveč enostransko, da bi bilo pravi odgovor na vse, vendar je res, da je v njem marsikatera resnica o prepadih, ki nas delijo na podlagi zgodovinskih dogajanj, ki segajo še vedno v vsakdanje življenje.

S poskusi sekanja gordijskih vozlov seveda ne pridemo nikamor, vendar to ne pomeni, da moramo biti pasivna priča nadaljnjemu zavozlavanju mednacionalnih in drugih odnosov. Težko je reči kolikšna pričakovanja so upravičena, da bo oziroma je dolžan CK ZKJ razrešiti glavna vprašanja, če v tem ne sodelujejo vsaj vsi komunisti.

Viktor Širec

globus

BUDIMPEŠTA — Madžarska delegacija s partijskim generalnim sekretarjem in vladnim predsednikom Groszom ni sklonjene glave zapustila Arada. Javnost je nemara preveč pričakovala, ker sestanka na vrhu ni bilo že enajst let, vendar z enim srečanjem ni mogoče izbrisati nakopičenega, so komentirali obisk v madžarski prestolnici. Madžari so sprožili deset zadev in le pri dveh so Romuni odločno rekli ne (vnovično odprtje konzulata v Cluju in pogajanja o teritorialnem programu, ki da je romunska notranja zadeva — ne rušenje vasi, marveč urbanizacija in preseljevanje ljudi v razvitejša mesta).

NEW DELHI — Gladina vseh velikih rek v Bangladešu je narasla kot ne pomnijo. Večji del glavnega mesta Dake je pod vodo. Poplave ogrožajo okrog 20 milijonov ljudi, petino vsega bangladeškega prebivalstva. Zaradi onesnažene pitne vode se širijo črevesne bolezni, zato so že zaprosili mednarodno skupnost za pomoč. Nujno potrebujejo predvsem helikopterje za dovoz hrane, saj se do nekaterih predelov ne more prebiti niti vojska.

SZCZECIN — Napovedujejo, da se je z nedeljskim pohodom pristaniških delavcev v središču tega severnopoljskega mesta dokončno polegel skoraj tri tedne trajajoči stavkovni val na Poljskem. Zdaj naj bi temeljito razčlenili vzroke zadnjih pretresov, možnosti za konsolidacijo razmer in dosego sporazuma med delavstvom in oblastmi.

BAGDAD — Obisk prvega podpredsednika iraške vlade Ramadana v Jugoslaviji je potrdil, ocenjujejo v Bagdadu, da se odnosi med državama uspešno razvijajo, med obiskom pa so postavili nove temelje še bolj vsestranskemu sodelovanju med neuvrščenima in prijateljskima državama. Podpis novega sporazuma o trgovinskem, tehničnem, znanstvenem in gospodarskem sodelovanju bo odprl nove možnosti za trajno in za obe državi koristno sodelovanje.

PARIZ — Po podatkih Le Monda bo letošnja gospodarska rast v Franciji na koncu leta 3-odstotna. Ta analitična predvidevanja, ki jih vlada ni zanikala, vzbujajo precej optimizma med francoskimi gospodarstveniki, saj takšne rasti niso zabeležili že od leta 1979, ko je bila gospodarska rast 3,4-odstotna. Po tem letu je bila rast le dva odstotka na leto, tako da je vlada v začetku letošnjega leta napovedala 1,9-odstotno gospodarsko rast, ki pa bo po novem gotovo presegla tri odstotke.

globus

V Nikoziji za novo vlogo neuvrščenih

Za ciprsko ministrsko konferenco neuvrščenih je najpomembnejše, da spozna pomen nove vloge neuvrščenih in izkoristi priložnosti, ki ju gibanju ponujajo spremenjeni odnosi med velesilama, je pred ponedeljkovim začetkom konference dejal ciprski zunanji minister Georg Jakovu. Gibanje bi lahko navdihnila nova vizija, moralo pa bi se tudi učinkoviteje pojaviti v vlogi »graditelja mostov« tako na globalni, kot na regionalni ravni. Članice gibanja in gibanje samo bi se morali začeti obnašati bolj poslovno, in to tako v političnih kot gospodarskih zadevah. Konferenca bo končana 10. septembra.

PLAČE V MARKAH

Kaj je inflacija? Tokrat za spremembo poglejmo namesto znanstvene definicije nekaj ilustracij tega fenomena. V začetku leta 1979 je kreditni potencial poslovnih bank v Jugoslaviji znašal 1105 milijard dinarjev, v začetku leta 1986 4812 milijard, v začetku lanskega leta celih 8151 milijard, v začetku letošnjega leta pa natančno 28 tisoč milijard dinarjev! Ali druga primerjava: cene blaga in uslug so bile v začetku letošnjega leta za 207 krat večje kot leta 1971, v tem istem času se je marka v Jugoslaviji podražila za 147 krat, dolar pa za 72 krat. Poprečni osebni dohodek je bil januarja leta 1971 1731 dinarjev, januarja lani pa okrog 270 tisoč dinarjev ali za 155 krat višji! Ampak v markah smo zaslužili v poprečju enako tako leta 1971 kot lani. Vsaj ta tolažba!

YUGO — ŠKODA STOLETJA

Ko so se pred leti začele razprave o skupnih jugoslovanskih proizvodnih in izvoznih programih, za katere naj bi takrat šele pripravili cilje in kriterije, ki jih morajo izpolnjevati, in seveda ukrepe, s katerimi bi jim država in skupnost pomagali izboljševati proizvodnjo za prodor na tuje trge, je že bilo bolj ali manj jasno, da se pobuda ni porodila kar tako. In res, izza kulisja se je nenadoma pojavil »posel stoletja«. Zastavin ameriški Yugo program, ki je bil vzorčna slika, kaj po teh kriterijih skupni jugoslovanski proizvodni program je in kakšne (načrtovane) izvozne učinke mora zagotavljati . . .

Že takoj na začetku se je pokazalo, da je najbolj mamljiv muholovec med spodbudnimi oziroma olajševalnimi ukrepi »širše družbene skupnosti« pravzaprav zgodba z druge strani: izredno privlačno je bilo namreč določilo o oprostitvi plačila uvoznih carin in drugih uvoznih dajatev za uvoz opreme, surovin in reprodukcijskih materialov, ki so »vgrajeni« v izvozno proizvodnjo skupnih programov. V tistih časih in ob tisti omejevalni tezi za izvozno gospodarstvo dobesedno izžemalni »devizni zakonodaji« so bili to ogromni popusti, kakršne smo uradno zaznali le še pri svobodnem uvozu opreme za jugoslovanske prireditelje velikih svetovnih prvenstev in olimpiad. Ker pa v gospodarstvu proizvodnja in izvoz sama po sebi nista prireditev svetovnega pomena za jugoslovanske razmere, se je lahko prišlo do lepo zapisanih in ponujenih uvoznih olajšav le prek nekaj ciljnih ovir: najvišja med njimi je pravzaprav bila »s proizvodnjo in izvozom letno povečan devizni učinek za najmanj petdeset milijonov konvertibilnih deviz, kontinuirano pet let«.

Skupnih jugoslovanskih proizvodnih in izvoznih programov ni nastalo veliko. Formalno priznanih. Nekaj zaradi tega, ker se po začetnih odklonilnih mnenjih zveznih čuvarjev zakonitosti in privilegijev organizacije niso več trudile za uvrstitev na takšno top lestvico jugoslovanskega uspešnega gospodarstva. Drugi vzrok so bile verjetno splošne jugoslovanske, vedno slabše ekonomske in družbenopolitične razmere, da o neizmernem administriranju in potrebnem iskanju stricev v številnih zveznih organih sploh ne govorimo. Pri tem pa so seveda uradni, pristojni strokovni mlini ves čas mleli vse »prijave« v svojem znanem »polako« tempu.

Čez leto, dve se je tako skoraj očitno potrdilo, da imamo jugoslovansko perspektivo za učinkovitejše vključevanje v pravičnejšo mednarodno menjavo — torej skupne proizvodne in izvozne programe — na papirju predvsem zaradi Zastavinega Yugo — America oziroma njegove prodaje na novem kontinentu. Najbrž zato, da bi še bolj podkrepili takšno tržno usmeritev jugoslovanskega gospodarstva doma in na tujem, in ker bi moralo biti v tako utemeljeni in prodorni politiki na seznamu vendarle več kot samo nekaj organizacij, so ideologi in konstruktorji jugoslovanskih izvoznih programov v zveznih telesih zrahljali uzde. Ugotovili so namreč, »da je ostalo odprto vprašanje, kako se opredeljevati pri tistih skupnih programih, ki ne izpolnjujejo predvidenih pogojev, so pa vseeno pomembni za skladnejši gospodarski razvoj države (ker zagotavljajo surovine za izvozne programe in domače gospodarske zmogljivosti, substituirajo uvoz, zadovoljujejo vitalne potrebe prebivalstva in prispevajo k produktivnejšemu zaposlovanju)« . . . Zvezni izvršni svet je sredi lanskega leta pritrdil tem pomislekom in sprejel nove kriterije za ocenjevanje in spodbujanje skupnih programov ter tako omogočil, da se na hit lestvico uvrstijo tudi takoimenovani razvojni programi.

V ŽARIŠČU

Pustimo ob strani podrobnosti takrat sprejetih (in še veljavnih) olajšav, ker za nadaljnje pomisleke niso niti pomembne. Bolj vprašljivo je, da prav na področju, kjer bi morali biti najbrž v sedanjih stabilizacijsko-reformskih časih še kako krutoekonomski, in ko bi morali »kriterije« predvsem prepustiti trgu, ne pa pameti administracije, še vedno — in to res na pomembni odskočni deski — ohranjamo in priznavamo stare razvade. In spet bi lahko pridali — za izbrance.

Beseda o izbrancih gotovo ni pretirana, saj v letošnji junijski »analizi programov sprejetih ukrepov za uresničevanje skupnih programov razvoja proizvodnje in izvoza . . .« zvezni izvršni svet sam sporoča, da je jugoslovanska gospodarska zbornica spustila skozi svoje rešeto devetnajst pripravljenih programov, v zisovih in drugih zveznih strokovnih telesih so jih »priznali« sedem, od teh pa sta oproščena carin za uvoz opreme, kar je po zisu »pomemben ukrep podpore pri izpeljavi skupnih programov«, le dva, in sicer »skupni program za proizvodnjo avtomobilov Yugo-Zastava v ZDA in skupni program za proizvodnjo in izvoz pohištva v ZDA in Kanado«. Načelno bi bilo to morebiti celo prav in ekonomsko, češ, saj se ugodnosti ne delijo vseprek. Samo načelno. Toda po drugi strani in to ne samo politično-družbeno-moralni, marveč predvsem stabilizacijsko-ekonomski, pa bi bil že tudi skrajni čas, da gospodarska javnost v Jugoslaviji vidi resnične česte račune doslej edinega posla stoletja na mizi. Ne samo, da je postal Zastavina in naša skupna gospodarska polomija. Najbrž ni več junaka (da ne rečem strokovnjaka), ki bi še utemeljeval in dokazoval, da je Yugo-America gospodarni posel. Če smo morali ta avto danes na ameriškem trgu poceniti na 3599 dolarjev, na manj kot smo ga začeli prodajati leta 1985 (3990 dolarjev), in ko ga lahko kupiš na petletno posojilo, da ob prevzemu plačaš reči in piši manj kot en sam dolar (99 centov!) — je to za jugoslovansko gospodarstvo bolj škoda stoletja. Drugače rečeno: »vzorčna propaganda« za naš izvoz. In ko vse to tujini prodajamo za »skupni jugoslovanski program«, neprimerno bolj kot učinkov — poln olajšav in podpor, bi se že res morali vprašati, do kdaj še v novih časih po starih tirih.

Gospodarski vestnik

KMALU NOV RECEPT PROTI DOLGOVOM?

Po predlogu UNCTAD naj bi najbolj zadolženim državam sveta zmanjšali terjatve za 30 odstotkov. Predlog izvedencev konference Združenih narodov za trgovino in razvoj je tolikanj zanimivejši, ker gre za prvo radikalnejšo zamisel za lajšanje problema dolgov, ki jo je od leta 1982 dalje, ko je z nezmožnostjo plačevanja Mehike izbruhnila svetovna dolžniška kriza, ponudila ena pomembnejših mednarodnih organizacij. Strokovnjaki UNCTAD so svoj predlog utemeljili z okvirno strategijo, ki je dobila v svetu splošno podporo, da je namreč pri urejanju dolžniške krize namesto dosedanje deflacijske gospodarske politike treba spodbujati gospodarski razvoj. Komercialne banke, ki jim je ta predlog namenjen, so se zaenkrat previdno obdale z molkom. Izračunati morajo, kaj bi za njihove bilance pomenil odpis dela dolgov, poleg tega pa kaže s podrobnejšimi razglabljanji počakati vsaj še dva tedna, do sestanka sveta UNCTAD, vodilnega telesa organizacije, ki bo podprl ali zavrnil idejo sekretariata te organizacije. Njegovi izvedenci so že izračunali, da bi se samo ameriške banke s tem odpisom morale posloviti od približno 24 odstotkov vseh svojih terjatev od petnajsterice najbolj zadolženih držav v svetu, med katerimi je tudi Jugoslavija.

Pot, ki naj bi jo ubrali po mnenju Unctadovega sekretariata, je v državah dolžnicah v spodbujanju investicij in proizvodnje. Poteza ženevskih izvedencev ima kopico utemeljitev, od neuspeha vseh dosedanjih poskusov za reševanje dolžniške krize do drsenja nekaterih velikih dolžnic v čedalje hujše gospodarske težave. Ne glede na usodo pobude, je že zdaj potrebno poudariti, da je predlog predvsem politična poteza, ki bi jo države v razvoju morale povzeti in jo zagovarjati v drugih širših mednarodnih forumih, predvsem v IMF. In tudi, če bi banke privolile v odpis, bo za zmanjšanje dolgov treba marsikaj postoriti predvsem doma — s smotrnim in pametnim gospodarjenjem, kar je edina zanesljiva rešitev dolžniške krize.

Predstavniki združenja ameriških bank so že zavrnili predlog o 30-odstotnem črtanju dolgov največjih svetovnih dolžnic. Poudarjajo, da bodo ameriške poslovne banke mednarodno dolžniško krizo še naprej reševale od primera do primera.

Ne glede na to, da so ameriške poslovne banke letos za približno 20 milijard dolarjev povečale svoje rezerve, da bi na ta način pokrile morebitne izgube, ki jih bodo imele v poslovanju z dolžniškimi državami v trenutku, ko so ZDA pred novimi predsedniškimi volitvami, ni bilo niti pričakovati, da bi pristale na tako radikalno reševanje dolžniške krize.

Ali nas bo plaz podražitev zasul?

Tako se ob najnovejših podražitvah upravičeno sprašujejo ljudje. Gre namreč za občuten dvig čen, predvsem osnovnih življenjskih potrebščin, ki prinaša velike skrbi v družinskem proračunu, zato bodo letošnji poletni meseci marsikomu še dolgo ostali v neprijetnem spominu. Kako dolgo bo še cenovna politika ubirala svoja pota in kdaj ji bomo dokončno stopili na prste, kajti upadanje standarda ljudi je že precej načelo njihove živce?! Še posebno zato, ker so odgovorni za naše gospodarske razmere nenehno, kot v en rog, ponavljali, kako letos ne smemo preseči 95-odstotne ciljne inflacije. To je v tem trenutku popolna utvara, pa čeprav na vse kriplje zatrjujejo, da se cene bojda oblikujejo izključno po tržnih zakonitostih.

Če se samo spomnimo nedavnih podražitev, kot so električna energija, jedilno olje, moka, kruh, naftni derivati, poštne in železniške storitve ter najnovejša podražitev premoga za okrog 35 odstotkov, zagotovo nismo našteli vsega, kar nas je močno udarilo po mošnjičku. Nekatere podražitve bomo namreč na svoji koži občutili šele v prihodnjih dneh. Ljudje se samo sprašujejo, kako dolga bo še ta veriga najrazličnejših podražitev. V teh nezavidljivih razmerah je skrajni čas, da dosledno izvajamo družbeni nadzor nad vsemi področji, sicer nam bodo zadeve ušle z vajeti.

Predvsem pa zveznemu izvršnemu svetu, če ne bo sprejel dovolj učinkovitih ukrepov zoper inflacijo. Slejkoprej se bo geslo Bolje prodajati po nižjih cenah, kot sploh ne prodajati in kopičiti zaloge moralo uveljaviti v vsakodnevni praksi. Tudi delovne organizacije v Pomurju bodo morale slediti temu pozivu in se izogniti nenehnemu povečevanju cen svojih izdelkov in skušati bolje izkoristiti notranje rezerve. Z uspešnejšim poslovanjem pa bo tudi možno brzdati naraščajoče materialne in druge stroške.

Predvsem pa je treba imeti pred očmi standard ljudi in njihove življenjske stroške, zato se je treba boriti proti dvojni morali, ko na eni strani zlahka dvigamo roke za razne podražitve, po drugi strani pa se hudujemo kot potrošniki. Sicer pa so bili o tem sklenjeni že številni dogovori, le praksa je doslej ubirala svoja pota. To pa je v sedanjih zaostrenih gospodarskih in političnih razmerah nesprejemljivo!

Milan JERŠE

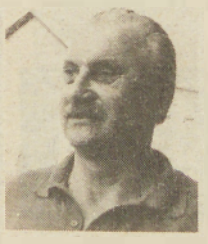

LUDVIK KAR

Najnovejša podražitev premoga me ni posebno prizadela, ker sem priključen na mestno kurjavo. Vseeno pa se mi zdi, da je ta podražitev vendarle previsoka. Nasploh sem prizadet zaradi cele poplave podražitev, zlasti kruha, ker v trgovinah marsikdaj zmanjka najcenejšega kruha, ki ga zgodaj zjutraj pokupijo drugi. Kot upokojenec se nad tem hudujem, saj s svojo pokojnino težko shajam ob nenehnih podražitvah raznih izdelkov. Podražilo pa se je tudi meso, cene v trgovinah pa so dokaj različne. Opažam, da se nekateri že težko preživljajo, vse pa je predrago tudi za naše pokojnine.

LUČKA ČERPNJAK

Kam nas vse to vodi? Vsekakor bi lahko bolje živeli, če ne bi standard nenehno upadal. Zlasti močno me prizadene plačevanje stanarine, pa tudi za vrtec je treba odšteti vedno več denarja. Da ne govorim posebej o osnovnih življenjskih potrebščinah, ki so v znatni meri načele družinski proračun. Tudi električna energija, ki naj bi se oktobra še enkrat podražila, predstavlja poseben problem, nad katerim se velja resno zamisliti. Mislim, da se z vsemi temi podražitvami, ki smo jim priča vsakodnevno, močno oddaljujemo od dogovorjene ciljne stopnje inflacije.

KAREL HORVAT

V tem letu je bilo že toliko najrazličnejših podražitev, da to moraš občutiti na svojem žepu. Poleg tega pa osebni dohodki ne dohajajo vedno višjih cen raznega blaga, predvsem osnovnih življenjskih potrebščin. Drago je postalo tudi šolanje otrok. In če pomislim, da smo pred glavno kurilno sezono, ko bo treba razmišljati o nabavi premoga, čeprav v svoji hiši uporabljam večinoma kurilno olje, bi moral osebni dohodek bolj slediti tem podražitvam. Po mojem mnenju je nelogično, da se ob omejevanju osebnih dohodkov zavzemamo za socialne pomoči. Pravilneje bi bilo, da z našimi plačami zagotovimo normalno preživljanje ljudi.

VILI ČERPNJAK

Mene zanima, kako dolgo bo to še šlo, kje so meje in kaj se bo iz tega izcimilo. Veliko ljudi namreč živi na robu eksistenčnega minimuma in zato išče dodatni zaslužek, namesto da mu družbena skupnost zagotovi dostojno življenje. Najnovejše podražitve so očitno posledica slabe gospodarske politike. Na leto porabimo okrog 3 tone premoga, zato me zadnja podražitev prizadene, čeprav uporabljam tudi drugo kurivo. Če bi se podražil le premog, to ne bi v toliki meri usekalo ljudi po denarnicah. Žal pa je teh podražitev že preveč in je negodovanje upravičeno.

JOŽE KLEMENČIČ

V glavnem kurim z drvmi in šele nato pride na vrsto tudi premog, ker imam na srečo nekaj gozda. Po mojem mnenju ob podražitvah naftnih derivatov hitimo v samouničenje. Mi, kmetovalci, ne moremo slediti vse višjim cenam, pa tudi potrošniki ob sedanjih plačah težko zmorejo breme najnovejših podražitev. Vidim, da je na trgu nered, kar pa ne bi smelo biti. Po drugi strani pa so kmečke pokojnine tako nizke, da marsikdaj predstavljajo nekakšno socialno pomoč. To namreč ni zadostno nadomestilo za mnogo delo kmetovalcev. Podobno je s starostnimi pokojninami.

Milan Jerše

Premog je, premoga ni . . .

Do take ugotovitve, ki očitno meji na špekulacijo s podražitvijo, smo se dokopali konec tedna, ko so po eni strani v rudnikih trdili, da je premoga za ogrevanje dovolj, v pomurskih trgovskih organizacijah pa, da tega kuriva primanjkuje. Podražitev je znašala okrog 35 odstotkov, drobnoprodajna cena za rjave premoge iz slovenskih premogovnikov je po novem 210 tisoč dinarjev za tono, velenjski lignit približno 120 tisoč dinarjev, rjavi premogi iz Bosne in Hercegovine pa 190 tisoč dinarjev. Poleg tega je povečan sovlagateljski delež od 10 tisoč na 14 tisoč dinarjev.

Ko smo se pozanimali, kakšno je trenutno stanje v Pomurju, smo zvedeli, da premoga skorajda ni v zalogi, pa še tega sproti razvažajo strankam, ki so ga že imele naročenega. Pri tem je zanimivo, da je naročil sorazmerno malo; v tozdu Merkur veletrgovine Potrošnik v Murski Soboti npr. le okrog 400 ton vseh vrst premoga. Letošnje izredno majhno povpraševanje ni običajno, saj je bilo prejšnja leta ravno obratno, letos pa zaznavajo ta problem že od marca. Delni vzrok je treba iskati v preusmerjanju kupcev na kurilno olje, ki je zdaj znatno cenejše od premoga, na manjšo nabavo pa verjetno vpliva tudi sorazmerno visoka cena kuriv.

Verjetno pa vsi kupci le nimajo kuriv v zalogi, zato je pričakovati večje povpraševanje po premogu v jesenskem obdobju.

Praksa preteklih let kaže, da je povpraševanje po tem kurivu večje v septembru in oktobru. V upanju, da bo prihodnje dni vendarle prišlo nekaj več premoga, lahko pričakujemo, da bodo v pomurskih trgovskih organizacijah v prihodnje uspeli zadovoljiti potrebe kupcev, ki se bodo seveda pravočasno oglasili na ustreznih mestih.

M. Jerše

Vitrina se je osamosvojila

Minuli teden so se delavke in delavci tozda Vitrina z referendumom (ta je uspel stoodstotno) odločili, da se izločijo iz delovne organizacije Loške tovarne hladilnikov Škofja Loka. Razlog za izločitev so nekajletni spori z delovno organizacijo o statusu tozda, ki so ga v Škofji Loki hoteli spremeniti v obrat. Tudi pri razvoju so bili zapostavljeni, zato so se odločili za ta skrajni korak. In kaj pomeni izločitev za Vitrino? To vprašanje smo postavili Jožetu Klemenčiču, direktorju Vitrine.

»Za Vitrino pomeni to veliko. Prvič pomeni, da smo se odrekli obratu, ki bi v nasprotnem primeru ostal v Ljutomeru in ki bi bil v nekakem smislu le obrat z delovno silo za LTH, brez perspektive in brez razvoja. Manj bi smeli misliti s svojo glavo, manj bi bilo strokovnjakov. Drugič pa pomeni izločitev veliko odgovornost za kolektiv, napenjanje vseh sil, da kolektiv posodobimo, mu dvignemo strokovno raven in začnemo svojo pot, za katero pa se zavedamo, da ne bo lahka.«

Kdaj boste začeli kot enovita delovna organizacija?

»Ko bodo rešeni vsi pravni problemi in ko se bomo kolikor toliko preuredili in postavili na noge. Pričakujemo, da bo to nekje konec leta, tako da bi s prvim januarjem tudi uradno postali enovita delovna organizacija Vitrina.«

Z osamosvojitvijo pa bodo nastale nekatere spremembe. Okrepiti bo potrebno t. i. skupne službe (doslej ste jih imeli v Škofji Loki), sestaviti bo potrebno skupino strokovnjakov, ki bo skrbela za razvoj . . .

»Menim, da smo bili kadrovsko že dokaj dobro organizirani, se pravi, da smo že nekaj časa načrtovali takšen korak. Res pa je, da potrebujemo nekaj strokovnjakov, predvsem v komerciali. Nujno bi potrebovali vodjo tega oddelka. Manjka pa nam še nekaj strokovnjakov pri razvoju. Področje razvoja sedaj rešujemo z zunanjimi sodelavci. Če bi na obeh področjih dobili dva vodilna delavca, bi rešili vse naše probleme.«

Kakšen proizvodni program pa načrtujete na svoji samostojni poti?

»Naš proizvodni program bi radi popestrili in razširili ponudbo. Gre za celotno opremo delikatesnih trgovin, prodajaln kruha, peciva in manjših gostinskih lokalov. Osnova bi bila hladilna tehnika, dopolnili pa bi jo z opremo prostora. Že doslej imamo nekaj dobrih izkušenj, ki so naše priporočilo za delo v prihodnje.«

Dušan Loparnik

POSVET PREDSEDNIKOV KK SZDL

Aktivnosti na pomembnih preizkušnjah

Letos ne bo nič kaj lahko za aktivistično delo, saj smo zašli v najglobljo družbeno in gospodarsko krizo, pa tudi v krizo zaupanja ljudi. Zato so nujne korenite spremembe v našem obnašanju in ravnanju, pri čemer veliko pričakujemo od metod dela Socialistične zveze. To je na posvetu predsednikov KK SZDL iz soboške občine poudaril sekretar OK SZDL, Jože Stvarnik.

Sicer pa so na posvetu, ki so se ga udeležili tudi predstavniki občinskega izvršnega sveta, komiteja za kmetijstvo, KZ Panonka, strokovnih služb skupnosti za zaposlovanje, Zveze lovskih družin Prekmurja in drugi, obravnavali vrsto pomembnih vprašanj. Najprej je bil govor o variantnem predlogu za nov čas oddajanja madžarskega programa Radia Murska Sobota ob nedeljah. Ta naj bi se razširil za eno uro. Razprava je pokazala, da gre za občutljivo politično vprašanje, ko ne bi smeli biti prizadeti interesi pripadnikov madžarske narodnosti, po drugi strani pa tudi ne večinskega naroda. Zato so se dogovorili, da do 20. septembra, ko bodo razprave strnili v MS SZDL za Pomurje in se odločili za najboljšo rešitev, opravijo v KK SZDL razširjene seje. Ker je sprememba predvidena že 1. oktobra, bo treba s temi razpravami pohiteti.

Nato so se dogovorili o nujnosti enotnega pristopa k oblikovanju mnenj socialnozdravstvenih komisij v KS k vlogam prosilcev štipendij iz združenih sredstev. Da bi štipendije pravočasno podelili, je 20. september skrajni rok za bolj dolečna mnenja o posameznih prosilcih štipendij, v nekaterih KS pa bodo v tem času opravili kadrovske spremembe v socialnozdravstvenih komisijah. Na posvetu so se seznanili tudi z globalno oceno škode v kmetijstvu po nedavni suši, ki je v republiki ocenjena kot naravna nesreča, zato popisna komisija opravlja obsežno delo na terenu. Dogovorili so se tudi o sklepanju samoupravnega sporazuma o povračilu škode, ki jo povzroča divjad, in sicer med lovskimi družinami in krajevnimi skupnostmi. Govorili pa so še o nekaterih drugih nalogah frontne organizacije v soboški občini.

Milan Jerše

Če je v družini pet šolarjev

Pet, šest in še več otrok v družini nekoč ni bilo nič neobičajnega, dandanes pa je kar precej drugače, mar ne? Najbrž tudi zato, ker otroci čedalje več ‚stanejo'. Dragi so namreč postali otroški vrtci in za brezplačno (?) osnovno šolo je treba vedno več prispevati.

*Ob začetku novega šolskega leta smo obiskali eno od družin s petimi šolarji, to je **Rajnerjeve v Lipovcih**. Tatjana je začela obiskovati 1. letnik srednje medicinske šole, Jože je v 8., Francek v 6., Jelica v 5., Lidija pa v 3. razredu celodnevne osnovne šole 17. oktober Beltinci. Njihova mama je zaposlena v tovarni Mura, oče pa gospodari na srednje veliki kmetiji.*

Kako je bilo z nakupom učbenikov in drugih šolskih potrebščin, nas je zanimalo.

»Kar je bilo treba kupiti za osnovnošolce, smo vzeli na sejmu v šoli. Otroci so šli kar sami, le zakaj jim ne bi zaupala? Nekaj zvezkov pa smo kupili tudi v naši trgovini. Za vsakega je bilo treba odšteti približno 100 tisoč dinarjev, za srednješolko pa še enkrat toliko. Pri tem pa niso všteti drugi izdatki, recimo za torbe, copate, telovadke . . . Če bi bilo res treba naenkrat vsem kupiti vse, bi šli kar dve moji prejšnji Murini plači, to je okrog milijon dinarjev. Potem pa pridejo še sprotni izdatki za prevoz z avtobusom, malice, celodnevno šolo, časopise, revije, izlete itd. Ne vem, kako bi bilo, če ne bi hodila v službo,« nam je povedala mama Anica. Vendar pa oba z možem razmišljata, naj bi šli vsi dalje v šolo, kajti na kmetiji ne vidita prihodnosti.

In ko smo odhajali, nas je spraševala, kako to, da se dandanes tako hitro menjajo učbeniki. Ko je ona hodila v šolo, so jih lahko uporabljali osem in več let.

Le kaj naj bi ji odgovorili? Strinjali smo se z njo, da to najbrž ni prav, obenem pa dodali, da se vse hitro spreminja, tako da tudi učbeniki hitreje zastarajo. Najbrž je res tako; morda pa je tudi kaj nepotrebnih sprememb.

Jože Graj

Pet Rajnerjevih šolarjev — Foto: N. J.

NOVINCEM V POMOČ

Tako kot prvošolcem v šolah, je tudi novincem v vrtcih pomembno pomagati pri vzpostavitvi stika z novim okoljem v teh prvih septembrskih dneh, ko je v jutranjih urah ob predaji otrok slišati presunljiv jok, ob prevzemu pa so očke malčkov sumljivo pordele. Težave se ponavljajo, dokler se otroci ne navadijo na vzgojiteljice in varuhinje ter nov ritem življenja, ki je pravzaprav prvi korak v časovno uklenjenost in obveznosti vsakdanjika odraslih. Da bi jim bil ta prehod olajšan oziroma da bi jih čim manj obremenjevali, obenem pa starši skupaj z vzgojiteljicami in varuhinjami priskočili na pomoč, smo v Vzgojno-varstveni organizaciji Murska Sobota, v enoti Štefana Kovača poiskali voditeljico vrtca Marjeto Rotdajč in jo povprašali, kako ukrepati.

»Na ta prvi korak smo se pripravljali že junija, ko smo starše novincev seznanili z osebjem, igralnico, v katero se je otrok prvega septembra vključil, in napovedali običajne težave. O vsem smo se dogovorili na roditeljskem sestanku, da bi se starši potem pogovorili doma z otroki,« je povedala sogovornica, ki ima že dolgoletne izkušnje, vendar pa se je joku prvih dni v vrtcu težko izogniti ob še takem trudu. Staršem je lahko razložiti, težje pa potem najmlajšim dopovedati. Vendar pa vseeno ni tako hudo.

Osrednji, pa tudi najstarejši soboški vrtec ima svojo zelenico ograjeno pred jeklenimi konjički in pod krošnjami dreves dobre možnosti za igro na prostem. Nekaj minut po dvanajsti, ko so mlajši že legli k počitku po kosilu, smo prisluhnili pesmici Katke Mohar, ki je z vzgojiteljico Zdenko Tkalec-Sočič in ob sodelovanju drugih otrok v skupini starejših zapela in se potem še razgibala pred spanjem.

Foto: Nataša Juhnov

»Ko očki in mamice zaprejo vrata vrtca, se otroci vključijo v otroški živ žav, kolektivno igro in jim tovarišica pazljivo prisluhne, po potrebi pa jih tudi »pocarta« in potem gre lažje. Vzgojiteljice in varuhinje se trudijo, da bi se otrokom čim bolj približale že v prvih dneh in z njimi prebrodile prve ure prilagajanja, predvsem pa vzpostavile pristni stik.«

Novincev je v enoti vrtca na Štefana Kovača letos 58, od skupnega števila 376 otrok. Razvrščeni so v sedemnajst oddelkov, zanje skrbijo vzgojiteljice in varuhinje, v enem pa je specialna pedagoginja.

»Če gre s kakšnim otrokom posebej težko v prvih dneh, ga lahko starši pokličejo po telefonu, pridejo ponj prej, po kosilu in pred spanjem, če imajo čas, pa lahko ostajajo z otrokom tudi v igralnici in mu pomagajo pri vključitvi. Posebej prvi dnevi so za otroka v vrtcu izjemno dolgi, zato jim je takšna oblika sodelovanja staršev dobrodošla,« smo zvedeli v vrtcu.

Brigita Bavčar

JELOVICA

Odbor za kadre, izobraževanje in družbeni standard PONOVNO objavlja prosta dela in naloge

PRODAJANJE PROIZVODOV II

v predstavništvu Murska Sobota

POGOJI:

— V. stopnja strokovne izobrazbe lesarske, gradbene, komercialne ali ekonomske smeri in nad 6 mesecev delovnih izkušenj ali IV. stopnja strokovne izobrazbe lesarske, gradbene, komercialne ali ekonomske smeri in nad 12 mesecev delovnih izkušenj,
— smisel za komuniciranje in sodelovanje,
— poslovna sposobnost,
— iniciativa in samostojnost.

Delovno razmerje za objavljena prosta dela in naloge bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 8 dni od objave na naslov: JELOVICA, lesna industrija Škofja Loka, Kidriceva 58 — kadrovska služba. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po izteku objave.

Poslovodenje kot umetnost možnega (II)

Idealne tipske osebnosti poslovodnega organa (menežerja) v naših razmerah ni in ga ne more biti, očitno pa je, da postaja razčlemba (uveljavljanje!) poklicnih odlik in pomanjkljivosti poslovnežev tudi pri nas običajna praksa, samoumevna in redna sestavina ekonomske politike. Podjetje, gospodarska organizacija, ustanova ali podobna združba je namreč živ organizem. Ob rojstvu in v otroštvu terja drugačno vodenje kakor v fazi razcveta in zrelosti, spet drugačno v dobi staranja, odmiranja, v kritičnem položaju zaradi notranjih ali zunanjih razlogov, v prehodu od administrativne k tržni usmeritvi in narobe.

Kaj pa protestantska etika in rosna mladost?

Kako je s temi odlikami oz. slabostmi pri pomurskih direktorjih, gotovo ni mogoče priti do dna. Če pa bi si že privoščili tovrstno pustolovščino z imeni in priimki, bi nam utegnili zelo hitro (po)očitati, da se gremo etiketiranje, podtikanje ali še kaj hujšega. Sicer pa naj bi — po **Ivzaku Idizesu** (glej prejšnje nadaljevanje!) — obstajal še en tip vodje, t. i. suha veja oz. črna luknja, ki med drugim trdi, da posli napredujejo, čeravno barka tone. Stopa po črti najmanjšega odpora, tok dogodkov gre mimo njega, glasno sanjari o minulih dneh in čaka na upokojitev, na nekaznovan umik s scene, kjer je vse predolgo igral truplo.

A poglejmo v že navedeno raziskavo **Dejavniki učinkovitosti poslovodnega organa**, kjer so označene tri skupine: »očetje-rešitelji« (ponavadi starejši, povprečno manj formalno izobraženi, ki so iz »podrtij« ustvarili zelo uspešna in velika podjetja), »integratorji« (navadno mlajši, fakultetno izobraženi, ki so to postali v že uspešnih organizacijah, ko so bile v krizi) in »nasledniki« (najmlajši, ki so nasledili »očete-rešitelje« oz. »integratorje«, s fakultetno izobrazbo, večidel »zrasli« v teh organizacijah). Dodan je dokaz, »da ni preprostega zunanjega znaka, po katerem bi lahko razlikovali uspešne od neuspešnih poslovodnih organov. Vendar je vsem uspešnim skupno nekakšno fanatično prepričanje in fanatična zagnanost za uspešnost organizacije. To pa je individualna in težko merljiva lastnost.« Nesporno je slednje povezano z okoljem, pri čemer naj bi imel pomurski gospodarski prostor svojevrstno prednost. Žal je še zdaleč ni začel izkoriščati, ali pa se tukajšnjim politikom, oblastnikom in gospodarstvenikom zadeva sploh ne zdi relevantna oz. upoštevanja vredna. Merimo na protestantsko etiko in kulturo, ki je tod živo navzoča že stoletja in ima silno zanimive razsežnosti. O njej so že v 30-ih letih razmišljali sociologi in psihologi, to je takrat, ko je začela postajati teorija »protestantske etike« pomembna za pojasnjevanje gospodarske rasti. Razčlenil jo je tudi **Milan Štante**, slovenski publicist (v Reviji za razvoj, štev. 1/88, članek **Razmišljanja o slovenski poslovnosti**), ki se sprašuje, če slovenska kultura sploh utrjuje poslovnost: in odgovarja: »Ali pa za slovensko kulturo in slovensko religiozno nadstavbo morebiti drži Webrova teza (mišljen je nemški sociolog **Max Weber** op. B.Ž.), da je preveč onostranska, iracionalna in metafizična in zato, kar zadeva psihološke posledice, ni pripravna za to, da bi podpirala tostransko posvetno sekularno etiko tiste vrste, ki je potrebna za nastanek veleindustrijskega kapitalizma. Manjka jim **»posvetna eshatologija«**, značilna za evropski protestantski kalvinizem, ki je bil neposredno instrumentalen, za ustvarjanje idej, na katerih je nato zrasla moderna evropska industrija. Tudi kar zadeva protestantizem, ki naj bi povzročil vzpon vzhodnega kapitalizma, se Slovenci ne bi smeli čutiti popolnoma odrezani od njega, saj so v slovenski etiki in slovenskem katolicizmu ostale še močne sledi protestantizma, ki se kažejo na spontan način, večkrat v najbolj kritičnih trenutkih. Navsezadnje pa ne bi smeli pozabiti, da je bil **Trubar** protestant in da so bila prva slovenska besedila protestantska. Tudi ta tradicija bi morala biti za slovenski ekonomski razvoj instrumentalna in bi nas lahko zbližala s tostransko sekularno etiko protestantskega zahoda, te najbolj uspešne ekonomske formacije na svetu.«

V 60-ih letih je prišlo na Zahodu do prenosa razprav o teh vprašanjih z religije na otroško psihologijo. V Gospodarskem vestniku (štev. 29/87, 31. julij lani) beremo, da je psiholog **David Mc Clelland** s harvardske univerze »ob preučevanju književnosti različnih družb, zlasti otroških zgodb, odkril izrazito korelacijo med gospodarskim razvojem in vzgojo v nežnih letih, v katerih se vztraja pri osebnem uspehu. Prav otroci, naravnani na uspeh, bodo, če bodo obstajali trdni pogoji za to, postali takšni, kot so bili italijanski podjetniki v času renesanse ali v Ameriki v 19. stoletju.«

Vračanje k samoupravnemu podjetju in podjetništvu

Vendar ostanimo na stvarnih tleh oz. v naših (pomurskih!) razmerah, kjer se niti po naključju ne spomnijo, da zelo uspešni podjetniki sodijo med neke vrste »heroje«, saj ustvarjajo nova delovna mesta, so svojevrstna trdnjava proti tuji konkurenci, inovatorji na meji znanosti, zgledi za študente na fakultetah, politike in pot(po)vprečne gospodarstvenike. Sekretar sozda ABC Pomurka **Andrej Rošker** opozarja na nekatere omejitvene dejavnike, ki zavirajo razmah podjetništva in poslovodenja. Na prvem mestu je vmešavanje politike v gospodarstvo, za kar je med drugim prepričljiv dokaz dejstvo, da v delovnih organizacijah tudi po prenovi ustave in zakona o združenem delu ostaja tripartitna komisija (s članom družbenopolitične skupnosti), kljub predlogom, naj bi bilo odločanje o izbiri direktorja povsem notranja zadeva ozda. Tako bodo direktorje bank in gospodarskih podjetij še vedno izbirali ob krepki asistenci države, raznih občinskih koordinacijskih in mešanih razpisnih komisij. Ostajajo, skratka, nekakšen vezni člen med širšimi »družbenimi« interesi in interesi podjetja, ki ga vodijo. Ob tem je slišati čedalje glasnejše pripombe, kako je že čas, da bi se tudi država in partija poslovili od svojih »pooblaščencev« po ozdih, ki so sicer ob razmejenih pristojnostih do samoupravnih organov večkrat omejeni v svojem manevrskem prostoru. »V sodobnem podjetju gre za sodelovanje tudi pri izpeljavi sprejetih zaključkov, pri čemer ni izključena hierarhičnost,« meni Rošker in dodaja novo omejitev za direktorje — fevdalizacijo delovnega mesta.

»Gre za to, da lahko delavec, ki je sprejet za nedoločen čas, izgubi delo samo v primeru, če je kaznovan zavoljo določenega protipravnega, nemoralnega ravnanja; hkrati ima možnost petih stopenj obravnavanja, ki se znajo prav birokratsko razvleči.« Imenovan pravni strokovnjak sploh ni za to, da bi se šli do delavcev kruto, liberalistično politiko — spomnimo na posebej zagrete sindikaliste iz 70-ih let, ki so skovali teorijo, da so nasprotniki delavcev njihovi direktorji — marveč za to, da bi imel poslovodni organ večje operativne pristojnosti pri uresničitvi planskih nalog oz. absolutno diskrecijsko pravico pri organiziranju proizvodnje in v njenem okviru sodelovanje, ki upošteva inovativnost delavca, njegovo osebnost in ustvarjalnost. »V švedskih podjetjih je vse to stvarneje izpeljano kot pri nas, kljub temu, da imamo dogovorno ekonomijo in samoupravljanje. Sicer pa je znano, da nove projekcije našega gospodarskega sistema ne govorijo več v tolikšni meri o tozdih kot obligatorni organiziranosti ozdov, ampak spet o samoupravnem podjetju. Gre za novo vrednotenje z vračanjem k pravemu podjetništvu. Prepričan sem, da bo to dalo direktorjem novo vlogo in da tu ne bo prostora za to, da bi podjetniške odločitve predhodno še politično verificirali,« razmišlja Andrej Rošker.

(se nadaljuje)

Branku Žunec

inovacije

JUTRI BODO V CELJU ODPRLI 21. OBRTNI SEJEM

Srečanje poslovnežev

Letošnji sejem obrti bo v Celju od 9. do 18. septembra. V tem času (od 11. do 18. septembra) bo tudi zagrebški velesejem, vendar — kot so povedali organizatorji na tiskovni konferenci — to ne moti. Prej nasprotno: mnogi obiskovalci z juga države izkoristijo priložnost in si ogledajo oba sejma.

Mednarodni sejem obrti, ki bo tokrat že 21. po vrsti, bo odprl predsednik izvršnega sveta skupščine SFRJ Branko Mikulić. Pričakujejo, da si bo poleg sejma ogledal še kako zasebno obrtovalnico. Na tokratnem sejmu, ki bo na razstavišču Golovec, bo na 740 razstavnih mestih svoje izdelke prikazalo 3100 razstavljalcev, kar je doslej največje število. Največ, in sicer 600, bo razstavljalcev iz Slovenije, sodelovali pa bodo tudi predstavniki drobnega gospodarstva iz drugih republik in 23 razstavljalcev iz tujine. Medtem ko so se na prejšnjih sejmih mnogi obrtniki predstavljali predvsem v okviru svojih obrtnih zadrug in obrtnih združenj, se jih bo letos veliko predstavilo samostojno. Na sejmu bo svoje izdelke seveda prikazal tudi družbeni sektor obrti. Medtem ko sta bila v prejšnjih letih prva dva dneva sejma nekako rezervirana za poslovneže, bo letos kar 10 dni na voljo za sejemske kupčije, torej ves čas sejma. Osnovni namen sejma namreč poslej ni več zgolj prikaz dosežkov jugoslovanskega obrtništva, ampak postaja ta sejem temelj za navezovanje poslovnih stikov, za sklepanje kooperacijskih poslov (obrtniki in združeno delo), skratka: za prodor na trg. Na tokratnem sejmu bo največ razstavljalcev s področja lesarstva, kovinske predelave in tekstila. V času sejma bo tudi več strokovnih posvetovanj. Novost je pravna služba, ki bo pomagala pri sklepanju pogodb in dajala druge pravne nasvete. Te dni je izšel tudi obsežen katalog, v katerem so predstavljeni vsi razstavljalci. Obiskovalci pa bodo za njihovo ponudbo zvedeli tudi s pomočjo računalnika. Čeprav je celjsko razstavišče letos bogatejše za novo veliko dvorano, bodo nekateri razstavljalci tudi letos prikazali svoje izdelke v provizorijih, ker pač še vedno ni dovolj pokritega prostora. Očitno pa je sejem zanimiv tudi za množico obrtnikov, ki bodo prodajali svoje izdelke (tekstilne in usnjarske, bižuterijo, razne vrste živil, gostinske storitve itd.), kajti tudi teh bo letos več kot v prejšnjih letih.

Na 21. mednarodnem sejmu obrti v Celju bodo sodelovale tudi naše obrtne zadruge: Prlekija iz Ljutomera, 14. oktober iz Gornje Radgone, Prekmurka iz Murske Sobote in Lindau iz Lendave. Tudi tokrat bodo predstavile zahtevne in kakovostne izdelke. Nekaj pomurskih obrtnikov pa se bo predstavilo samostojno.

Š. Sobočan

ZAKAJ TAKO?

»Oh, ta ljubi kruhek!«

Takole je vzkliknil eden od mimoidočih, ki je na pločniku v blokovskem naselju Lendavska med lokaloma Pikapolonica in Atrij v Murski Soboti sredi opoldneva zagledal nekaj kosov belega kruha. To, da so poleg ležale steklenice radenske in da se je paradižnik, ki je očitno priletel od nekod od zgoraj, razmazal po asfaltu, je žal prizor, ki ni od danes. Ta problem se namreč pojavlja že nekaj časa, zato se ljudje sprašujejo, koliko bo še takih primerov, preden bodo stopili na prste nepridipravu. Verjetno je krivec kateri od številnih otrok, vendar se s tako ugotovitvijo gotovo ne bi smeli zgolj zadovoljiti.

Marsikaj, tudi kultura obnašanja, je nedvomno v veliki meri odvisna od staršev, ki velikokrat pozabljajo, kaj se dogaja z njihovim otrokom. Samo da ne bo prepozno za pravilno vzgojo kratkohlačnikov, ki iz dolgočasja nemalokrat počnejo take zadeve. Ali pa še drugi nauk: očitno kruha še vedno ne primanjkuje, sicer ne bi znali tako nespametno ravnati!

M. Jerše

Denar za novosti

V lendavski občinski raziskovalni skupnosti so na natečaj za sofinanciranje novega izdelka prejeli 11 zahtevkov, odločili pa so se, da bodo z denarjem (po 2.250.000 dinarjev) pomagali pri uresničitvi 5 novih programov. Tako bodo Varstrojevim raziskovalcem v Tovarni varilne opreme gmotno pomagali pri razvijanju novega proizvoda: numerično krmiljene koordinatne mize za plamensko rezanje; raziskovalcem v novi delovni organizaciji Gorenje Imo pa bodo pomagali pri nadaljnjih izboljšavah sanitarne kabine v paketu in sofinancirali razvoj sistema ogrevanja infravent. Primatovemu tozdu Skladiščna oprema so dali denar za razvoj nove skupine baterijskih vozičkov, Elektrokontaktov tozd Elektromaterial pa je prejel nekaj denarja za spodbujanje razvoja nove vrste enodelnega električnega stikala z mikromehanizmom.

Š. S.

ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

Komisija za delovna razmerja

OBJAVLJA

za potrebe PE Lendava
prosta dela in naloge

VODENJE ODDELKA ZA STANOVANJSKO KOMUNALNO KREDITIRANJE TER KREDITIRANJE OBČANOV IN DROBNEGA GOSPODARSTVA

Poleg splošnih pogojev pričakujemo od kandidatov:
— višjo šolo ekonomske ali druge ustrezne smeri
— 2 leti delovnih izkušenj.

Delovno rzamerje se sklene za nedoločen čas.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 8 dni po objavi na naslov:
LB Pomurska banka Murska Sobota, Oddelek kadrovskih in splošnih poslov, Trg zmage 7, 69000 Murska Sobota.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

gorenjevarstroj

Industrija in montaža n. sol. o. Lendava
Industrijska cesta
Telefon: h. c. (069) 75 271

Delavski svet DO GORENJE-VARSTROJ Lendava

razpisuje dražbo

za prodajo:

1. Osnovnih sredstev, in sicer:

— škarje, mehanske, MM 2.5/1000	1 kos	po izklicni ceni	2.500.000.— din
— skobelni stroj KR-400	1 kos	po izklicni ceni	1.100.000.— din
— skobelni stroj GH-710	1 kos	po izklicni ceni	4.000.000.— din
— rezkalni stroj G-04-1 1. Maj	1 kos	po izklicni ceni	6.500.000.— din
— rezkalni stroj GR-828 1. Maj	1 kos	po izklicni ceni	6.000.000.— din
— baraka na prejšnjem zemljišču DINOS-a (stroške demontaže nosi kupec)	1 kos	po izklicni ceni	1.000.000.— din

2. Varilnih aparatov, in sicer:

— talilnik TL-15	1 kos	po izklicni ceni	150.000.— din
— vmesna podajalna naprava	1 kos	po izklicni ceni	850.000.— din
— TIG 150 (nekompletni)	2 kosa	po izklicni ceni	1.000.000.— din
— farmer 2000	1 kos	po izklicni ceni	1.700.000.— din
— SGA 175/1 kombi turbo	1 kos	po izklicni ceni	1.500.000.— din
— plazma PC5 SFN 55A	1 kos	po izklicni ceni	3.000.000.— din
— plazma P3 SFX	1 kos	po izklicni ceni	1.800.000.— din
— plazma SFX 2F	1 kos	po izklicni ceni	1.500.000.— din
— oximig	1 kos	po izklicni ceni	200.000.— din
— BHKU-UNI 100/12-24	1 kos	po izklicni ceni	1.000.000.— din
— BHKU-UNI 200 TI	1 kos	po izklicni ceni	1.200.000.— din
— THIRISTOR 245 U	1 kos	po izklicni ceni	1.650.000.— din
— VARUS 300 D 01	2 kosa	po izklicni ceni	1.800.000.— din
— VAREX 260 BPH	1 kos	po izklicni ceni	1.400.000.— din

NAMEN UPORABE:

1. TL-15 je namenjen za odtaljevanje vodovodnih inštalacij. Priključna napetost je 220 V. Dolžina odtaljevanja 3.8 in 15 m za cevi Ø 3/4
2. Vmesni pogon za žico za hitrosti od 0 do 18 m/min.
3. TIG 150 je enosmerna naprava za varjenje po postopku TIG, jakosti 5—150 A pri 35 % intermitenci. Priključna napetost je 220 V. Obstaja tudi možnost varjenja z oplaščenimi elektrodami od Ø 1.5 do 3.25 mm.
4. FARMER 2000 je naprava za varjenje z zaščito plina CO_2 ali mešanice z možnostjo točkanja, intervalnega varjenja in varjenja z oplaščenimi elektrodami jakosti do 200 A. Priključna napetost je 3 × 380 V.
5. SGA 175/1 kombi turbo je naprava za varjenje z zaščito plina CO_2 20 % in Ar 80 %, posebej primerno za tanke pločevine. Možno je variti tudi točkovno in intervalno. Jakost naprave je 170 A, priključna napetost je 220 V/380 V — monofazno.
6. Plazma PC5 SFN je naprava za rezanje kovinskih materialov po postopku plazma. Jakost naprave je 55 A pri 100 % ED. Priključna napetost je 3 × 380 V.
7. Plazma P3 SFX je naprava za rezanje kovinskih materialov po postopku plazma. Jakost naprave je 40 A pri 40 % ED. Priključna napetost je 3 × 380 V.
8. Plazma SFX 2F je naprava za rezanje kovinskih materialov po postopku plazma. Jakost naprave je 30 A pri 40 % ED. Priključna napetost je 3 × 380 V.
9. Oximig 100 je naprava za varjenje z zaščito CO_2 in mešanice. Posebej je namenjen za tanke pločevine.
13. VARUS 300 D 01 je namenjen za varjenje z izmeničnim in enosmernim tokom z oplaščenimi elektrodami. Jakost naprave je 300 A pri 60 % ED. Priključna napetost je 3 × 380 V, 50 Hz
14. VAREX 260 BPH je namenjen za varjenje z izmeničnim tokom z oplaščenimi elektrodami jakosti 260 A pri 60 % ED. Priključna napetost je 380 V, 50 Hz

Dražba bo 23. 9. 1988 ob 10. uri v DO GORENJE-VARSTROJ v Lendavi. Ogled navedenih osnovnih sredstev in varilnih aparatov je možen uro pred dražbo. Interesenti morajo pred začetkom plačati pri blagajni DO GORENJE-VARSTROJ varščino v višini 10 % od izklicne cene. Prometni davek plača kupec v skladu z zakonskimi določili.

naša žena

Celovška 43, 61000 Ljubljana
Telefon: 321-651, 311-956
Telex: 31329 yu deleno
Žiro račun: SDK 50100-603-41502

PRILOGA
Ozimnica v domači shrambi (recepti)
NA JEDILNI MIZI
Lonec na zvišan pritisk
Domači recept za polnjenega kunca
PLETEMO
5 puloverjev in jop in komplet za jesenske in zimske dni
KROJ PO NAROČILU
Jesenski kostim za vse postave
ZDRAVJE
Kako živeti z astmo
AKTUALNO
Žepi domačih turistov so prazni
NAGRADNA IGRA
Tkalnica Vižmarje vam . . .

Naša žena je že pri vseh prodajalcih časopisov!

DELAVSKA UNIVERZA
Murska Sobota

vpis na višje šole

VISOKA EKONOMSKO-KOMERCIALNA ŠOLA
16. 9. 1988 od 14. do 18. ure
TEHNIŠKA FAKULTETA
23. 9. 1988 od 12. do 16. ure

Diskusija o delovnem planu bo ob 12. uri.

Informacije na Delavski univerzi M. Sobota, telefon 21 173

DELAVSKE UNIVERZE POMURJA

Vabimo vas,

da se vključite v eno naših oblik izobraževanja

— OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE
— VOŽNJA V CESTNEM PROMETU — smer voznik (G. Radgona, Lendava)
— UPRAVNI TEHNIK (Lendava)
— VISOKA EKONOMSKO-KOMERCIALNA ŠOLA (M. Sobota)
— TEHNIŠKA FAKULTETA (M. Sobota)

Organiziramo tudi različna usposabljanja za delo
— STROJNIKI ENERGETSKIH NAPRAV — kurjači, kompresoristi
— STROJNIKI GRADBENE MEHANIZACIJE IN DRUGI GRADBENI POKLICI
— VILIČARISTI
— SKLADIŠČNIKI

Med letom pa bomo v dogovoru z ozdi in drugimi inštitucijami pripravili še več oblik strokovnega izobraževanja.

Izpopolnite lahko svoje znanje tujih jezikov:
— ANGLEŠČINE za učence in odrasle
— NEMŠČINE za učence in odrasle
— MADŽARŠČINE za učence in odrasle
— LATINŠČINE za učence in dijake
— ITALIJANŠČINE
— pa tudi svoje znanje SLOVENŠČINE za neslovence

Izvajamo še tečaje:
— STROJEPISJA — začetni in nadaljevalni
— ŠIVANJA IN KROJENJA — začetni in nadaljevalni
— STROJNEGA PLETENJA
— RAČUNALNIŠTVA

V G. Radgoni se lahko pripravite na šoferski izpit v avtošoli.

Več informacij vam lahko damo seveda osebno, pisno ali po telefonu na:

Delavski univerzi G. Radgona	**tel. 74 054**
Delavski univerzi Lendava	**75 026**
Delavski univerzi Ljutomer	**81 758**
Delavski univerzi M. Sobota	**21 137**

»ŠVERCKOMERC« IN BIZNIS ali kaj spodbuja prekupčevanje z živino?

Prekupčevanje ali »švercanje«, kakor mu pravimo v žargonu, je povsod, v vsaki družbi, ponekod bolj, drugod manj, včasih v večjem obsegu, drugič v manjšem, odvisno predvsem od razmer na tržišču. Prekupčevanja sicer ne dovoljuje noben zakonik, takšna dejanja so kazniva, jih je pa težko dokazati in zato kršitelji ostanejo največkrat nekaznovani ali pa so kazni tako nizke, da se le-ti zanje niti ne zmenijo. Dejstvo pa je, da tisti, ki se spustijo v to nečedno početje, običajno na zelo lahek način dobro zaslužijo, seveda na račun nekoga drugega, ki je pri tem oškodovan. Tudi same službe za pregon takšnih dejanj so često nemočne, saj imajo običajno prekupčevalci dobro razpredene mreže na terenu in jim ni zlahka priti do živega. V tem zapisu se bomo pomudili pri prekupčevanju z živino, ki je tudi na našem območju, in morda se bo ob prebiranju tega zapisa kdo tudi zamislil. Pa ne le tisti, ki živino prodaja prekupčevalcem in je pri tem skorajda zagotovo oškodovan, pač pa tudi tisti, ki bi lahko storili več, da do tega ne bi prihajalo.

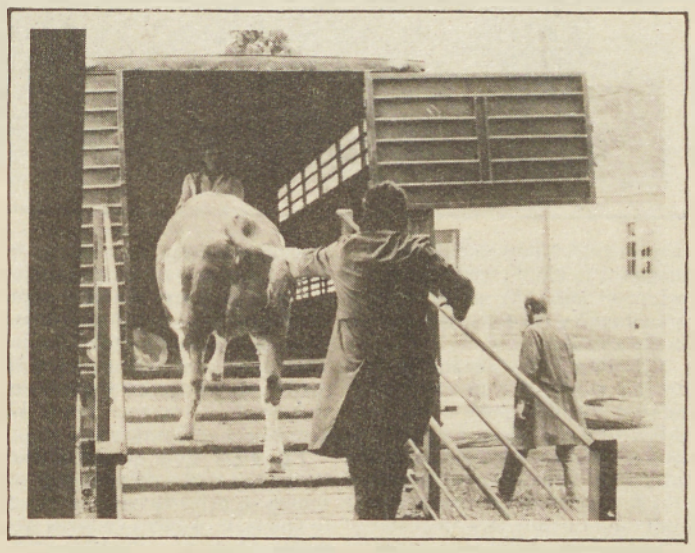

Prekupčevanje živine je bilo na našem območju vedno, pravijo v Kmetijski zadrugi Panonka, vendar ni imelo nikoli takšnih razsežnosti kot prav v zadnjem času. Včasih so prekupčevalci tu kupovali le teleta in stare krave, zdaj pa pokupijo tudi vse več pitancev. Prihajajo organizirano, naložijo polne kamione in se odpeljejo. Kmetje pa so pri tem skorajda vedno oškodovani, saj prekupčevalci pri vsakem pitancu zaslužijo od 20 pa tudi do 50 in več starih milijonov, odvisno pač od tega, kako znajo rejca prepričati in izigrati. Navadno kupujejo povprek, brez tehtanja, največšče pa prihajajo pred spremembami odkupnih cen. S politiko cen v klavnicah so prekupčevalci zelo dobro seznanjeni in znajo zelo dobro izkoristiti slabo informiranost kmetov. Dejstvo je, da prekupčevalci nikoli ne delajo z izgubo in vedno polnijo le lastne žepe. Največ jih prihaja iz sosednje Hrvaške, pri tem pa jim pomagajo domači posredniki, ki so tako rekoč po vsem terenu. Jim pa ne morejo do živega, čeprav vedo zanje, pravijo v zadrugi, saj je tudi zakonodaja takšna, da to početje tako rekoč legalizira. Promet z živino ureja zakon o zdravstvenem varstvu živali, in če ima žival veljavno zdravstveno spričevalo in potni list, je njen promet skoraj neomejen in jo je brez vseh problemov možno odpeljati kamor koli v državi. Potne liste izdaja pooblaščen upravni organ (pri nas so to krajevni uradi), ki izpolni tudi zdravstveno spričevalo. Slednje je morda nekoliko nelogično, saj bi za to morala biti poklicana ustrezna veterinarska služba, vendar zakon je pač takšen in prekupčevalci ga znajo spretno izkoristiti. Zakon sicer določa, da je za živali, ki jih pošiljajo zunaj območja občine oziroma skupnosti občin, v katerem je organizirana skupna veterinarska inšpekcija, obvezen veterinarsko-sanitarni pregled, ki se opravi pri nakladanju pošiljk in pri tem izda potrdilo na zdravstvenem spričevalu, vendar v Pomurju ugotavljajo, da je takšnih pregledov zelo malo in se jih prekupčevalci izogibajo. Raje poskusijo brez njih, in tudi če jih organi pregona zalotijo, so kazni, kot smo že zapisali, tako nizke, da jih prav nič ne prizadenejo.

Med največjim odkupom so prekupčevalci samo iz soboške občine tedensko odpeljali okrog 100 telet in od 10 do 20 pitancev. Prekupčevanje s teleti se je zdaj nekoliko ustavilo, saj so cene doma podobne tistim na Hrvaškem, še vedno pa odpeljejo precej pitancev. Po podatkih, ki jih imajo v kmetijski zadrugi, redni kooperanti tega ne delajo in prekupčevalcem prodajajo živino v glavnem tisti rejci, ki so z zadrugo slabo povezani. Kot smo zvedeli od odgovornih v zadrugi, pa tu že pripravljajo poostrene ukrepe. Pregledali bodo vse dolgoročne pogodbe in začeli določila le-teh tudi izvajati. Ne more se namreč dogajati, da bomo doma prodajali le tistoi, kar drugam ne moremo.

In kje so razlogi, da se mnogi rejci še vedno raje odločijo za prekupčevalca kot za kmetijsko zadrugo? Teh je gotovo več in skušajmo jih zapisati le nekaj. Vsakdo ima rajši denar takoj in prekupčevalci jim ceno izplačajo ob prevzemu, medtem ko je v zadrugi treba na denar čakati vsaj dva tedna. So tudi primeri, da imajo kmetje v zadrugi neporavnane obveznosti in ta jim bo seveda dolg ob izplačilu odtegnila, zato raje prodajo mimo nje. Pomemben razlog je tudi ta, da je zadruga z odkupnimi cenami vedno nekoliko v zaostanku in prekupčevalci jih pri tem prehitevajo. V zadrugi trdijo, da so pri tem nemočni, krivdo pa valijo na Mesno industrijo, ki ne kaže pravega posluha do rejcev in njihovih težav. Pravijo, da imajo celo dokaze, ko je Mesna industrija na drugih območjih plačevala živino dražje in miniti je moralo kar precej časa, da so takšne cene priznali tudi domačim rejcem. Pa tudi sicer dobršen del rejcev še vedno nima pravega zaupanja v Mesno industrijo. V zadrugi, v nasprotju z nekaterimi rejci, sicer trdijo, da je plačevanje žive teže nepravično, saj mora biti pri tem odločilna kakovost, vendar istočasno pravijo, da so službe, ki nadzirajo kakovost in potek klanja, še vedno preveč pod vplivom klavnic.

Da bi vsaj delno zajezili prekupčevanje in odliv mimo zadruge, so na samoupravnih organih zadruge sprejeli sklep, da si morajo organizatorji odkupa prizadevati prodati živino po čim višji ceni, ne glede na kupca. Zato so tudi prevzeli odkup živine in imajo svoje odkupovalce (prej so to delali odkupovalci Mesne industrije), kupce pa iščejo tudi drugod v Sloveniji. Njihov cilj je dolgoročna povezava s temi kupci, z njimi pa se dogovarjajo, da poleg goveda prevzemajo tudi prašiče, ki so tačas največji problem v prodaji. Ker Mesna industrija tri tedne ni pristala na višje odkupne cene (druge klavnice v Sloveniji so že prevzemale živino po višji ceni), ji v tem času niso dali niti enega goveda. Šele po 29. avgustu, ko so se dogovorili za nove odkupne cene, je prodaja Mesni industriji spet stekla, žal pa še vedno nekatere kategorije živali ta klavnica plačuje slabše od drugih slovenskih klavnic. Še nekoliko višje pa so odkupne cene na Hrvaškem, vendar se v zadrugi držijo načela, da zunaj republike živine ne bodo prodajali. Zavedajo se, da morajo izpolnjevati slovenski govedorejski in prašičerejski program, pa tudi nepošteno bi bilo, da bi od slovenske družbe zahtevali regrese, prodajali pa bi v druge republike, ki v našo proizvodnjo ničesar ne vlagajo.

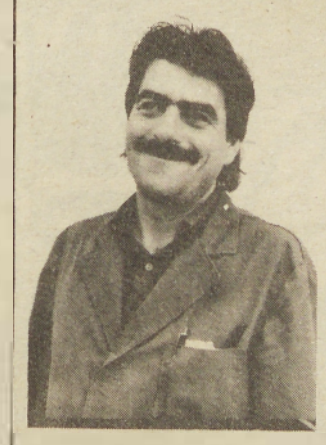

STANKO PERTOCI, odkupovalec: V zadnjem času opažam, da je na terenu precej prekupčevalcev. Na mojem območju (23 vasi) je sicer neorganiziranega odkupa živine nekoliko manj, so pa nekatera območja, kjer je tega veliko. Je pa tudi nekaj kmetov, zlasti v obmurskih vaseh, ki sami vozijo živino v Radgono, včasih pa so jo vozili v Veržej. Zdaj tudi zadruga odkupuje živino za druge slovenske klavnice in z mojega terena prodamo drugam kar dobro polovico odkupljenih živali.

Obiskali in pogovarjali smo se tudi z nekaterimi kmeti, ki so živino prodali prekupčevalcem, pa so bili pri tem oškodovani. Niso želeli, da jih imenujemo, so pa priznali, da so bili izigrani, saj so primeri, da bi v zadrugi dobili za bika tudi 40 starih milijonov več, kot so ga plačali »švercarji«. Slednji so namreč na terenu kilogram žive teže plačevali po 3.300 dinarjev, preračunano na živo težo pa bi v zadrugi dobili za kilogram 3.900 dinarjev, saj je k ceni treba prišteti tudi premijo, ki je prekupčevalci ne plačajo.

Veterinarska inšpekcija je največkrat nemočna, pravi inšpektor Adolf Mlakar, saj inšpekcija le nadzira izvajanje zakonskih določil in je v prvi vrsti poklicana za preprečevanje in zatiranje bolezni. Če imajo prekupčevalci vse potrebne dokumente, lahko peljejo živali kamorkoli, če teh dokumentov nimajo, pa jih prijavimo sodniku za prekrške. Žal pa so kazni tako nizke (okrog 20 tisoč dinarjev), da le-te zanje ne predstavljajo tako rekoč nobenega stroška. Prekupčevalci pa se spretno izmikajo tudi organom za notranje zadeve in tržnim inšpektorjem, ki so prav tako poklicani za zatiranje tovrstnih poslov. Kot smo zvedeli na upravi za notranje zadeve, miličniki ob kontroli prometa ugotavljajo tudi tovrstne postopke, posebnih akcij za to pa ne organizirajo. Ker je takšna trgovina nedovoljena, se vključuje tudi tržna inšpekcija, žal pa je prekrške težko dokazati, in tudi če jih, so kazni izredno mile.

Prav nekontroliran promet z živino je često vzrok za pojave kužnih bolezni. Pomurje ima to prednost, da prekupčevalci živino iz teh krajev v glavnem izvažajo, uvoza plemenskih živali pa takorekoč ni ali pa ga je zelo malo. Lahko pa se bolezen vnese tudi z živalmi za zakol in ta nevarnost obstaja v glavnem pri prašičih, ki jih klavnice vozijo z drugih območij v državi. Zato je potreben veterinarsko-sanitarni pregled sleherne pošiljke, če ugotovijo, da je žival okužena ali prihaja z okuženega območja, je potrebno organizirati karanteno in opraviti vse preiskave.

V zadrugi se zavedajo, da je potrebna še večja navzočnost med rejci, če želijo, da jih prekupčevalci ne bodo še naprej prehitevali. Žal pa je v praksi to skoraj nemogoče, saj je na območju zadruge le šest odkupovalcev, pa tudi pospeševalna služba je prešibka. Pospeševalci v temeljnih zadružnih organizacijah so v glavnem poljedelci, pa tudi ti so še vedno preobremenjeni z raznimi administrativnimi opravili in jim zmanjkuje časa za strokovno pospeševalno delo. Več bi morale narediti tudi druge ustrezne službe v kmetijski zadrugi, pa tudi odnos do kmetijstva se bo moral spremeniti. Če ne želimo, da bi živino še naprej odvažali po raznih drugih kanalih, mora zadruga poskrbeti tudi za kmetovo likvidnost, vendar ne po takšnih obrestnih merah, kot so zdaj.

Ludvik Kovač
Fotografije: Nataša Juhnov

TISTEMU, KI DA VEČ

Odkup živine v Pomurju poteka normalno in velika večina rejcev oddaja živino preko svojih kmetijskih zadrug. Prevzem živine je na običajnih mestih, z rejci goved se odkupovalci za prevzem dogovorijo vnaprej, medtem ko pri prašičih odkup poteka prosto. Da bi zvedeli, kaj pravijo rejci o odkupnih pogojih, predvsem o cenah, ter kaj menijo o prekupčevanju z živino, smo se pridružili odkupovalcu in obiskali nekatera prevzemna mesta.

KAREL ŠKALIČ, Krajna: Mislim, da je pri nas prodaja prosta, vzameš potni list za govedo in lahko ga prodaš, komur ti je volja. Z živino je veliko dela, stroški so veliki, saj je vse drago in vsak kmet želi zato čim bolje prodati. Če bi prišli prekupčevalci in ponudili več, bi jim gotovo prodal. Zdaj sem prodal prek zadruge in ne vem, koliko bom dobil. Po ceni za živo težo ne odkupujejo, pač pa plačujejo meso, in tako mi zdaj ne preostane drugega, kot da čakam. Cena pa ne bo odvisna le od količine mesa, pač pa tudi od kakovosti, in tudi za to zdaj še ne vem, kakšna bo. Za vse, kar kupijo od kmeta, zahtevajo, da je kakovostno, pa naj bo to živina ali pšenica, kmetu pa prodajo vse, ne glede na kakovost. Kmet skoraj vedno »gor plača«, in če se bo tako nadaljevalo, se že kmalu ne bo splačalo več ničesar proizvajati. Poglejte samo tole: pred kratkim sem prodal tri teleta in za vsako dobil skoraj milijon dinarjev. Bika pa je treba rediti dve leti in potem dobiš zanj dva milijona. In kdo bo pital pod takšnimi pogoji?

FRANC JUG, Gederovci: Oddal sem kravo, ki je petkrat telila, vendar ne vem, koliko bom zanjo dobil. Vse odkupujejo po ceni za meso, v to pa nimam preveč zaupanja, saj imam s tovarno slabe izkušnje. Zgodilo se je namreč, da sem prodal dve govedi, in ko sem dobil obračun, sem ugotovil, da je tisto, ki je bilo slabše rejeno, dalo več mesa. Menim, da bi bilo bolje, če bi plačevali živo težo, saj bi potem kmet že ob prodaji vedel, koliko bo dobil za živino. Včasih je rejec lahko bil ob zakolu zraven, zdaj pa tudi tega ne dovolijo več. Pravijo, da kontrolo opravlja Jugoinšpekt, vendar tudi temu ne zaupam. Saj so bili pri meni prekupčevalci, pa jim nisem dal, saj tudi ti človeka radi »okrog prinesejo«. Prednost je ta, da dobiš od njih denar takoj na roko, če prodaš prek zadruge, pa moraš čakati na plačilo. Sicer pa jaz oddajam zadrugi, saj sem dobil posojilo, in nepošteno bi bilo, če bi zdaj prodajal drugim.

LUDVIK PODLESEK, Vanča vas: Letno prodam od dva do tri pitance, vse pa prodam preko kmetijske zadruge. S Panonko zelo dobro sodelujem in tudi, ko oddam živino v radgonsko klavnico, se obračun opravi preko soboške zadruge. Bik, ki sem ga zdaj prodal, je tehtal 680 kilogramov, vendar še ne vem, koliko bom zanj dobil. Včasih, ko smo prodajali po ceni za živo težo, je bilo boljše, saj je bila cena znana in je vsak lahko takoj izračunal, kakšen bo izkupiček. Zdaj to ni mogoče, saj izplen mesa približno lahko oceniš, ne veš pa, v kakšno kakovost ga bodo uvrstili. Če prodam bika v radgonsko klavnico, sem lahko pri zakolu zraven, v soboški tovarni pa rejcem tega ne dovolijo. Sicer pa mislim, da so pitanci še vedno prepoceni in kmetovo delo ni plačano. Za tega bika bom dobil nekaj čez dva milijona dinarjev, in če bom namesto njega kupil tele, bom moral zanj dati skoraj polovico tega zneska. Pa naj še potem kdo reče, da kmet dobro zasluži.

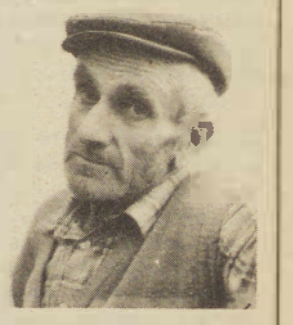

EVGEN FLEGAR, Gradišče: Vse, kar kmet mora kupiti, je predrago, zato je živina še vedno poceni. Saj ne zahtevamo, da bi bili kmetijski pridelki predragi, ne zahtevamo višjih cen, vendar naj se potem tudi vse drugo ne draži. 22 mesecev sem pital tega bika, tehtal je 664 kilogramov, če bi začel računati in obračunavati vse stroške, pa ne bi nič ostalo. Krmila so predraga in jih niti ne kupujemo, tistega, kar pridelamo doma, pa ne obračunavamo. Če bi še to računali, potem bi delali z izgubo, žal pa izgube kmetu nihče ne prizna. Živino v glavnem prodajam zadrugi, vendar, če bi prišel drug kupec in ponudil več, verjetno ne bi okleval in bi mu prodal. Časi so pač takšni, da vsak dinar prav pride in tega tudi v zadrugi kmetu ne bi smeli zameriti.

FRANC RAJNAR, Bakovci: Vse, kar pri nas spitamo, prodamo zadrugi in doslej niti enega goveda nismo prodali drugam. Iz teh krajev pa veliko kmetov prodaja živino v Veržej, pa tudi kupci s hrvaške strani pogosto prihajajo semkaj. V zadnjem času sicer nekoliko manj, saj razlike v ceni niso več tako velike, včasih pa je bilo prekupčevanja zelo dosti. Zdaj smo prodali dva bika, vsako leto pa prodamo po nekaj govedi. Tudi plemenske telice prodajamo in eno smo imeli letos celo na kmetijskem sejmu v Novem Sadu. Pri plemenskih telicah je račun še nekoliko ugodnejši, ko jo prodaš, pa tudi takoj veš, koliko zanjo dobiš. Sicer pa tudi s pitanci nimamo slabih izkušenj in čeprav odkupujejo po ceni za meso, doslej še nismo bili oškodovani. Moram pa reči, da je cena še vedno prenizka in samo z živino kmet le težko shaja. V hlevu imamo 18 glav, od tega je pet krav, a prav pri mleku je zdaj najslabše, saj to nima tako rekoč nobene cene. To pa je tudi razlog, da je krav vedno manj, in če se bo tako nadaljevalo, tudi telet ne bo.

RAMBO V PUSTI

»Čikoš«, konj in pusta

Ura je tri. Noč enega zadnjih avgustovskih dni. Pred nekaj urami je še deževalo. Hladno je. Na poti iz Murske Sobote preko Dobrovnika, Prosenjakovec do Hodoša se avtobus napolni. Zamudna procedura omogoči, da nas na meji pričakajo prvi jutranji žarki. Še zadnji pogled na domačo zemljo. Dobrodošli na Madžarskem!

Peljemo se po severni strani Blatnega jezera. Avtodrom, tankodrom . . . Tudi to je realnost naše sosede. Prebiram prospekte, ki smo jih dobili na meji in v katerih se sami Madžari sprašujejo ter obenem poskušajo odgovoriti, zakaj je njihova domovina tako atraktivna za turiste, ki jih je vsako leto več, pa čeprav dežela nima ne gora ne morja. Je to čar dvomilijonske prestolnice, »vzhodnega Pariza« kot pravijo nekateri Budimpešti. Potem je tu še Blatno jezero, ki ga letno obišče tudi do 16 milijonov turistov, pa še mnogo drugih naravnih, zgodovinskih in kulturnih znamenitosti. Ne pozabimo na madžarsko kuhinjo in dobra vina.

Vedno več kilometrov je za nami. Székesfehervár, mesto ki je nedavno praznovalo tisočletnico svojega obstoja. Kraj, kjer so dolga leta kronali madžarske kralje. Jezero Velence je obkroženo s številnimi počitniškimi hišicami, kjer predvsem prebivalci prestolnice iščejo miru in počitka. Budimpešta je kot ponavadi bučna in polna prometa. Počasi se premikamo do avtoceste, ki vodi proti Miskolcu. Na desni strani zagledamo obrise prizorišča dirk formule 1 v Mogyorodu. Pridemo do večjega križišča. Na levo je Eger, naravnost Miskolc, mi pa zavijemo na desno. Pred nami je še dobrih 100 kilometrov do našega cilja. Tisa in njeno vodovje pa Hortobagy in končno prispemo v Debrecen, tretje največjo mesto na Madžarskem. Tukaj se tudi srečamo z lendavskim delom naše odprave. Sledi ogled mesta.

Debrecen je tipično madžarsko mesto z dobrimi 215 tisoč prebivalci. Je industrijsko in kulturno središče vzhodne Madžarske. Vsaj tako nam zatrjujejo naše vodnice. Po glavni ulici, ki vodi od moderne železniške postaje do Velikega gozda (Nagyerdo), je speljana tramvajska proga, ki omogoča dobro in poceni povezavo med dvema koncema mesta. Prav v središču pa stojijo tudi najpomembnejše kulturno zgodovinske stavbe in spomeniki. Najprej obiščemo veliko reformatično cerkev (Nagytemplom), ki so jo zgradili v klasicističnem stilu v začetku prejšnjega stoletja. V istem obdobju in tudi stilu je nastal tudi kolegij (Reformatus Kollegium), v katerem so se šolale številne učene glave. Knjižnica s 600 tisoč primerki ima tudi mnogo starih kodeksov in rokopisov. V revolucionarnem letu 1849 je bil v prostorih kolegija nekaj tednov tudi sedež madžarske revolucije. Po tistem pa je bilo mesto še enkrat prestolnica države, in to leta 1944, vse do osvoboditve Budimpešte.

Nedaleč stran stoji muzej Deri, v katerem so razstavljene arheološke, etnografske in še nekatere druge zbirke, zgodovinski dokumenti in likovna dela. Pred muzejem so kipi Ferenca Medgyessyja in štirje, ki predstavljajo arheologijo, znanost, umetnost in etnografijo.

V Debrecenu stoji tudi največja reformatična cerkev na Madžarskem.

Čas hitro teče. Ostane le še krožna vožnja po mestu. Zanimiv je Veliki gozd (Nagyerdo).Kot že ime pove, je tu veliko dreves. V njem pa najdete tudi zdravilno kopališče (Gyogyfürdo), ki vsako leto privabi mnogo, tudi tujih turistov. Na 58 hektarjih pa se razprostira tako imenovana univerzitetna četrt. Najbolj znani sta Medicinska fakulteta (ob kateri je tudi klinika, predvsem so po svetu priznani očesni zdravniki) in KLTE (Kossuth Lajos Tudomanyegyetem), kjer se šolajo predvsem bodoči »filozofi« oziroma družboslovci. Mogočna in velika stavba je bila zgrajena leta 1932. Pred njo je park urejen v francoskem stilu, središče katerega je velik vodomet, ki je posebno lep ob večerih, ko ga osvetljujejo svetilke različnih barv in s tem omogočajo pravo pašo za oči.

KLTE pa je znan še po nečem. Vsako poletje se za mesec dni zbere pod njegovo streho množica ukaželjnih z različnih koncev sveta. To so udeleženci poletne šole madžarskega jezika, ki je prav lani praznovala 60-letnico obstoja.

Utrudljiva in naporna vožnja, ogled mesta, to nam vzame veliko moči, tako da kar kmalu po večerji večina popada po posteljah v Golobovi (Galamb) ulici. Pred nami so še napori in doživetja drugega dne.

Hortobagy. 115 km² veliko močvirnato območje, ki v poletni vročini omogoča, da vidite tudi tisto, česar ni (fatamorgana). Sicer je v zadnjem obdobju tega vse manj. Sredi prejšnjega stoletja so namreč uredili tok Tise, in tako so se nekateri močvirnati predeli ob pomanjkanju padavin spremenili v travnate stepe, ki privabljajo veliko turistov.

Ko stojiš sredi te neskončne ravnine in zreš v daljavo, kjer se zemlja in nebo zlivata v eno, so to čudni in obenem čudoviti občutki. Zanimiv živalski svet, predvsem bogat ptičji svet, ovce in govedo, pa seveda konji, ki jih »čikoši« podijo po stepni pokrajini. In če bi hotel ta svet bolje spoznati, bi prav gotovo potreboval mnogo več časa, kot smo ga imeli mi.

Urni vranci, kam hitite

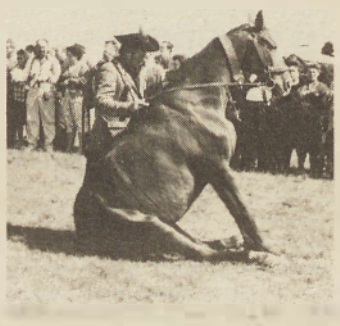

Ali ste vedeli, da zna tudi konj sedeti,

Pesem se sliši z vozov ko se vračamo iz divjine v civilizacijo, potem pa na avtobusu, ko se vračamo v Hortobagy preko mostu z devetimi odprtinami (kilencljuku hid). Ogled pastirskega muzeja in kosilo v čardi, v kateri se ustavljajo utrujeni in lačni ter žejni popotniki. In takšni smo tudi mi.

Siti in polni vtisov se odpravimo proti našemu zadnjemu cilju. Kiskoros. Mesto, kjer se je rodil največji madžarski pesnik, Sándor Petofi. Čeprav zamujamo že dobro uro, nas v muzeju in pesnikovi rojstni hiši še vedno čakajo. Dve majhni izbi opremljeni s starim pohištvom, dokumenti in fotografijami, ki pričajo o kratki, a bogati življenjski poti madžarskega feniksa.

Zaspanost in utrujenost. Kljub temu si ogledamo še vinski festival, saj so se v Kiskörösu prav na dan našega prihoda odločili, da prodajo staro zalogo vin. Potem pa pot proti domu, tokrat po južni strani »madžarskega morja«. Še malo in tu je meja. Viszontlátasra Magyarország — Nasvidenje, Madžarska.

Kaj reči še za konec. Takšni izleti, na katerih pripadniki narodnosti spoznavajo domovino matičnega naroda, so prav gotovo pomembna vez z njim in obenem možnost, da nekateri vidijo delček sveta, ki ga drugače ne bi mogli videti. In zato večina zagotavlja, da se bomo naslednje leto spet videli.

Ura je tri. Le 48 ur je minilo in spet smo na soboški postaji, kamor nas je srečno pripeljal šofer s svojim Rambom, našim avtobusom. Utrujeni smo, toda bogatejši še za eno izkušnjo in nova doživetja.

Silva Eöry

ABC POMURKA

KMETIJSKI KOMBINAT RADGONA n.sol.o.

TRAMINEC

Radgonski traminec je vrhunsko vino iz radgonskih goric in njenih najboljših vinogradniških leg. Redno dosega visoko sladkorno stopnjo v grozdju.

Traminec je čisto sortno vino, polsladkega prijetno aromatičnega okusa in polno harmonije, nežnosti ter izredno zanimive nevsiljiv cvetice. Ob uživanju nas spominja na pravkar odtrgani grozd dišečega traminca.

Uvrščajo ga med najboljše tramince na svetu. Dobil je že številna zlata odličja, med drugim tudi zlato medaljo Londona.
Ljubljanski mednarodni sejem vina pomeni za radgonski kombinat že tradicionalno potrjanje kakovosti njihovih vin.

TUDI NA LETOŠNJEM SEJMU VINO '88 SO PREJELI ČASTNO DIPLOMO!
V OKVIRU TE DIPLOME PA:
VELIKA ZLATA MEDALJA — TRAMINEC 1983
SREBRNA MEDALJA — ZLATA RADGONSKA PENINA 1985
SREBRNA MEDALJA — ZLATA RADGONSKA PENINA 1986
SREBRNA MEDALJA — JANŽEVEC
VRHUNSKA VINA IZ RADGONSKE KLETI.

VRHUNSKA VINA IZ RADGONSKE KLETI

TOZD Radgonske gorice n.sol.o.
69250 GORNJA RADGONA
Jurkovičeva 5
Telefon: (069) 74 321
Teleks: 35 237

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE TRAKTORISTOV

Pomurci zopet republiški prvaki

V Brežicah je bilo republiško tekmovanje traktoristov, na katerem so sodelovali tudi pomurski tekmovalci in tekmovalke ter postali republiški prvaki in ponovili lanski uspeh. V oranju z dvobrazdnim plugom je zmagala članska ekipa Pomurja, med posamezniki je bil Jože Režonja iz Male Polane prvi, Anton Gider iz Topolovec pa drugi. V oranju s tribrazdnim plugom je ekipa Pomurja zasedla tretje mesto, med posamezniki je bil Ivan Žilavec iz Domajinec šesti, Ludvik Feher iz Radmožanec pa deveti. Vsi so zaposleni pri KG Rakičan. V kategoriji mladincev zadružnikov je ekipa Pomurja zasedla tretje mesto, med posamezniki je bil Drago Korošec iz Mostja drugi, Branko Kumin iz Brezovec pa deveti. Pri ženskah je zmagala ekipa Pomurja, pri posameznicah pa je bila Blanka Bukvič iz Lemerja druga, Jožica Horvat iz Bakovec pa peta.

Na državnem prvenstvu, ki bo 30. septembra in 1. oktobra v Murski Soboti, bodo v slovenski reprezentanci nastopili štirje pomurski tekmovalci in tekmovalke ali polovica, in to: Blanka Bukvič, Drago Korošec, Jože Režonja in Anton Gider. Na tekmovanju pa bosta sodelovala tudi državna prvaka: Miran Mustafa, ki je bil lani na svetovnem prvenstvu na Dunaju in Štefan Panker, ki se je letos udeležil svetovnega prvenstva v Chicagu.

F. Maučec

USPOSABLJANJE MLADINE IN ODRASLIH

Kmetija ne more brez znanja

Čeprav razmere v kmetijstvu niso rožnate in se že naprej zaostrujejo, v Srednji kmetijski šoli v Rakičanu z zadovoljstvom ugotavljajo, da se to ne kaže pri vpisu mladih v njihovo šolo. Medtem ko je na drugih tovrstnih slovenskih šolah že manjši vpis, so v Rakičanu novo šolsko leto začeli neokrnjeni, še več, imajo celo bolj polne oddelke kot prejšnja leta. Med mladino je največje zanimanje predvsem za srednji program (tri- in štiri-letno šolo), nekoliko manj pa za dveletni program izobraževanja, kamor vpisujejo tudi učence, ki niso končali vseh 8 razredov osnovne šole.

Sicer pa v Srednji kmetijski šoli v Rakičanu pravijo, da v zadnjih desetih letih vpis mladih v njihovo šolo ne niha, priporočajo pa vsem, tudi tistim, ki so končali šolo in bodo ostali na kmetiji, in tistim, ki se bodo zaposlili kot delavci v kmetijstvu, da se odločijo vsaj za dveletno šolo. Tudi delo na kmetiji zahteva usposobljenega kmetovalca, prišli pa so časi, ko se delavci brez vsake šole ne bodo mogli nikjer zaposliti.

Ob izobraževanju mladine pa v kmetijski šoli posebno skrb namenjajo tudi izobraževanju odraslih in dopolnilnemu usposabljanju tistih, ki so pred leti že končali njihovo šolo. Tudi v kmetijstvu vedno prihajajo do novih spoznanj, tehnologija se razvija in pridobljeno znanje je potrebno nenehno dopolnjevati. Zato so v lanskem šolskem letu začeli z dopolnilnim usposabljanjem absolventov srednje kmetijske šole in s tovrstnim izobraževanjem bodo nadaljevali tudi letos. Predavanja in praktične prikaze za absolvente šole (za vse stopnje) pripravljajo vsako prvo sredo v mesecu in lanskoletna praksa potrjuje, da je za tovrstno usposabljanje izredno zanimanje. Potrebam udeležencev prilagajajo tudi program usposabljanja, saj ob strokovnih predavanjih pripravljajo tudi različne prikaze, k sodelovanju pa so pritegnili najboljše kmetijske strokovnjake.

Skozi srednjo kmetijsko šolo je v vseh teh letih šlo že veliko mladih, vendar je na kmetijah še dosti gospodarjev, ki te šole niso obiskovali in tudi tem namenjajo posebno pozornost. Po zaslugi Zadružne zveze Slovenije, ki financira tovrstno izobraževanje, so doslej izobrazili že okrog 120 odraslih v posebni oddelkih, ki so prilagojeni prav tem. Prednost takšnih oddelkov je, da so splošni predmeti skrčeni, poseben poudarek pa dajejo strokovnim predmetom, ki jih prilagodijo dosedanjemu znanju udeležencev. Doslej so že končali s takšnimi oddelki v kmetijskih zadrugah Panonka in Gornja Radgona, zdaj še teče takšen oddelek pri Kmetijski zadrugi Ljutomer-Križevci, če bo zanimanje, pa bodo z njimi nadaljevali tudi v prihodnje. Zlasti v temeljnih zadružnih organizacijah bi morali temu nameniti več pozornosti in pritegniti predvsem mlade kmete. Prednost takšnih oddelkov je tudi v tem, da slušateljem ni treba prihajajati v Rakičan, pač pa potekajo predavanja na sedežu temeljih zadružnih organizacij, in to v glavnem pozimi, ko je na kmetijah manj dela. Izobraževanje je brezplačno, kot kaže, pa bo zastonj le še dve leti in bi zato to priložnost zdaj še kazalo izkoristiti.

V Srednji kmetijski šoli v Rakičanu pa ne pozabljajo tudi na kmečke žene in dekleta, saj je izobraževanje le-teh postalo že tradicionalno, zanimanje pa je iz leta v leto večje. Zdaj teče šest takšnih tečajev, trajajo vse leto, letos pa so začeli tudi s tečajem krojenja in šivanja. L. Kovač

Za ublažitev posledic

Škoda, ki jo je povzročila letošnja suša, znaša v Sloveniji več kot 400 milijard dinarjev, po prvih ocenah pa je suša pomurskemu kmetijstvu povzročila okrog 62 milijard dinarjev škode. Seveda je to le škoda, ki bo nastala zaradi izpada v pridelku, medtem ko bodo lahko posledice še bolj občutne v živinoreji, če ne bodo pravočasno zagotovili potrebne krme. Tudi v pomurskih občinah posebne komisije ocenjujejo škodo in z delom morajo končati do konca tedna ter podatke poslati ustreznim republiškim ustanovam. Suša je namreč letos v Sloveniji izjemoma vključena med elementarne nesreče in bodo prizadeti deležni tudi solidarnostne pomoči.

Med ukrepi, ki jih že izvajajo, naj omenimo setev prezimnih krmnih dosevkov, saj je do 15. septembra še možno posejati krmno ogrščico in mnogocvetno ljuljko, saj bo na teh površinah spomladi ob pravočasnem spravilu še možno sejati koruzo. Seme teh krmnih rastlin je regresirano in kmetje plačajo le 30 odstotkov cene semena.

L. K.

VINO 88

Letošnji šampion med vini je PROŠEK

Tudi v okviru letošnjega sejma vinogradništva in vinarstva VINO 88, ki je bil od 29. avgusta do 4. septembra v Ljubljani, je mednarodna komisija ocenila vina, alkoholne pijače in sokove iz 19 držav. Največ vzorcev je prijavila Jugoslavija (374), od drugih držav pa Avstrija (175), ki si je po vinskem škandalu pred tremi leti že dodobra opomogla (za uveljavitev na tržišču Avstrija vsako leto namenja kar 160 milijonov šilingov) ter Švica (170 vzorcev).

Letos si je naziv šampion 88 prislužilo pet vin, in sicer prošek Istravina Reka, Rio Frio iz Portugalske, Cuvee Duchesse iz Francije in kar dvoje vin iz Avstrije — Beerenauslese in Halbsüss.

Od žganih pijač pa so letošnji šampioni iz Jugoslavije vitjamovka Fructala, tozd ALKO Ljubljana, stara manastirka, polni jo Prokupac Beograd, in stara lozova žolta Pika Povardarje Negotin.

Prav gotovo letnik 87 ne bo med najboljšimi, kljub temu pa so vinogradniki z vinom kar zadovoljni, saj so zaradi naravnih nesreč pričakovali slabše vino.

Udeležba na VINU 88 je bila spet uspešna za Kmetijski kombinat Radgona, tozd Radgonske gorice, saj je njihov traminec letnik 83 prejel veliko zlato medaljo, medtem ko so si janževec 87, beli pinot ter zlati radgonski penini letnika 85 in 86 prislužili srebrne medalje. Uspešni so bili tudi v VG Kapela, tozd Kapelčan, zlate medalje so dobili za traminec letnik 87 in traminec izbor 86, za traminec izbor 86 pa srebrno medaljo. DO Ljutomerčan, tozd Ljutomerska klet se prav tako lahko pohvali z veliko zlato medaljo, in sicer za laški rizling letnik 87, za renski rizling istega letnika pa so prejeli srebrno medaljo. Med zasebnimi vinogradniki je prejel veliko nagrad Jože Kupljen (Jeruzalem—Svetinje), in sicer štiri zlate in tri srebrne ter Franci Cvetko Kogl (ki je zaslovel že na radgonskem Kmetijsko-živilskem sejmu), ki je edini od zasebnikov prejel veliko zlato medaljo za muškat otonel, poleg tega pa še zlato in tri srebrne medalje. Svojo udeležbo na sejmu pa so popolnoma upravičili z medaljami še Ivo Trstenjak iz Ljutomera, Ernest Novak iz Murske Sobote, Lovenjak iz Polane, Maks Gošnjak iz Ljutomera, Albina in Avgust Bobnjar iz Veržeja in Marija in Ivan Borko iz Gornje Radgone.

Štajerska vina so še vedno med najbolj kakovostnimi in seveda tudi najdražjimi vini.

Bernarda Peček

LE OKROG 150 TISOČ TON GROZDJA IZ SLOVENSKIH VINOGRADOV

Suša tudi v vinogradih

Čeprav bo prava škoda vidna šele po trgatvi, ko bo za stiskanje manj grozdja, kot so načrtovali, in je posledice suše težko objektivno oceniti, saj so te različne že v enem vinogradu, pa je že sedaj očitno, da je dvomesečna suša prizadela tudi vinograde. Sicer pa so člani izvršnega odbora Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije na sredini seji (31. avgusta) menili, da mora postati vinogradništvo enakopravna kmetijska panoga.

Zbrani podatki o posledicah suše iz Primorske, Posavja in Podravja so bili prav zastrašujoči. To jesen bo natrganih le okrog 150 tisoč ton grozdja, torej bo manj vina kot prejšnja leta, poleg tega pa so kleti že dodobra »izropane« kakovostnih in vrhunskih vin. Zaradi zamrznjenih cen so za lanski pridelek dobili le 33 odstotkov pričakovanega dohodka.

Na Primorskem je skupno za 12,6 milijarde dinarjev škode, saj bo za 30 odstotkov manj pridelka (manjkalo bo 12 tisoč ton), 13-odstotno pa bodo uničeni tudi nasadi mladih trsnih cepljenk. Vinogradi v Podravju in Posavju so bili prizadeti že spomladi zaradi pozebe, določene lege pa je močno osiromašila suša. Sedaj preti še druga nevarnost — zaradi preobilice nenadne vlage je nevarnost, da bodo začele grozdne jagode pokati in gniti. Pridelek bo manjši skoraj za polovico, namesto 155 tisoč ton ga bo le okrog 75 tisoč ton. Iz Posavja bo prišlo le okrog 2 tisoč ton grozdja, saj je pridelek uničen 80-odstotno.

Po zagotovilih Milana Kneževiča (Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano), bo tudi vinogradništvo dobilo določena sredstva za odpravo posledic suše, ki je pravzaprav naravna nesreča, zato lahko koristijo sredstva solidarnosti. Posebna komisija mora v nekaj dneh pripraviti kriterije za razdelitev teh sredstev.

Spregovorili so tudi o pripravah na trgatev in odkup grozdja. Janez Istanič (podpredsednik sozda SLOVIN in predsednik odbora za promet z vinom) je dejal, da 20 odstotkov jugoslovanskih vin izvažamo, zato moramo spremljati tudi razmere v vinogradništvu v drugih državah. Samo v Nemčiji in Avstriji bo letina nadpovprečna, povsod drugod pa bo pridelek slabši, zato so možnosti za večji izvoz. Sicer pa, smo še slišali, ne smemo prodajati količine, ampak kakovost.

Kakšna bo cena vin čez nekaj mesecev ali spomladi — o tem je težko ugibati. Res pa je, da so zamrznjene cene vin (tudi kakovostnih) dodobra spraznile zaloge vinskih kleti. Težko je tudi napovedati odkupno ceno grozdja. V Srbiji bo treba odšteti 500 dinarjev za kilogram sorte namiznega grozdja, 700 za kakovostne sorte in 800 za vrhunske. V Hrvaški se bo cena gibala od 500 do 1400 dinarjev, v Sloveniji pa nekako do 1500 dinarjev.

Poleg tega se slovenski vinarji ubadajo še s pomanjkanjem embalaže. Zanimiv pa je bil predlog ene od razpravljalk, da bi lahko uveljavili naša kakovostna in vrhunska vina (čeprav se njihova prodaja povečuje iz leta v leto) preko turizma, če bi na primer v turistična kosila vključili tudi manjše količine dobrih slovenskih vin.

Bernarda Peček

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Če je cena pšenice prenizka . . .

Skupaj s kmetijskim pospeševalcem Rudijem Stegmüllerjem sem obiskal mladega kmetovalca na Moti v Ljutomerski občini. Takoj na začetku moram povedati, da je bil pogovor s 23-letnim Milanom Rusom zelo sproščen in mi ni bilo treba dajati »pojasnil«, zakaj je tako in ne drugače, brez katerih skorajda ne gre, ko se pogovarjam s kakim starejšim obdelovalcem polj oziroma rejcem živine. Milan je pač z vsem, kot pravimo, na tekočem, torej mu je znana kmetijska politika, ki kmeta večkrat bolj duši, kot pa spodbuja k večji pridelavi hranc. Kadar je proizvodnja dražja, kot pa dobiš za pridelek na poljih ali za prirejo v hlevih, potem je že tako!

»Kaj naj rečem? Cene za pitance so v tem času še kar sprejemljive, saj dobim 3.600 dinarjev za kilogram žive teže pitanca. Letno prodam 2 do 3 goveje pitance in 4 do 5 plemenskih telic. V hlevu imam 25 glav živine, od tega 8 molznic, ostalo pa so govedo v pitanju in plemenske telice. Dnevno oddam v zbiralnico od 50 do 60 litrov mleka, precej pa ga porabimo tudi doma, saj sem tudi sam mlekopivec. Sem pa zmanjšal obseg pitanja bekonov, kajti tam se računica pač ne izide. Zdaj imam v pitanju le 15 svinj, čeprav je v hlevu prostora za 60 pitancev. Sedanje število svinj lahko nakrmim z doma pridelano hrano, kajti pitanje s kupljenimi krmili se ne izplača. Povsem navadna krmila so dražja, kot pa je cena pšenice.«

Takole je pripovedoval Milan Rus z Mote. Pri pogovoru je bila tudi mati Marija, zato sem tudi od nje skušal kaj zvedeti, pa me je zavrnila, češ, naj kar sin pove, saj je zdaj, ko je družina izgubila moža in očeta (v delovni nesreči), Milan tisti, ki največ dela in, glede na razmere, še kar dobro gospodari. Mati je za sina le rekla, da se drži bolj doma in da pridno dela. Veliko pomaga tudi sovaščanom, zlasti z oranjem. Pohvala mu je, vsaj tako se mi zdi, godila, sam pa sem si drznil pripomniti, da mora tudi kmečki fant kam iti, recimo na zabavo, sicer bo zavedno ostal — fant. Milan se je nasmehnil in dejal, da sicer gre večkrat ven, vendar s ponočevanjem ne pretirava. Bolj kot na zabavnem področju se udejstvuje na političnem, saj je član novega predsedstva Občinske konference ZSMS Ljutomer, član Vaškega odbora Slovenske kmečke zveze, član Upravnega odbora Zveze Slovenske kmečke mladine v Ljubljani, je predsednik Komisije za varstvo pravic kmetov in delavcev, ki deluje pri Osnovni organizaciji Zveze sindikatov pri KZ Ljutomer - Križevci . . .

Milan Rus z Mote je tako rekoč poklicni kmet, saj je končal Srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu. Nekaj po sili razmer, nekaj pa zaradi veselja do dela na zemlji je ostal na gruntu. Ima še brata, ki pa se je zaposlil. Milan ni dovolil, da bi vsa bremena v zvezi z obdelavo zemlje prešla na mamo, kar bi se zgodilo, če bi se zaposlil, ampak si je sam naložil levji delež.

»Goveji živini pokladam predvsem silažo. S približno enega hektarja pripravim silažo iz koruznih stebel in listja skupaj s koruzo, s poldrugega hektarja pa pospravim samo koruzo s storži, kar zmeljem in siliram skupaj z ohrovtom. Lani sem pripravil 70 kubičnih metrov silaže. Koruznemu »šrotu« dodajam tudi mnogocvetno ljuljko, ki jo ob ohrovtu gojim kot strniščni dosevek in seveda pospravil kot zeleno krmo. Seveda pa sejem tudi pšenico. Letos sem jo pospravil s površine 1,8 hektarja in glede na to, da je bil pridelek na hektar 7 ton, sem je pridelal 12600 ton. Doslej sem je prodal le eno tono, kajti odkupne cene v času žetve so se mi zdele prenizke.«

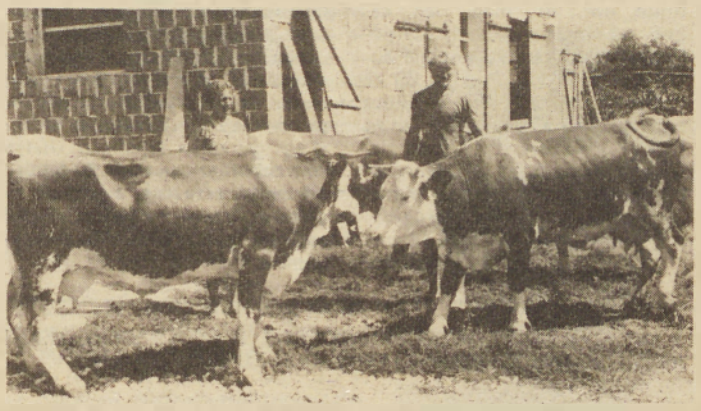

ŽIVINOREJEC — Milan Rus z Mote ima — poleg govejih pitancev — 8 krav molznic. Čez dan jih spusti na pašo, varuje pa jih električni pastir. Na sliki je tudi mama Marija, ki sina podpira v prizadevanjih, da bi kmetija ostala med najboljšimi. Foto: Š. S.

Milana Rusa nisem spraševal, kaj bo naredil s preostalimi 11 tonami pšenice. Če bo cena kaj višja, jo bo najbrž prodal, če pa se ne bo povečala, pa jo bo — domnevam — kar pokrmil živini. Kot ste lahko prebrali, ugotovil je, da je cena pšenice nižja od najpreprostejših krmil. Povsem logično: zakaj bi kupoval draga krmila, ko pa lahko pita s poceni pšenico. Mladi kmetovalec z Mote tega seveda ne bi rad počenjal, kajti zaveda se, da je treba pšenico nameniti predvsem za kruh . . .

Sogovornik je precej svojega časa namenil obiskovalcema. Bilo je opoldne, zunaj pa neznosna vročina, zato se je premor kar prilegel vsem. Na koncu se nisem mogel izogniti vprašanju, kako naprej, ali bo vztrajal . . . Odgovoril je, da bo poskušal vztrajati, se prebijati . . . To sem razumel kot neke vrste Milanovo upanje, da prej ali slej mora nastopiti obdobje, ko kmet ne bo le pridelovalec cenene hrane, ampak bo za svoje trdo delo dobil tudi primerno plačilo. Ne da bi ga vprašal, si vendarle upam zapisati, da se tudi Milan zaveda, da je vzrok za visoke stroške pridelave hrane ne le v visokih cenah reprodukcijskega materiala, ampak tudi v neracionalno izrabljeni kmetijski mehanizaciji, kajti, če vzamemo samo tale zgled, lahko trditev podkrepimo: menda nikjer drugje v svetu nimajo toliko traktorjev na hektar obdelovalne zemlje, kot jih imamo pri nas.

Š. Sobočan

DRAŽJA ŽIVINA

Medtem ko so v nekaterih drugih slovenskih klavnicah že prej odkupovali živino po nekoliko višjih cenah, od 29. avgusta tudi v soboški Mesni industriji veljajo nove odkupne cene. Tako zdaj plačujejo kilogram tople polovice mladega pitanega goveda ekstra kakovost po 6.500 dinarjev bike in po 6.200 dinarjev telice, mlado pitano govedo prvega kakovostnega razreda je po 5.800 dinarjev, drugega kakovostnega razreda po 5.500 dinarjev, za tisto izven kakovosti pa rejci dobijo 5.000 dinarjev za kilogram tople polovice. Krave prvega kakovostnega razreda so po 5.500 dinarjev, drugega kakovostnega razreda po 4.600 dinarjev in izven kakovosti po 4.000 dinarjev kilogram tople polovice. Prašiče iz B-kooperacije (rejec mora oddati 5 živali ali več) plačujejo po 2.750 dinarjev kilogram žive teže, iz prostega odkupa so po 2.650 dinarjev, težje prašiče (nad 150 kilogramov) in mlade plemenske svinje (izločene) odkupujejo po 2.500 dinarjev, medtem ko za izločene plemenske svinje dobijo rejci 2.300 dinarjev in za izločene merjasce 1.500 dinarjev za kilogram žive teže. Odkupna cena telet se ni spremenila, saj so jih že doslej odkupovali po 7.200 dinarjev (telička) oziroma 7.500 dinarjev.

L. K.

FRANCEKOVO PREMIŠLAVANJE

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridržuje pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, s sprejeto vsebinsko zasnovo Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pismo skrajša, ali samo povzame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stlaišča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino tudi strinja.

KRAMBERGER OD NEGOVE

Ogorčeni sva nad oddajo KRAMBERGER OD NEGOVE, ki jo je ljubljanska televizija predvajala kot dokumentarec tedna v torek, dne 23. 8. 1988.

Takšna oddaja ne sodi na televizijo, še najmanj pa v ciklus oddaj dokumentarec tedna, pa naj gre še za takšnega »dobrotnika«. O Krambergerju je bilo že dosti govora, vsak ga pozna in si je lahko ustvaril svoje mnenje. Menim, da bi televizija morala pomisliti na vse tiste naročnike, ki mesečno plačujemo 15.000,— din naročnine, ne pa samo na denar, ki ga je dobila od naročnika oddaje.

Pridružujemo se mnenju mnogih, da je program ljubljanske televizije slab.

Cvetka SREŠ
Milena MAROVIČ

POHUJŠANJE V DOLINI RADGONSKI

Občina G. Radgona je bila zadnje dni do temeljev pretresena. Pa ne zaradi Pomurskega sejma in njegovih pretresljivo visokih cen v »izvenkmetijski« sejemski ponudbi. Prav pošteno in že kar usodno pomembno se je postavilo na tehtnico vprašanje: povej mi, kaj misliš o Krambergerju (v nadaljevanju K.), njegovih izjavah in njegovem obnašanju v TV dokumentarcu, pa ti povem, kdo si!

Iz »zaupnih virov« se je dalo zvedeti, da je celo občinski komite ZK na svoji prvi pokrambergerjevski seji žolčno razpravljal o smiselnosti K. govorjenja, njegovih patentih, samohvali, tu in tam kritiki občinske nesposobnosti itd. itd.

Za trenutek smo torej v občini na najvišjih (in tudi najnižjih) ravneh kar pozabili, da v polletju nismo nič pametnega prigospodarili, da nimamo novih vlaganj, ne novih programov, ne novih delovnih mest, da ne obnavljamo obstoječega, skratka, da smo gospodarsko »izredno dolgočasni«. Celo na to smo pozabili, da je novi član zvezne vlade občan naše občine!

Toda nekateri ljudje pač mislimo tudi »pod nivojem«. Zato smo ti »nekateri« (bog pomagaj, koliko črnih pik bomo dobili zaradi tega) vzeli oddajo o K. takšno, kot je bila, pa tudi K. takšnega, kot je bil in kot je.

Oddaji moramo priznati vsaj originalnost in predvsem kakovost v tehničnem smislu, saj niti za hip ni bilo čutiti režiserjevega vodenja. Igra »nastopajočih« ni bila potrebna, ker tudi pri K. nikoli ni mogoče ugotoviti, koliko svojega življenja igra in koliko ga v resnici doživlja tako, kot ga sam predstavlja. Slika pokrajine je bila zelo lepa, in če smo dovolj pošteni, moramo priznati, da je nehote (?) Negova (in občina) dobila svojo EPP minuto v slovenskem prostoru. Kolikor pa kdo posameznika določene pokrajine oziroma skupnosti posplošuje na vse prebivalstvo, je pač odvisno od lastne trezne presoje.

Originalnosti oddaji torej ni mogoče oporekati. Konec koncev ima TV pravico, da predstavlja iz vsakdanjega življenja tudi skrajnosti, kakršna je K., ne da bi kakor koli poskušala vsiljevati svoje mnenje. V tem primeru ga prav gotovo ni. Po moje je bil ta dokumentarec ali oddaja ali karkoli že tehtnica, ki dopušča gledalcu, da sam nalaga uteži: jih postavi na desno ali levo stran ali pa na oboje enako.

V naši občini, kjer za K. pač malo več slišimo (nekateri ga tudi zelo dobro poznajo — tako vsaj trdijo), smo postavili uteži samo na eno stran — negativno — z oznako: samohvala, pretiravanje, neprimeren žargon za TV itd. Pozabili pa smo na negovski grad, ki res propada, in pozabili smo na (nekoč zelo lepo) Negovsko jezero, ki ga K. sicer ni posebej poudarjal. Kljub temu se po občini »šušlja«, da je hotel K. jezero vzeti v najem za deset let, da bi ga (s svojim denarjem?) uredil. Kako pregrešne misli! Socialistična dogma, ki se uradno, v korist zasebnika, noče ločiti od družbene lastnine, čeprav jo neuradno mnogi kradejo, je v tem primeru neusmiljena! Če pa je ta zasebnik celo sam K., so pomisleki še toliko večji. Naj raje v miru dalje propada ta košček nekdanje lepote, naj za vedno ugasne spomin na bele lokvanje, ki so nekoč poganjali iz vode tega jezera!

Veliko raje bomo še naprej razpravljali o »nemogoči« oddaji in se spuščali v »resne« kritike na občinskih ravneh. Celo tako temeljiti smo v ocenah, da so najbolj pametni ugotovili še eno pametno: da je oddaja poduk Radenski, da končno mora urediti turizem ob Negovskem jezeru. Če že imamo oddajo kot smerokaz za turizem (čeprav ji odrekamo vse pravice), nikakor ne more ostati samo pri smerokazu na Radensko, ampak za vso občino, ki do sedaj **ni bila pripravljena** na kompleksno ureditev jezera in okolice, čeprav bi od morebitnega razcveta turizma na tem območju nekega dne imela korist občina in ne le Radenska.

Tako sem torej oddajo o K. videla jaz. K. osebno ne poznam, še videla sem ga le od daleč. O njem vem le toliko, kot sem slišala o njegovih peripetijah z občino (oziroma točneje z občinskimi možmi) ali prebrala v časopisu. Ustvarjala si sodbe o njem nisem (za ZK pa bi bila raje, da bi si sodbe ustvarjala o čem drugem — npr. zakaj s tako naglico drvimo v absolutno revščino), ker sodiš lahko le človeka, ki ga poznaš. Ne čutim, da bi bila tudi moralno ogrožena zaradi nekaj njegovih »pristnih domačih« na TV ekranu, tudi me ne moti njegova hvala. Veliko bolj me motijo tisti, ki so užaljeni, če jim v predstavljanju izpustimo kakšno titulo, npr.: dr., mag., oec., čeprav od družbe vse življenje pobirajo le bonitete za »nekoč dobljeno« diplomo. Pravijo, da se dober konj sam hvali, pri čemer enako velja za K. kot vse druge ljudi. Za vse tiste, ki so se ob gledanju oddaje čutili užaljene, pa tolažilni stavek: Lastno pamet merimo po neumnostih drugih!

Irena Petek-Ferenc
Radenci

Gradenska

DO RADENSKA Radenci
TOZD Turizem in gostinstvo ZVEZDA, Murska Sobota

RAZPISUJE

v skladu z določili statuta in sklepa delavskega sveta tozda naslednja dela in naloge

1. VODENJE IN ORGANIZIRANJE TOZDA
2. SODELOVANJE IN POMOČ PRI VODENJU TOZDA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še:
K 1.:
— da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali pravne smeri ali z delom pridobljene delovne usposobljenosti za ta dela in naloge,
— najmanj pet let delovnih izkušenj pri takih in podobnih delih in nalogah,
— da izpolnjujejo pogoje iz 24. člena družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SRS.

K 2.:
— da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske, organizacijske ali pravne smeri in 5 let delovnih izkušenj,
— da izpolnjujejo pogoje iz 24. člena družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v SRS.

Mandat za razpisana dela in naloge traja 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh od dneva objave na naslov. DO RADENSKA, tozd Turizem in gostinstvo ZVEZDA, Murska Sobota, Trg zmage 8 — za razpisno komisijo.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh.

PREJELI SMO

Finančni svetovalec drobnega gospodarstva — realna potreba ali iluzija

Že večkrat je bila poudarjena zamisel o ustvarjanju možnosti za hitrejši razvoj drobnega gospodarstva kot enega pomembnih vzvodov za izhod iz globalne družbenoekonomske krize v Jugoslaviji. Večinoma se ostaja, pri tem pomembnem dejavniku hitrejšega razvoja, le na ravni političnega voluntarizma, bodisi zaradi strokovne nesposobnosti dojemanja njegovega pomena bodisi iz ideološkega strahu pred zasebnim prilaščanjem tudi pošteno z delom, ustvarjene presežne vrednosti. Nasprotno so žal še redka ožja okolja, ki tako možnost družbenoekonomskega razvoja že intenzivno spodbujajo s konkretnimi idejami in dejanji.

Za tak zgled navajam oglas v Novostih 8, objavljen v številkah 435 in 346 iz leta 1988: »Zaupni finančni svetovalec, ki vam pomaga ustvarjati veliki svet drobnega gospodarstva (naslov). Majhne prednosti se ustvarjajo najpogosteje s pravim koriščenjem znanja. Prave ideje ob pravem času — to je skupno načelo drobnega gospodarstva in našega servisa »osebni bančnik«. On je zares vaš osebni bančnik. Človek, ki vam bo ob popolni diskretnosti, zaupljivosti in vam namenjeni pozornosti dal ključ razumevanja bančnega poslovanja in vam omogočil, da hitro sprejmete prave finančne odločitve. Ta novost v jugoslovanskem bančnem poslovanju je v svetu že preverjena metoda nujne pomoči vsem, ki na pravi način skrbe za svoj posel. Tudi majhno postane veliko!« — Beobanka, oddelek drobnega gospodarstva.

Iz intervjuja z dr. Š. Špilakom v enem od Vestnikov o sodelovanju v komisiji za ustanovitev nove delovne organizacije v okviru ABC Pomurke sklepam, da se v soboški občini nekaj že premika v tem smislu, kar vsekakor pozdravljam. Sem mnenja, da soboška občina nekoliko prednjači z razpoložljivim intelektualnim potencialom, vsaj kar se tiče znanstvenih delavcev (magistrov in doktorjev znanosti). Istočasno bi me nekdo težko prepričal, da so vse štiri pomurske občine dovolj sposobne samostojno pristopiti k aplikaciji potrebnih znanosti, vključno s finančno, ki postajajo temeljni dejavnik sodobnega pospešenega družbenoekonomskega razvoja v svetu.

Če vzamem kot izhodišče nadaljnjega razmišljanja uvodoma naveden oglas, se mi nekako vsiljujeta dve vsebinsko integralni področji finančnega svetovanja, ki sta lahko tudi formalnotehnično ločeni. Po eni strani gre za ključ razumevanja bančnega poslovanja in za možnosti bančnega financiranja gospodarske dejavnosti posameznega gospodarskega subjekta. Kot občan in predstavnik družbenopravne osebe se z dosedanjimi izkušnjami ne morem pritoževati nad parcialnimi, dokaj uslužnimi bančnimi informacijami o možnostih kreditiranja gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, pa naj gre za LB v Murski Soboti ali za KB v Mariboru. Toda drugo, zahtevnejšo neločljivo sestavino finančnega svetovanja vidim v svetovanju o racionalnosti uporabe npr. bančnih virov financiranja za konkreten gospodarski subjekt v njegovih spet dinamičnih konkretnih finančnih razmerah. Saj vemo iz stroke, da bančni viri financiranja niso niti edini možni viri niti viri financiranja, ki bi bili vedno sprejemljivi (optimalni) za konkretno dejansko ali predvideno finančno stanje gospodarskega interesenta. Iz teorije tudi vemo, da vseh pozitivnih in negativnih plati financiranja ni mogoče pripisati samo enemu viru financiranja, pa naj gre za poslovni sklad (lastni kapital), bančno posojilo, obveznosti do dobaviteljev idr.

Nadalje izhajam iz bolj ali manj poznane strokovne ugotovitve, da se s pritegnitvijo dodatnih razpoložljivih virov financiranja lahko ustvarjata pozitivni ali negativni finančni izid (dobiček, izguba). Zaradi tega je treba poiskati optimalni dodatni vir financiranja ob hkratnem zagotavljanju optimalnega obsega in sestave celotnega kapitala. Med drugim gre za svetovanje o razpoložljivosti dodatnih virov financiranja pod določenimi pogoji priskrbe (cena uporabe, rok razpoložljivosti) in za svetovanje, kdaj so taki dodatno razpoložljivi viri financiranja optimalno uporabljivi za konkretno gospodarsko dejavnost (maksimiranje finančnega izida iz financiranja ob hkratnem zagotavljanju likvidnosti sredstev, plačilnesposobnosti subjekta idr.). Menim, da je bistveno, da bi moralo biti finančno svetovanje v končni instanci celostno, ne glede na to, če je organizirano pri območni temeljni banki ali v kaki drugi formalnopravni obliki.

Za drugi del vsebine finančnega svetovanja bi morala biti predhodno ustvarjena družbenoekonomska, politično-ideološka klima visokega medsebojnega zaupanja, temelječa na najstrožji diskretnosti, molčečnosti med gospodarskim subjektom, ki potrebuje finančno svetovanje, in finančnim svetovalcem, ne glede na njegovo formalnopravno obliko organiziranosti. Kajti dosedanje raziskave določanja optimuma financiranja mi kažejo, da je za njegovo presojo potreben popolni vpogled tako v obseg in sestavo naložb (sredstev), kakor tudi popolni vpogled v obseg in sestavo kapitala, vključno z dejansko stopnjo finančne donosnosti gospodarskega subjekta. Zaradi tega se mi zdi povsem logično in normalno, da se formalnopravno in vsebinsko-finančno predhodno potegne jasna razmejitvena črta med možnostjo ustvarjanja presežne vrednosti in kapitala iz naslova financiranja in finančnega svetovanja po eni strani in ugotavljanja osnov obdavčitve po drugi strani. Potencialne utaje dobička in kapitala pred obdavčitvijo so vedno bile in bodo, vendar mora biti njihovo ugotavljanje povsem ločeno strokovno področje različnih revizijskih in inšpekcijskih služb. Nedvoumno je treba odpraviti birokratsko-etatistična preprečevanja ustvarjanja presežne vrednosti na sodobnejših osnovah, še preden je bila ta ustvarjena in razdeljena.

Že samo iskanje celostne optimalne sestave kapitala (financiranja) kot uresničevanja enega temeljnih finančnih ciljev nas ponovno opozarja, da celostno finančno upravljanje in svetovanje ne more več biti, do sodobnih zahtevnejših pogojih poslovanja, predmet priučitve, ampak le vztrajnega študiranja stroke in trajnega izpopolnjevanja. Sodobnejše rešitve pa je treba iskati v raziskavah s področja znanosti poslovnih in drugih financ. Menim, da je prav zapostavljanje finančne stroke v preteklih desetletjih močan vzvod sedanjim skoraj izrednim finančnim težavam v Jugoslaviji. Vsakdo se je lahko priučil finančnemu upravljanju in ga zaradi tega tudi zvečine nismo imeli v strokovnem pomenu besede.

Brez dosledne uporabe stroke in znanstvenih raziskav s področja financ v zasebnem in družbenem sektorju vidim nikakršne ali pa omejene možnosti gospodarskega in družbenega razvoja. Mar se ne začnejo v gospodarstvu (uvajanje tehničnega napredka, odprava nezaposlenosti idr.) in v negospodarstvu (izobraževanje, zdravstvo, sodstvo idr.) mnogi nerešljivi problemi prav s financami. Pri poslovnih financah gre navsezadnje za segment ekonomske znanosti, ki nikdar ni imela prave domovinske pravice znotraj družbenopolitičnega sistema.

Če se hoče pomursko gospodarstvo resno vključiti v prenovo slovenskega gospodarstva, potem bo treba tudi znanosti, znanstvenim raziskavam in raziskovalcem s področja financ dodeliti ustreznejše mesto.

Andrej Plemenitaš

»OGORČENOST TURISTIČNEGA DRUŠTVA LJUTOMER«

Ob razstavi ročnih del v Ljutomeru — ZAKAJ TAKO?

Turistično društvo Ljutomer ima vsakoletni program, v katerem je vključena zelo pomembna razstava turističnih spominkov domače in umetne obrti v Ljutomeru, ki jo prirejamo v okviru praznovanja krajevnega in občinskega praznika Ljutomer. Letos smo zaradi praznovanja 20-letnice Obrtnega združenja Ljutomer in njihove razstave izjemoma našo razstavo prenesli na konec septembra.

Toda Občinska turistična zveza Ljutomer je zahtevala, da moramo razstavo organizirati v začetku avgusta letošnjega leta, ko imamo že tako tradicionalni Prleški sejem. Turistično društvo termina, ki ga postavlja Občinska turistična zveza Ljutomer, ni moglo sprejeti iz razlogov: za kakovostno razstavo je potreben razpis najmanj tri mesece, da prirejamo razstave v času, ko si jih lahko organizirano ogleda šolska mladina, še zlasti preko turističnih podmladkov, šolskih zadrug, v okviru katerih že tako nastajajo turistični spominki in izdelki domače in umetne obrti, ki jih na vseh razstavah ocenjuje strokovna žirija pod vodstvom etnologa dr. Janeza Bogataja.

Turistično društvo Ljutomer, komisija ter avtorji turističnih spominkov domače in umetne obrti so ogorčeni zaradi ravnanja Občinske turistične zveze Ljutomer, ki se loteva programov, ki jih imajo in izvajajo turistična društva, še zlasti ljutomersko in njegove komisije. Njeni avtorji so že samo v letošnjem letu sodelovali na razstavah turističnih spominkov, izdelkov domače in umetne obrti na Zagrebškem velesejmu, na 3. jugoslovanski in 7. slovenski razstavi v Slovenj Gradcu, na Ptuju, v Radencih in še bi lahko naštevali, kjer prejemajo nazive mojstrov, znak kakovosti in številna priznanja — do turističnega nageljna RTV Ljubljana. Odločili so se tudi za sodelovanje na mednarodni razstavi v Celovcu. Od 15. 6. 1988 pa tečejo priprave na 5. razstavo 1988., ki bo konec septembra v Ljutomeru.

Zakaj je občinska turistična zveza Ljutomer navzlic naštetemu programu Turističnega društva Ljutomer v začetku avgusta 1988 pripravila brez razpisa, pogojev in ocenjevanja (in mimo turističnih društev) po številu avtorjev skromno razstavo ročnih del, brez reklame in zato tudi skoraj brez obiskovalcev.

In še ti avtorji, ki so bili zavedeni, da je to program Turističnega društva, ves čas terjajo od Turističnega društva Ljutomer, da jim vrne razstavljene izdelke, za katere pa je žal odgovorna Občinska turistična zveza Ljutomer. Čemu takšno ravnanje? Ni namen, da si iščemo pravice preko časopisov, temveč gre za to, da naj vsak opravlja svoje naloge. Turistična društva svoje in tudi Občinska turistična zveza, ki ima prvenstveno nalogo povezovanja turističnih društev v občini in seveda tudi pomoč, svoje.

Turistično društvo Ljutomer

V SKLADU Z ODLOČBO VRHOVNEGA SODIŠČA SR SLOVENIJE (SODBA V IMENU LJUDSTVA UV 1/88-3) OBJAVLJAMO NASLEDNJE PISANJE:

NEZNOSNA LAHKOTNOST POROČANJA IN KOMENTIRANJA II

Dušan Loparnik je s stavkom »Sem teleban po svoji glavi«. Zaključil svoj »odgovor« na moje pismo. Če on samega sebe tako predstavlja javnosti, ga pač ne mislim demantirati. Bo sam že najbolje vedel, kaj in kdo je.

Svoj prispevek je imenovani tovariš začel: »Nadaljevanje ekspozejev in razmišljanj je Roman Plohl naslovil kar name« itd . . . Proti koncu, pa Loparnik vzvišeno zapiše: »In ko bo prihodnjič Roman Plohl napadal poročanje — naj najprej pokaže pooblastilo o zastopanju v imenu 17 delavcev, šele takrat se bom pogovarjal z njim. Nič prej.« Če ne bi bilo teh stavkov, se na to temo ne bi več oglašal. Vsakemu bralcu, ki mu ni žal truda in bo primerjal Loparnikove članke iz decembra 1987 z mojim (Vestnik, 21. 1. 1988) in tega z Loparnikovim »odgovorom« (Vestnik, 28. 1. 1988), bo namreč jasno, da mi Loparnik sploh ne odgovarja na moj članek, pač pa tvezi misli, ki z zadevo nimajo prave zveze. Tako Loparnik (spet) polemizira pravzaprav le sam s sabo. S tem v zvezi izrecno poudarjam, da nobenega svojega članka nisem naslovil na Dušana Loparnika. Prav tako nisem terjal, da on na moj članek odgovori. Tega ne bom počel niti v bodoče, kajti to bi bilo v nasprotju z mojim globokim prepričanjem, da je največje zlo sistema, ki ga vsi skupaj živimo in (še vedno) prenašamo, prav to, da ljudi postavlja na mesta (položaje), ki jih v normalnem sistemu medsebojnega tekmovanja, glede na svoje sposobnosti, ne bi mogli nikoli zasesti!

Pred take ljudi se potem vedno znova zastavljajo naloge, ki jim niso kos. Posledica so stalne frustracije, čiri, samomori, s stališča družbe kot celote pa neverjetna neučinkovitost. Ker nočem biti soudeležen v tem družbenem zlu, torej zdaj in v prihodnje ne terjam nikakršnega odgovora od tovariša Loparnika. Nasprotno: Še naprej mu od srca želim predvsem MIREN SPANEC.

Vse to pa me nikakor ne odvezuje poslanstva, ki ga imam kot intelektualec in DRŽAVLJAN te države. Kot državljan te države imam pravico, da objavljam svoja mnenja, ki so pomembna za obveščenost javnosti. Kot intelektualec imam dolžnost, da to počnem. Prav tako mi je dovoljeno objavljati reakcije na pristransko pisanje kateregakoli časopisa (in novinarja!). Da bi uveljavil te svoje pravice, ne rabim nikakršnega pooblastila!

Vsak povprečno pismen človek ob prebiranju mojega članka (Vestnik, 21. 1. 1988) zmore ugotoviti, da sploh ne pišem o stavki, pač pa o grozljivi »diferenciaciji«, ki so jo začeli izvajati PO STAVKI. (Tovariš Dušan Loparnik je v svojem članku to »digerenciacijo« slavil kot »korak naprej«, mene je ob njen spreletel srh!) Zato tudi nima nobenega pomena Loparnikov očitek, da me pred stavko in ob njej ni bilo v Tehnostroju.

Roman Plohl

TABOROV JUBILEJ

LJUTOMER V BOJU ZA NARODNOSTNE PRAVICE SLOVENCEV

Pomen 1. slovenskega tabora v Ljutomeru je v 120 letih vsekakor neštetokrat dokazan in potrjen. Kljub temu pa se je uredniškemu odboru Vestnika zdelo smotrno, da pred jubilejno proslavo, ki bo v Ljutomeru 18. septembra, skuša na kratko osvetliti obdobje in razloge, ki so privedli do tabora. V tej in naslednjih dveh številkah bomo na kratko povzeli nekatere najpomembnejše mejnike, ki so bili kronani z obiskom 7.000 zavednih Slovencev v Ljutomeru. Poleg tega povzetka, ki je nastal na podlagi obširnega teksta Viktorja Vrbnjaka Prvi slovenski tabor v Ljutomeru, bomo v prihodnji številki pripravili obširnejši zapis o Vestnikovem vključevanju v praznovanja tabora 1958., 1968. in 1978. leta. Seveda bomo tudi po osrednji slovesnosti in simpoziju zgodovinarjev obširneje poročali po 18. septembru. Zavedamo se, da je iz obsežnega gradiva Prvi slovenski tabor v Ljutomeru težko iztrgati nekatere posamezne mejnike, vendar smo v to prisiljeni, predvsem zaradi pomanjkanja prostora. Potrudili pa se bomo, da bo celota vsaj delno zaokrožena in razumljiva.

Pred točno mesecem dni je minilo 120 let od prvega slovenskega tabora v Ljutomeru. Ta zgodovinski skup več kot 7.000 navdušenih rodoljubov je vsekakor zgodovinski prelom pri uveljavljanju slovenskega naroda, njegovega jezika in razvoja. Da bi nekoliko osvetlili ta tabor in njegov pomen, moramo seči nekoliko v zgodovino, vse do leta 1848 ali še kakšno dlje. Narodni prerod smo Slovenci v prvi polovici 19. stoletja doživljali med zamudniki, še razkosani na posamezne upravno zaokrožene enote. Leto 1848, pomlad narodov, smo dočakali slabo pripravljeni. Vzrokov za to je mnogo in so predvsem družbene in gospodarske narave. Kmeta, najštevilčnejšega predstavnika slovenskega naroda, po žilah katerega se je pretakala stanovska zavest, so trle slabe letine, neenakomerne fevdne dajatve, nov način obdelovanja ter uvajanje novih poljskih kultur. Ker ga je takšno stanje privedlo pred zemljiško odvezo s prazno mošnjo, je tem bolj naravno, da terja radikalno rešitev agrarnega vprašanja, medtem ko se bo za pravice jezika zavzel šele tedaj, ko se ne bo mogel sporazumeti z nemško govorečim uradnikom.

Gospodarski in politični položaj sredi 19. stoletja

Ljutomer, je bil v času, ko je poskušal postati središče pomurskih Slovencev na desnem bregu Mure, še prav neznaten trg. Prometno slabo povezan se je kot upravno središče velikega dela Prlekije, ki je izrazito agrarna, le počasi razvijal. Trg je imel okoli leta 1850, ko je prevzel upravo in sodstvo v svoje roke, okoli 800 prebivalcev in štel 119 hišnih številk. Med tržani je bila (po J. C. Hofrichterju) dobra polovica Slovanov (tj. Slovencev), ostali so bili po večini Nemci: deloma »prvotni« naseljenci, deloma poznejši doseljenci. Vsi tržani so običajno govorili samo nemško in se meščansko oblačili. Majhnost in nerazvitost trškega gospodarstva sta od Ljutomerčana terjala, da je bil kmet in obrtnik obenem. Le tako je mogel napredovati in uspešno tekmovati z muropoljskim podeželanom, ki si je kot dober živinorejec iskal kupca (mimo tedenskih sejmov v Ljutomeru) na varaždinskem trgu in ki je z izbornim vinom polnil graški vinski trg.

Slovensko narodnost so do 60. let 19. stoletja negovali predvsem izobraženci, ki so se že zavedali svojega porekla, ki so samo nemški pogovorni jezik začeli zamenjevati s slovenskim in ki so skrb za vpeljavo tega jezika vzeli med glavne točke svojega programa.

Besede in njihov pomen

*Novo vsebino in času primerno obliko so dale narodnoprebudnemu delu čitalnice. Ljutomer dolgo ni mogel priti do svoje čitalnice. Razlogov za to je več, najpomembnejši pa je v političnih in gospodarskih razmerah v tem času. Prvi resen korak k ustanovitvi čitalnice je bila beseda, ki so jo pripravili 6. septembra 1863. leta, ko se je pri Klemenčičevi vili (danes Zemljičeva vila) zbralo okoli 4.000 ljudi, da bi javno počastili spomin na tisočletnico slovstvenega delovanja Cirila in Metoda. Slovesnost so naznanili na trgu zbrani pevci, ki jih je bilo okoli 50, ko so malo pred šesto uro popoldne prijeli za zastave ter krenili navkreber k izbranemu in kratko pred besedo določenemu kraju. Prihod pevcev in gostov so naznanili z možnarji, prostor besede pa je bil okrašen z državno in štajersko zastavo in podkrepljen še s slavolokom, na katerem so ostale pomenljive črke, razglašajoče – **slogo.** V programu so nastopili takratni zavedni Slovenci ljutomerskega okrožja: Anton Klemenčič in Jakob Ploj, V. Hoegelsperger, ljutomerski župan J. Kornpichl, okrajni predstojnik in deželnozborski poslanec J. Globočnik in drugi.*

Ta prva ljutomerska beseda je po zunanjem videzu in po svoji notranji vsebini tedaj značilna oblika, kako lahko sodelujeta podeželska okolica in stanovsko ter tradicionalno usmerjeni trg Ljutomer. Za Muropoljce, najštevilnejše udeležence, je bila to osnovnošolska preizkušnja dosežene stopnje v narodni zavesti, saj je trenutno, ko še ni bilo ljutomerske čitalnice, pomenila edino obliko, s katere sta krajevni narodni buditelj in naše podeželsko ljudstvo družno in javno izpovedala zahtevo po vpeljavi slovenskega jezika v šole in urade. Napitnice so narodno dramile že zdramljene in s poudarjanjem narodnosti prav počasi vodile na pot množične terjatve pravic, ki gredo slovenskemu jeziku, kar je kmalu postalo bistveno za slovenske tabore.

Lepo uspela ljutomerska beseda je dovolj potrdila, da zahteva po čitalnici v Ljutomeru ni prezgodaj.

Čas od leta 1863 do 1867 je mineval v neuspešnih poskusih ustanovitve čitalnice. Tega leta pa so sprejeli nekaj pomembnih zakonov, med katerimi omenjamo tri: zakon o splošnih pravicah državljanov (v njem je pomemben 19 §: Vsa narodna plemena v državi so enakopravna in vsako pleme ima nepovredljivo pravico, da se mu narodnost in jezik čuvata ter gojita; enakopravnost vseh deželskih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju priznava se od strani države; v deželah, v kateri stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učilišča naprarljena tako, da se vsakemu teh plemen dado potrebni pomočki za izomiko v svojem jezku, a ne bode nikomur sile naučiti se kterega druzega deželnega jezika.), zakon o pravici združevanja (o društvih in političnih društvih) in zborovanja ter zakon o okrajnih zastopih.

In vendarle čitalnica

Kljub tem zakonom sta bila do ustanovitve čitalnice v Ljutomeru potrebna še dva koraka. Najprej so ustanovili maja 1867 narodno pevsko društvo, ki je bilo v začetku nelegalno, vendar pa je opravilo pomembno poslanstvo pri širjenju pete in govorjene slovenske besede in beseda pri Mali Nedelji (danes Buckovci).

Ljutomerska narodna čitalnica je bila končno ustanovljena 2. februarja 1868. Slavnostna otvoritev je bila še isti dan z besedo pri Ignacu Kornpichlu, ljutomerskem krojaču in kavarnarju, ki je dajal društvu tudi nekaj časa streho. Začasnemu in ustanovnemu odboru (Matiji Zemljiču, dr. Antonu Klemenčiču, Ivanu Vučinu, dr. Jakobu Ploju, Ivanu Kukovcu, Ivanu Dragotinu Hubru in dr. Valentinu Zarniku), je mandat potekel 17. februarja, zato so tega dne izvolili stalni odbor, katerega prvi predsednik je bil Jakob Ploj, v njem pa so bili še I. Kukovec, V. Zarnik, I. D. Huber, I. Simonič, V. Hercog, A. Klemenčič, I. Bauer, J. Gomilšek, A. Jevih in I. Mohorič. Ob prirejanju besed, izletov in drugih prireditev je z delom ljutomerske čitalnice počasi dozorel čas za razmišljanje o nečem večjem, pomembnejšem in enkratnem. To se je zgodilo že 4. maja 1868. leta, ko je v čitalniške seje tudi tale zapis: »Seja zarad veselice ljutom. Čitalnice na javnem prostoru: (te)r se dade na pogovor zarad I. slov. tabora v mojem Hrastovščaku« (zapiski I. D. Hubra).

Po doslej znanem gradivu je to prva omemba ljutomerskega shoda, »pod milim nebom«, ki so mu pritaknili ime tabor (ne velika beseda) in katerega so tudi že krajevno določili.

(se nadaljuje)

FOTOREPORTAŽE na kulturnih obzorjih Vestnika niso česte, če pa besede ne zaležejo in je očitno pisanje o zaprti gledališki dvorani v soboškem gradu jalovo početje, tako kot je bilo doslej dogovarjanje o njeni usposobitvi in obnovi soboškega gradu, potem naj govorijo fotografije. Morda bodo prepričale odgovorne, ali pa jih vsaj spomnile, da bo kmalu jesen, in če niso ničesar poleti, naj vsaj zdaj, spočiti po dopustih, ukrepajo. Ne z besedičenjem, ampak z dejanji, kajti besedičenja imamo na vseh področjih dovolj, v soboški kulturi pa posebej. Brigita Bavčar
Foto: Nataša Juhnov

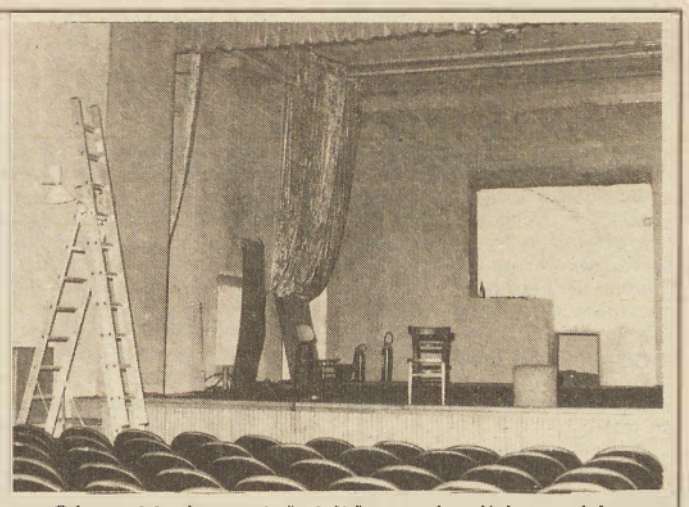

— Oder grajske dvorane je že dalj časa predstavljal potencialno nevarnost za nastopajoče, kakor tudi strme stopnice za njim, po katerih se je težko vzpenjati in spuščati. Posebno med predstavo, ko mora to potekati neslušno, in gotovo je naključje, da nismo nikoli slišali kletvice, ki ni bila v scenariju, pa je prišla spontano iz ust.

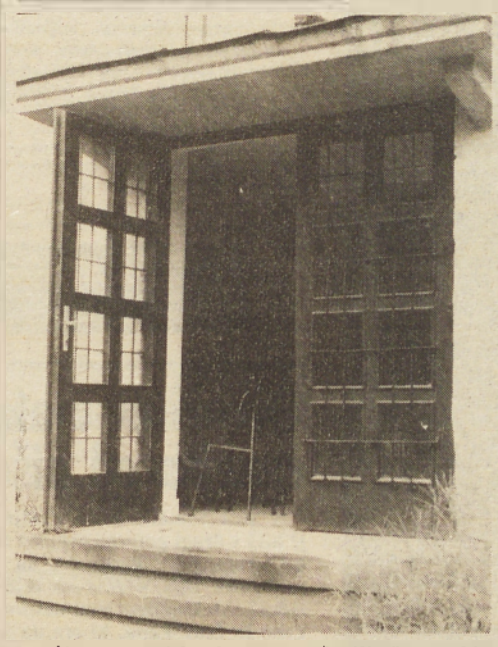

— Vrata v grajsko dvorano so že dlje časa zaklenjena in le naključje je, da lahko za trenutek pokukate skoznje vsaj na fotografiji. Sicer še gotovo dolgo ne boste mogli, saj bo, kot kaže, minila jesen in še zima za njo brez gledaliških predstav, dedek Mraz pa si bo moral poiskati drug prostor za obdaritve najmlajših.

— Električna napeljava je dotrajana in tako inšpektor ni imel druge možnosti, kot zapreti dvorano, dokler se ne usposobi najnujnejše, obenem pa tudi dolgoročno poskrbi za posodobitev električne napeljave, v celotnem gradu, ker tudi drugod ni mnogo bolje.

NOV ČLOVEK V SOBOŠKI KULTURI

V soboški kulturi se je v vročih dneh pojavil nov človek -- od 1. avgusta je namreč tajnik občinske Zveze kulturnih organizacij Geza Kišfalvi. Predstavljamo ga v težnji, da bi kot nova moč in profesionalec v ljubiteljski kulturi poskrbel za njen bolj organiziran utrip. Tovrstnih izkušenj kot kaže, še nima, ob pripravljenosti za sodelovanje pa jih lahko kaj kmalu pridobi, predvsem pa poskrbi , da bo kulturniška jesen živahnejša od poletja, ki je v glavnem mimo.

»Na novem delovnem mestu ste; kako si zastavljate svoje delo, kakšno je bilo zatečeno stanje in kako naj bi bilo v prihodnje?« smo mu v uvod zastavili tri vprašanja in prepustili besedo.

»Ja, pravzaprav se še komaj uvajam, čeprav mineva mesec dni od nastavitve. Večinoma sem sam. To, kar dobim, teh nekaj napotkov od predsednice predsedstva Zveze kulturnih organizacij Erne Brumnove, skušam uporabiti. Predvsem pri obravnavi polletnega programa, ko skušam pregledati, kaj je in kaj ni bilo realizirano. Več je slednjega, če pa grem tako po vrsti, je prvo v poročilu kulturnoumetniško društvo Roma s Pušče, ki se mi zdi zanimivo tudi širše v Sloveniji, glede na svojstvenost dejavnosti. Ob primerni podpori lahko ta posebna kultura živi, kakor se tudi okrepi sodelovanje z Zvezo kulturnih organizacij Lendava, s katero na narodnostno mešanem območju in na Madžarskem doslej ni bilo dovolj skupnega dogovarjanja o gostovanju naših skupin in kulturnih društev onstran meje. Prav tako bi z domačinom Matjažem Faričem uvedli plesno šolo za vse odrasle, za kar imamo možnosti. Prvi pogoj je pridobitev prostorov v domu učencev Štefan Kovač-Marko, kjer se dogovarjam z ravnateljem — in, kot kaže, bo šlo. Res pa je, da čas dopustov ni primeren za dogovarjanje, ker je večina ljudi na oddihu. Opazno je mrtvilo in da bi ga prešli na kulturnem področju, se bo v prihodnje potrebno prej organizirati. O tem smo se pogovarjali vsi trije zaposleni na občinski Zvezi kulturnih organizacij v Murski Soboti (Duša Škof, Željko Marušič in Geza Kišfalvi). V čim krajšem času bi radi organizirali koncert na grajskem dvorišču, ki je primerno za letne nastope na prostem. Tako bi lahko zaigrala godba na pihala pod vodstvom Ladislava Vroša in plesni orkester Ernesta Lukača, vendar je, tako kot povsod, večina glasbenikov še na dopustih.«

Kot kaže, je za to poletje prepozno karkoli narediti in se bo zato potrebno toliko intenzivneje lotiti

organizacije v jesensko—zimski sezoni. Zanjo je gotovo še vedno aktualen abonma. Nismo ga imeli v Murski Soboti ampak Mariboru; bo tudi v prihodnje tako? »Nadaljevali bomo tradicijo abonmajskih predstav v Mariboru in prav zdaj je čas za prijave. Te so lahko osebne na sedežu Zveze kulturnih organizacij, Trubarjev drevored 4 (v gradu) ali po telefonu 21 957. Če bo dovolj interesentov, pa bomo organizirali tudi ogled opere Boris Godunov v veliki dvorani Cankarjevega doma 15. septembra ob 18.00 v Ljubljani.«

Ena vaših prvih nalog po zasedbi delovnega mesta tajnika Zveze kulturnih organizacij občine Murska Sobota je bila pisanje poročila o polletni dejavnosti. Ker je niste spremljali, je to gotovo težško delo. Kako se znajdete?

»V začetku je res bilo težko, ves čas sem moral gledati v zvezek prejšnje tajnice, iz katerega sem skušal razbrati, katere dejavnosti so se odvijale; kje so bila lutkovna, gledališka in druga srečanja, pa sem zvedel iz vabil in pozivov nanje. Zato to prvo poročilo, ki ga pripravljam, ne bo tako kakovostno, kot bi moralo biti, čeprav sta dve sestavini zanj izčrpni. Tako poročilo predsednice odbora za gledališko dejavnost Duše Škofove, kot tisto, ki se nanaša na dejavnost kulturnoumetniških društev na dvojezičnem območju.«

No, ni da bi bil človek formalist, ampak poročila so vseeno važna še bolj pa sama dejavnost in odnos, ki ga ima človek (četudi začetnik) do kulture. Če bi skušali skicirati svoj mini portret, česa ne bi izpustili v njem? S čim ste se ukvarjali doslej?

»Doslej sem bil šest let na srednji kmetijski šoli, od tega štiri leta kot učitelj umetnostne vzgoje in samoupravljanja s temelji marksizma, dve leti pa sem bil vzgojitelj v domu učencev kmetijske šole.«

Afiniteto do kulture pa vseeno imate, sicer se ne bi javili na razpis, ali ne?

»To gotovo. Končal sem prvo stopnjo umetnostne zgodovine in filozofije na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer sem tudi absolvent druge stopnje in nekolikanj zavlačujem s študijem in ne vem kako bo.«

Živite v Murski Soboti?

»Da.«

In tako boste v prihodnje verjetno tudi med obiskovalci in ne le organizatorji prireditev?

»Vsekakor.«

Če bi nekako zbirali med dejavnostmi na področju kulture, za katero imate posebno nagnenje, kar pa seveda ne sme vplivati na vaše delo. Je to glasbena ali gledališka dejavnost, likovna ustvarjalnost?

»Kot umetnostnemu zgodovinarju mi je najbližja likovna umetnost, vendar pa se želim na tem delovnem mestu seznaniti z vsemi dejavnostmi kulture, da ne bi delal kakšnih privilegijev, pa tudi vzpostaviti vezi, ki so potrebne. Posebej s predsedniki in člani posameznih odborov, ker je bil, kot sem bil opozorjen, doslej kratek stik. Tudi z glasbeno in književno mladino Murska Sobota. Nasploh bo potrebno postaviti v ospredje doslej odrinjene stvari in narediti nekakšno poenotenje.«

Tako doma, v tem okolju, kako pa drugod. Boste še naprej vzdrževali stike z nekaterimi pobratenimi mesti?

»Ravno pripravljamo razstavo v Kruševcu. To je bienalna razstava, zadnji se je na njej predlani predstavil akademski slikar Ignac Meden, letos pa nas bo zastopal Jože Denko, ki bo v septembru razstavljal v novi galeriji v Kruševcu.

Poskušam vzpostaviti stike tudi s Slovenskim oktetom, da bi prišlo do izmenjave z našim prekmurskim in se dogovoriti za termine. Za zdaj gre težko vendar upam, da bom sčasoma šlo bolje in laže.

Brigita Bavčar

kulturni koledar

ČETRTEK, 8. SEPTEMBRA

MURSKA SOBOTA — V Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec bo **ob 19.00 otvoritev razstave 27 del Ivane Kobilice in Ferda Vesela.** Otvoritveni nagovor in vodstvo po razstavi dveh priznanih slikarjev bo imel kustos Ferdo Šerbelj iz Narodne galerije v Ljubljani, ki posreduje razstavo. Na ogled bo do 2. oktobra.

PETEK, 9. SEPTEMBRA

LJUTOMER — V počastitev 120-letnice I. slovenskega tabora bodo v galeriji Ante Trstenjak **ob 19.30 odprli razstavo Študentski in dijaški delovni narodnooosvobodilni tabori v Sloveniji 1935—1945,** ki jo posreduje Muzej narodne osvoboditve Maribor.

Ob 20.00 pa bo v dvorani Doma kulture v Ljutomeru gledališka predstava. Z Veroniko Deseniško Otona Župančiča gostuje Mestno gledališče ljubljansko.

SOBOTA, 10. SEPTEMBRA

LENDAVA — **Z budnico se bo ob 9.00 začela Lendavska trgatev 88,** pihalna orkestra bosta prišla iz Ljutomera in Monoštra na Madžarskem. **Ob 10.00** se bo začela **povorka vozil** — vpreg s prikazom pridelovanja grozdja, vinarjenja in drugih opravil, šeg ter navad na temo Kakor boš sejal, tako boš žel. Sodelujejo kulturnoumetniška društva: Radmožanci, Bistrica, Kobilje, Gaberje, Dobrovnik, Žitkovci, Dolga vas, Turnišče, Mostje-Banuta, Petišovci, Genterovci in Ina Nafta, lovska družina Petišovci in mladi iz Gaberja.

Ob 11.30 bo otvoritev Lendavske trgatve 88 na prireditvenem odru, na katerem bodo nastopile folklorne skupine: Veriga iz Lesc pri Bledu, Zalaegerszega na Madžarskem, MTČ Čakovec, slovenska folklorna skupina iz Monoštra, Anton Šrafela iz Markovec pri Ptuju in Letenya na Madžarskem. Povabljen je tudi oktet iz Lenarta.

Ob 13.00 bo podelitev priznanj za najlepše urejeno okolje hiš in osvetljeno dvorišče, **ob 15.00 se bodo začele šaljive igre v spretnosti, ob 17.00 pa zabavni program z** rajanjem do jutra.

TOREK, 13. SEPTEMBRA

LJUTOMER — **Na Miklošičevem trgu** (če bo dež pa v Domu kulture) **se bo ob 11.00 začel Kulturni dopoldan.** V počastitev 120-letnice čitalnice, ki je dala pobudo za nastanek taborov, bo ob otvoritvi obnovljenega oddelka Matične knjižnice Ljutomer kulturni program: pesmi Rada Bordona bo recitiral Boris Kralj, obenem pa interpretiral tudi Prešernovo Zdravljico, zapela bosta pevski zbor srednje družboslovne šole in nonet iz Razkrižja.

V knjižnici bodo na ogled odlomki iz zgodovine čitalnice po zapiskih Franje Šnajder, popestreni z razstavo otroških risb, o preteklosti bo govorila voditeljica knjižnice Jelka Godec, o vlogi knjižnice v današnjem času pa Miša Sepe iz Narodne in univerzitetne knjižnice.

SREDA, 14. SEPTEMBRA

LJUTOMER — **V Domu kulture se bo ob 13.00 začel kviz na temo I. slovenski tabor v Ljutomeru,** ki ga pripravlja Univerzitetna knjižnica Maribor.

BORIS GODUNOV IN POMURCI V LJUBLJANO

V soboto, 10. septembra, ob 16.00 bo ponovitev opere Boris Godunov v Cankarjevem domu v Ljubljani v glavnem rezervirana za Pomurce. V slovensko središče se opravljajo v organizaciji občinskega sindikalnega sveta v Murski Soboti in na pobudo Zveze kulturnih organizacij Gornja Radgona. Soboška ljubiteljska zveza jih bo v Cankarjev dom popeljala nekaj dni kasneje, odvisno pa je seveda od števila udeležencev. Kot kaže, je zanimanje v delovnih kolektivih veliko in so bile potrebne rezervacije, kulturniški izlet pa priložnost za širitev obzorij.

KITAJSKE BONTONSKE ZAPOVEDI

Nekoč smo tudi pri nas kvarili papir za vse mogoče pridige, ki naj bi vodile k lepšemu vedenju, pa niso dosti zalegle, Kitajci pa so sredi take zagnanosti tudi v tem času. Poglejmo, kaj vse vtepajo v glave mladim in starejšim:

● Tvoja obleka naj bo urejena, preprosta in čedna. Tvoji lasje naj bodo čisti, pričeska urejena. Za učence velja: ne nosite dolgih las za učenke: ne nosite kodrov, nakita, čevljev z visokimi petami, ne ličite se. Ne pljuvaj po tleh. Ne kadi, ne pij alkohola. Izogibaj se pretepom, ne psuj, ne začenjaj umazanih pogovorov.

● *Ne prebiraj šund literature, časopisov, ne ogleduj si videofilmov, ki poveličujejo pornografijo, nasilje, ubijanje in vraževernost. Ne poslušaj nezdravih pesmi in jih ne poj. Ne zahajaj v komercialne plesne lokale in bare. Pazi na svoj dober glas, o drugih ne govori nič slabega. Govori knjižno kitajščino. Spoštuj učitelje, odzdravljaj na njihov pozdrav ali jih pozdravljaj prvi. Stoje odgovarjaj na njihova vprašanja, vstani tudi tedaj, kadar sprejemaš tisto, kar razdelujejo.*

● Ne žali drugih z raznimi vzdevki, ne trpinči mlajših in šibkejših sošolcev. Ne vstopaj v sobe drugih. Ne uporabljaj stvari drugih, ne beri tujih pisem in dnevnikov. Ne prekinjaj pogovorov drugih. Ne moti drugih pri učenju, delu ali počitku. Kadar koga nadleguješ, ga moraš prositi odpuščanja. Če te kdo moti, ga ne zmerjaj.

● *Ne kriči in ne zganjaj hrupa v razredu in na hodnikih. Varuj šolsko poslopje, kakor tudi vse druge oblike javne lastnine, ne čečkaj po tabli, zidovih in oglasnih deskah. Na začetku in na koncu pouka vstani in pozdravi učitelja. Po pouku mu daj prednost. Ne drzni si dajati pripomb. Prizadevno odgovarjaj na učiteljeva vprašanja. Ne goljufaj pri izpitih. Prosti čas izkoristi za poučne reči. Ne omalovažuj hrane. Varčuj z elektriko in vodo. Ubogaj nadzornike. Na shodih molče spremljaj nagovore.*

● Bodi priden in varčen, spoštuj svoje starše in jih ubogaj. Prostovoljno prevzemaj gospodinjska opravila, kot so pospravljanje sobe, pranje perila in vse drugo, kar je v tvojih močeh. Staršem ne postavljaj zahtev, ki presegajo njihove finančne možnosti. Upoštevaj mnenja in nasvete svojih staršev. Kadar se odpraviš ven, jim povej, kam greš in kdaj se boš vrnil.

● *Spoštuj svoje stare starše, tako po očetovi kakor tudi po materini strani. Skrbi za starejše sorodnike, za brate in sestre. Kadar starejši sorodniki vljudno izrazijo svoje mnenje, ne ugovarjaj in jim ne nasprotuj.*

Namigi na grozljivost

Po 37 dneh plovbe na Južnokitajskem morju, ko so ljudje začeli umirati od lakote, so se na ladji s 110 potniki na krovu nekateri ali vsi odločili, da bodo izbrali žrtve, da bi drugi preživeli. Vsa dejstva bo morala ugotoviti šele preiskava, toda že prve domneve so grozljive.

Zanesljivo, da so pri tem sodelovali vsi ali vsaj velika večina beguncev. Po prvih analizah, ki temeljijo na izjavah tistih iz begunskega taborišča pri Palawanu, kjer so jih zadržale filipinske oblasti, so preživeli ubili in pojedli tri sopotnike. Med njimi tudi 11-letnega otroka. Obstajajo znamenja, po katerih je mogoče sklepati, da so pojedli še dva potnika, ki sta umrla zaradi lakote.

»Morda vse to niti ni res. Ne vem. V pripovedih je veliko protislovnih izjav,« je funkcionar ZN za begunce končal svoje prvo, neuradno poročilo. Verjetno si želi, da bi bila vse to samo zgodba. Toda videti je, da se v begunskem taborišču — čeprav med njegovimi prebivalci za zdaj vlada zarota molka — nekaj pripravlja. Kaj, vedo samo tisti, ki so imeli »srečo«, da so na slabih in preobremenjenih ladjicah pripluli do tujih, v tem primeru filipinskih tal.

Svetovna javnost se bo nad tem gotovo zgrozila, morda zdaj bolj tudi nad usodo vietnamskih beguncev. Njihova prihodnost danes še zdaleč ni rožnata.

Vsi preseljevanja v tretje države, običajno iz članic Aseana v Evropo, ZDA, Kanado in deloma v Avstralijo, se je že zdavnaj končal, zdaj pa še najmanj 100.000 Vietnamcev čaka v improviziranih taboriščih v jugovzhodni Aziji na milost vlad »tretjih držav«. Vse manj jim priznavajo status političnih beguncev, kar bi lahko bil razlog za pridobitev novega potnega lista.

»Svobodni svet« se jih je naveličal, zato jim ni več pripravljen pomagati. Pri tem poudarja, da je od leta 1975 do zdaj iz Vietnama pobegnilo najmanj milijon ljudi. Nikoli ne bomo izvedeli, koliko je bilo neuspešnih poskusov bega, koliko ljudi so nehumane posadke ladij najprej sprejele, potem pa pometale v morje.

Članice Aseana, Hongkong in Tajvan na eni ter Vietnam na drugi strani zahtevajo rešitev problema, toda napovedan praktični način za zdaj nima možnosti za uresničitev. Usoda »ljudi iz čolnov« je, ne glede na svojo grozljivost, za zdaj manj pomembna od drugih vprašanj v zvezi z eksplozivno Indokino.

Premalo in preveč rojstev

Lani je doseglo število prebivalstva na zemeljski obli pet milijard. Do konca stoletja predvidevajo, da bo ta številka že šest milijard. Hitro naraščanje prebivalstva je posledica povečane rodnosti in podaljšanja povprečnega trajanja življenja. V razvitih deželah je povprečna življenjska doba tudi že 71 let in več. Dejstvo je, da so družine z zelo velikim številom otrok praviloma sinonim za zelo revna okolja in da je za razvitejši svet značilna majhna rodnost.

Prebivalstvo razvitega sveta je doseglo prvo milijardo leta 1965, nato pa je tudi ostalo na tej ravni. Prebivalstvo tretjega sveta je doseglo tri milijarde leta 1975 in štiri do danes.

Evropa postaja iz dneva v dan starejši kontinent, število rojstev vidno pada. Za primer — v Italiji se je pred 50 leti rodilo 29,4 otroka na 1.000 prebivalcev, danes se jih rodi le še 10,2. Britanska stopnja rodnosti je v šestdesetih letih dosegla vrhunec, ko se je na 1.000 prebivalcev rodilo 18,8 otroka, danes pa prijoka na dan le še 13,6 otroka. Edina dežela v Evropi, ki še nima tovrstnih demografskih problemov, je Irska. Toda reprodukcijski problem ni nič manjši tudi v vzhodnem delu Evrope. V Romuniji pojenja število dojenčkov tako naglo, da je vlada uvedla program populacijske rasti, ki sloni predvsem na občutku patriotske dolžnosti do domovine. Prav tako skokovito pada rodnost tudi na Madžarskem. Na ničelni stopnji rasti so sedaj Italija, Danska, Velika Britanija, medtem ko so ZRN, Avstrija, Madžarska in Nemška demokratična republika že pod ničlo.

Evropa mora nujno ustaviti hitro upadanje rojstev, če hoče znižati čedalje višjo starostno sestavo prebivalcev. Zahodna Nemčija šteje tačas približno 49 upokojencev na 100 delavcev, strokovnjaki pa napovedujejo, da bo to število do leta 2010 naraslo na 74 upokojencev na 100 delavcev. Če ne bodo dovolj hitro ukrepali, bo njihov pokojninski sistem v slabih petnajstih letih odpovedal. Nekateri predlagajo, da bi leta, ki so godna za upokojitev in se po Evropi gibljejo približno povsod enako, od 55 let za ženske do 60 let za moške, dvignili za pet let. Kot problem, ki ga povleče za sabo manjša rodnost, so tudi vse višji stroški za zdravstveno oskrbo starejših ljudi.

Zakaj takšno padanje rojstev? Z izboljšanjem higienskih razmer se je smrtnost dojenčkov zmanjšala in z uvedbo socialnega zavarovanja so otroci izgubili pomen kot sredstvo zavarovanja za starost, postali so strošek. Med drugimi dejavniki, ki jih še navajajo, so: emancipacija žensk, zanesljiva kontracepcijska sredstva, ki preprečujejo nezaželeno nosečnost, legalizacija abortusa. V petih letih po letu 1965, ko so začele ženske jemati tabletke proti zanositvi, je v ZRN število rojstev upadlo za polovico, v SZ, v Ruski socialistični republiki, pa ima povprečna ženska najmanj dva splava v življenju, nekatere pa tudi do deset. Skorajda povsod po Evropi se zakonci odločajo za enega ali dva otroka. Mnogi namigujejo, da je za to kriva materialistična kultura. Starši hočejo svojemu otroku ponuditi vse od avtomobila do potovanj po svetu.

Trenutno se po Evropi trudijo, da bi z višjimi otroškimi dodatki in daljšimi porodniškimi dopusti pri ženskah zopet spodbudili večjo željo po materinstvu. V SZ, Češkoslovaški in na Madžarskem imajo že nekaj časa posebne populacijske programe, v katerih je poudarjena pomoč mladim družinam, ki so ponavadi v slabem ekonomskem stanju, prav tako dobivajo posebno pomoč neporočene, ločene ali ovdovele matere. Tudi v zahodni Evropi so začeli podobno ukrepati, dejstvo je le, da do sedaj ti programi niso pokazali še nobenega pozitivnega rezultata.

DIRKE S KAMELAMI

Širom po svetu pripravljajo vrsto nam manj znanih tekmovanj, ki jih vidimo redko in zanje celo slišimo le včasih. Nenavadnih rekordov željni uživajo ob dirkah polžev, ob ravsanju razdraženih petelinov in še katerih manj množičnih »športih«, ljubitelji poskočnosti večjih živali pa med drugim pripravljajo tudi dirke kamel.

O eni zadnjih takih dirk poročajo iz Avstralije. Da je šlo v tem primeru zelo zares, pove podatek, da so se puščavski jahači podali na 2.085 milj dolgo pot. Zdržljivost puščavskih ladij so preizkušali v puščavi med gorovjem Ayers Rock v osrčju Avstralije in pacifiško obalo Quenslanda, in če človek pozna radodarnost puščave, si zlahka dopove, da dirka ni bila med najlažjimi. To je hočeš nočeš priznalo drug za drugim tudi precej udeležencev kamelje dirke. V začetku junija se jih je premetavalo na kameljih hrbtih skozi avstralsko puščavo le še 51, medtem ko se jih je na pot 23. aprila letos podalo 69.

Čudna delovna mesta

Na plačilnih seznamih brazilske države Rio de Janeiro je okoli 30.000 ljudi, ki v resnici ne obstajajo. To so »mrtve duše« birokracije. Odkrili so jih z obsežno akcijo, s katero naj bi zajezili birokracijo. Akcijo je organiziral sekretariat skupine za analizo javnih programov.

Pri preverjanju seznamov zaposlenih so ugotovili, da na vsakih 12 državnih uslužbencev eden ne obstaja, dobiva pa plačo. Največkrat gre za ljudi, ki so odšli na nova delovna mesta, pri tem pa obdržali tudi prejšnjo plačo, za kopičenje funkcij ali za umrle funkcionarje, katerih plačo dobiva nekdo drug.

Vsa ta lažna delovna mesta bodo odpravili. Lokalne oblasti domnevajo, da bodo tako prihranili okoli milijardo kruzeirov (okoli 3,5 milijona dolarjev). To je pravzaprav pet odstotkov vsote (20 milijard kruzeirov), ki jo sicer namenjajo za osebne dohodke državnih uslužbencev.

Kontracepcijska nihanja

Ženske, ki danes iščejo zanesljivo kontracepcijsko sredstvo, imajo na voljo pravzaprav le krajši spisek leteh. Če jih zaradi stranskih učinkov odvrnejo pilule in nekateri drugi pripomočki proti zanositvi, jim ostane le še diafragma. Pravkar pa je ameriško tržišče s tovrstnim blagom obogatilo ponudbo z novim, sicer že v preteklosti poznanim sredstvom — vratnim čepom. Novost, ki pa to vendarle ni, deluje podobno kot diafragma. Čep izdelujejo iz gume ali plastike in doseže v premeru približno 3 centimetre. Poznavalci menijo, da omenjeni pripomoček preprečuje zanositev s 85-odstotno zanesljivostjo, pri tem pa pripisujejo čepu precej prednosti pred diafragmo. Med drugim ga odlikuje dejstvo, da je trajnejši, zlasti pa, da omogoča večjo seksualno sproščenost in zadovoljitev. Zdržema se lahko uporablja celo do 48 ur.

Zgodovina čepov sega 2500 let nazaj. Izdelovali so jih iz različnih materialov, med drugim iz zlata in slonovine, sredi prejšnjega stoletja pa so v Nemčiji prvič v ta namen uporabili gumo. Kljub temu je po letu 1900 prednost pridobila diafragma.

Otvoritev malo cenejša od hiše

V vasi Samaila blizu Kraljeva je bila v drugi polovici avgusta tako nenavadna slovesnost, da je pritegnila tudi pozornost tujega tiska. Aleksander Stanimirović-Leso in žena Lepa, ki sta na začasnem delu v Franciji, sta na otvoritev nove hiše povabila tri tisoč ljudi. Za obsežne priprave, s katerimi so začeli že sredi pomladi, je skrbelo več sto ljudi.

Hišo je začel Leso graditi pred šestimi leti, stala pa ga je 440 milijonov dinarjev. Slavje bo stalo nekaj manj, čeprav Leso nikoli ne bo natančno vedel koliko, saj stroškov ni natančno računal. Samo za meso in pijačo si je sposodil 25- in 10-tonski hladilnik. Mesar Srbislav Dukić, zmagovalec mnogih tekmovanj v svoji stroki, je tri dni klal in sekal meso — bilo je več kot 50 bikov, telet, ovc, svinj, odojkov in jagenjčkov. Za svoje delo je dobil mesar sto milijonov.

Čeprav je Leso goste prosil, naj ne nosijo daril, skoraj nihče ni prišel praznih rok, čeprav večjih daril ni bilo. V glavnem so ljudje nosili servise, posteljnino, največ pa je bilo kuvert z denarjem.

Leso se je rodil 1936. leta v tej vasi. Leta 1962 je ilegalno prestopil mejo in odšel v Pariz. Pravi, da ni odšel zaradi dela, ampak zato, da bi spremljal dekle, ki si je želelo oditi prek Pariza v Avstralijo. V Parizu se je z dekletom razšel in ostal sam, brez vsega. Skratka, ni imel denarja, da bi se vrnil domov. Štiri leta ni zaslužil niti za pot. Spal je pod mostovi. Ko je francoska vlada spremenila odnos do tujcev, je dobil delo, se poročil z Lepo, ki je že živela v Parizu (rojena je v Arandelovcu), in šele leta 1966 je začel normalno živeti. Tega leta se je tudi prvič vrnil v Jugoslavijo.

Danes je Leso lastnik pleskarsko-dekorativne delavnice. Denarja ima toliko, da ga niti pravnuk ne bo mogel potrošiti. Vrnil se bo že prihodnje leto, ker, pravi, ni več motiviran za delo. Hčerka Nada in zet Dobroslav Ratković ter njuna dva otroka imajo vse, kar potrebujejo. Poleg firme ima Leso v Parizu trisobno stanovanje in tri drage avtomobile. Ob vrnitvi bo vse prodal.

Nova hiša v Samaili ima 300 kvadratnih metrov površine. Opremljena je v glavnem z dragimi stvarmi iz Francije. Mnogi predmeti so pozlačeni (lestenci, ure, telefoni). Veliko pa so iz hiše že ukradli — samo lani so jo tatovi, ki jih niso nikoli odkrili, obiskali kar dvakrat.

Med gradnjo so nastali tudi veliki problemi, ker naši mojstri niso vajeni francoskih načrtov hiš, pa so morali zato pogosto v Pariz, da bi tam rešili kak problem iz načrta.

Po vrnitvi iz Francije se Leso noče ukvarjati z nobenim delom, ker ga je življenje utrudilo. Zasluženi denar hrani v naših bankah. V Samaili bo postavil kulturni dom in opremil prostore krajevne skupnosti.

Zasegli dve toni kokaina

Zdaj proti koncu poletja je policija v nekem najetem stanovanju v New Yorku odkrila kar dve toni kokaina in dva milijona dolarjev. Nadaljnje razpletanje bo nekoliko lažje, ker so v akciji ujeli tudi štiri ljudi, za katere kaže, da so vodilni člani »newyorške podružnice« kolumbijskega podzemlja.

Zanimivo je, da je bila droga zapakirana v škatlicah za božična darila, na katerih je pisalo: »Recite mamilu ne!« To geslo je del kampanje za boj proti mamilom v šolah. Stanovanje je bilo s škatlami napolnjeno dobesedno od tal do stropa, zato policija raje kot besedo stanovanje uporablja izraz bunker. Policiste je tudi presenetilo odkritje, da so našli mamilo in denar, saj poznavalci pravijo, da je to proti pravilom podzemlja, vsi štirje ujeti pa so znani po dolgoletnem stažu v njem.

Zaplembo teh dveh ton kokaina označujejo kot rekordno v zgodovini New Yorka, čeprav je prejšnji mesec policija zaplenila na Long Islandu tri tone kokaina, vendar to območje ne sodi v ožji del mesta. Jasno pa je, da je bila tudi ta droga namenjena v New York. V mesecu dni so torej odkrili pet ton kokaina, ki bi v prodaji na drobno dosegel ceno milijardo dolarjev. Če predpostavimo, da obstajajo tudi pošiljke, ki jih niso odkrili, pridemo do slike, ki pravi, da je New York največje tržišče drog na svetu.

Dejstvo, da v trgovini z mamili kroži denar, ki je enak proračunom manj razvitih držav, govori o monstruozno velikem prometu. To tudi pojasnjuje, zakaj je največja ameriška metropola postala stičišče ne le kolumbijske mafije, ampak tudi drugih mednarodnih kartelov drog. Čeprav newyorški tisk največkrat pokaže s prstom na »hudiče s strani«, predsedniški kandidati pa obljubljajo strožje kazni za preprodajalce, je jasno, da ima tudi trgovina z mamili, tako kot vsaka druga trgovina, dve strani: ponudbo in povpraševanje. Niti najbolj vešči niti najbolj brezobzirni prodajalci ne bi mogli obstati, če jim New York ne bi bil pripravljen za njihovo blago plačati milijarde dolarjev.

Da se bomo razumeli: tole je bilo zadnje poziranje po stari ceni . . .

PIŠTA modrüje

Končano je radgonsko senje,
palik mamo pejnez menje.
Bilou je bogme vsega zadosta,
nej se je pitalo ka kaj košta.

Šteri so nej mogli gresti doma,
lejko so vidli ka gostinstvo zna.
Ništerni so se tak naklali,
ka so je v Rakičan pelali.

Dosta je prišlo lejpe živijne,
zmejs so krôfkale velke svinje.
Zavci, kokouši, konji, mufloni,
v stari gvant oblečeni Fergusoni.

Pri velki stolaj Grozda pa Zvejzde,
tej velki ftiči meli so gnejzde.
Tan najbole trpele so točilnice,
vej vse so plačale naročilnice.

Boj z depresijami

Zdaj je tudi uradno: ni je boljše stvari na svetu proti depresiji, kot je dober krožnik špagetov. Italijani so to morda že dolgo vedeli, znanstveno potrditev in razlago pa je dal šele v teh dneh ugledni ameriški znanstvenik Richard Wurtman, docent nevroendokrinologije na slavnem Massachusetts Institute of Technology.

Profesor Wurtman je na letnem kongresu ameriškega psihološkega združenja povedal, da so njegove raziskave pokazale, da velike količine ogljikovih hidratov takoj dvignejo raven serotonina v možganih. Za serotonin se je vedelo že prej, da vpliva na psihično počutje ljudi, voljo, apetit, sen in podobno. Poskusi profesorja Wurtmana na miših so pokazali na neposredno zvezo med nivojem serotonina v možganih in nekaterimi depresijami.

Nove ugotovitve so prava obsodba prehrambenih navad anglosaksonskega sveta in pohvala mediteranski hrani. Profesor Wurtman je več kot tisoč zbranim ameriškim psihologom povedal natanko tako: »Če bi hotel biti povsem preprost, bi iz povedanega povzel, da je krožnik špagetov najboljši. Če hočete dobro začeti dan, je najboljše zajtrkovati pecivo, opečene kruhke in sladkano kavo. Proteinski zajtrk z jajcem, šunko in salamo ima povsem nasprotne učinke.«

KAVA IN ZDRAVJE

NOVA SPOZNANJA O KAVI

Vsak požirek kave je za nekaj dober, je tačas »dežurna resnica« o kavi. Neki znanstvenik je odkril, da ima kava več dobrih kakor slabih lastnosti. Za mnoge je kava užitek, ki se mu zlepa ne bi odpovedali. Ta najljubši napitek naj bi škodoval srcu, povzročal naj bi živčnost in nespečnost. Najnovejše znanstvene raziskave spodbijajo takšne pomisleke. Nasprotno, glede na to, koliko je v kavi rudninskih snovi, elementov in vitaminov, je celo zdrava. Kaj je torej v skodelici kave? Tole: 1,73 g kalija, 210 mg magnezija, 146 mg kalcija, 16,8 mg železa, 3,0 mg bakra, 77,0 mikrogramov niklja, 192 mg fosforja, 90 mg fluora, 70 mikrogramov vitamina B_1, 0,18 mg vitamina B_2, 13,8 mg nikotinamida, 0,23 pantotenske kisline in 1,0 mikrogram vitamina B_6.

POMAGAJ SI SAM

Izpiralni kotliček in WC

Kotlič. Vsi zgibi se morajo prosto gibati. Preglejmo jih, koristilo bi jim nekaj olja za šivalni stroj. Več vzrokov je lahko za to, da na straništču nenehno odteka dragocena voda. Morda so krive usedline na dnu kotliča, slabo tesnilo ali zgibi ob potegu vrvice. Majhna utež na poteznem drogu bi pomagala, da bi voda tekla le tako dolgo, dokler bi vlekli za vrvico.

Če se zgibi zatikajo, moramo zaustaviti dotok vode. Odstranimo pokrov kotliča, očistimo in namastimo vse dele, predvsem

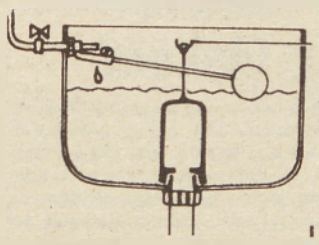

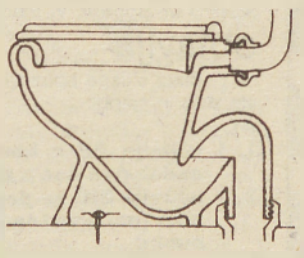

zgibe. Skrivljene drogove zravnamo. Če se WC maje, moramo priviti vijake podstavka. Morda so potrebni debelejši vijaki, morda bi pomagal mozaik ali klin. Če se školjka maje, se lahko odlomi cevni priključek. To bi nam naprtilo veliko stroškov.

Če je WC zamašen, ga poskušamo odmašiti najprej z gumastim sesalnikom. Če s tem ne gre, si pomagamo s čistilno spiralo ali ukrivljeno debelo žico. Straniščna školjka, šarnirji, podnožni vijaki in cevni priključek so njeni občutljivi deli. Preveriti je treba, ali vsi vijaki trdno držijo.

KJE SO OTROCI NAJBOLJ OGROŽENI?

Največ nesreč se pripeti otrokom, ki so mlajši od petnajstih let. Kar dve tretjini pa se ne ponesrečita v prometu, ampak v domačem okolju in med prostim časom.

Značilni zgodi: Dojenček pade z mize, na kateri ga mati previja, ker zazvoni telefon ali steče mati odpret vhodna vrata. Zaduši se s blazino. Veliko nesreč se pripeti v kopalnici. Otrok se utopi, pade ali se opari, ali pa se zgodi nesreča zaradi tega, ker pade vklopljen sušilnik za lase v kad z vodo.

Otroci pogosto padejo iz postelje ali s pograda, pa s stopnic. Ranijo se s škarjami ali z nožem in drugimi ostrimi predmeti, se opečejo na vroči plošči štedilnika ali oparijo z vrelo tekočino.

TEHTANJE BREZ TEHTNICE

	1 žlička (zravnana)	1 žlica (zravnana)	1 žlica (zvrhana)	1 skodelica (1/8 litra)
pecilni prašek	3 g	–	–	–
maslo, margarina	5 g	15 g	–	135 g
zdrob	4 g	12 g	20 g	100 g
ovseni kosmiči	3 g	8 g	12 g	70 g
kakav	3 g	10 g	15 g	90 g
moka	3 g	10 g	15 g	90 g
mleti orehi	6 g	10 g	15–20 g	90 g
sladkor v prahu	3 g	10 g	15 g	90 g
nastrgan sir	3 g	10 g	15 g	80 g
surov riž	5 g	15 g	25 g	120 g
sol	5 g	15 g	20 g	–
drobtine	3 g	10 g	15 g	80 g
jedilni škrob	3 g	8–10 g	15 g	90 g
sladkor	6 g	20 g	30 g	180 g

Zvečine držijo skodelice več kakor 1/8 litra. Zato preverimo, v katero od naših skodelic gre točno 1/8 litra. To skodelico potem uporabljamo za odmero sestavin.

Kuhamo po receptih ali po spominu in domišliji, vedno pa moremo odmeriti sestavine, če hočemo, da se nam jed res posreči. Sestavine lahko odmerjamo s tehtnico in merilnim lončkom, pogosto pa si pomagamo tudi s kozarci, žlicami in skodelicami. Dobro je vedeti, koliko drži žlica in koliko skodelice. Manjše količine sestavin pogosto laže odmerimo po žličkah kot s tehtnico. Pa tudi tehtnice nimamo vedno pri roki. V tabeli boste našli količine.

TOVARNA DUŠIKA RUŠE n.sol.o.

TOZD PROIZVODNJA KREMENČEVEGA PESKA PUCONCI n.sol.o.

69201 Puconci, telefon: 069/72-520, 72-521, telegram: Separacija Puconci

Naš nasvet: Sanacija nepravilno izdelane hidroizolacije

Velikokrat se zgodi, da kljub skrbno izdelani klasični hidroizolaciji kmalu ugotovimo, da ta ne opravlja svoje funkcije. Pojavljata se vlaga in voda v prostorih, le-ti pa izgubljajo svoj funkcionalni pomen. Prav tako je vlaga skoraj stalna spremljevalka starejših objektov. Problem sanacije je bil nekoč skoraj nerešljiv, danes pa po zaslugi novih materialov postaja vse manjši. Pri nas smo razvili program materialov, ki uspešno rešujejo večino tovrstnih težav. Na izbiro je več vrst hitroveznih malterjev in zaščitnih premazov, vsi so izdelani na polimerbetonski zasnovi.

Pri sanaciji najprej dobro očistimo podlago, da je ta zdrava in brez mastnih madežev in druge nečistoče. Morebitne prodore zapremo s hidrozatom, obdelamo razpoke in holkele s hidrokitom in nazadnje kritično površino premažemo s hidrotesom plus. Debelina premaza naj bo ca. 4 mm, nanesemo jo v treh slojih.

Pokličite nas, svetovali vam bomo posebej za vaš problem.

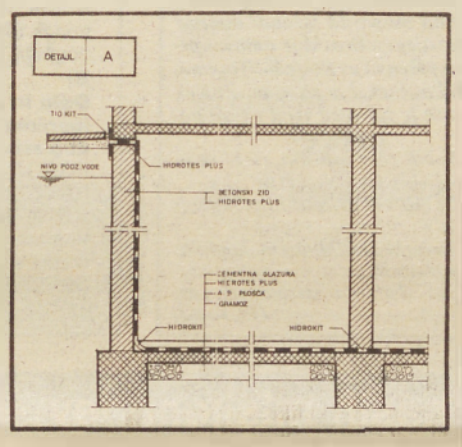

Ali tudi vi skrbite za okolje?

KAKO MALO POZORNOSTI JE TREBA!

Naj gre za čiščenje, pranje ali vožnjo z avtomobilom — če imamo pri vseh teh opravilih v mislih tudi onesnaževanje okolja, si ne bomo mogli kaj, da ga ne bi preprečevali ali vsaj blažili. Iz ženske revije Prima povzemamo nekaj nasvetov, ki so jih v povezavi z okoljem dale njene bralke.

Manj bo smeti, če bomo kupovali tekočine v steklenicah, ki jih lahko vrnemo prodajalcu. Žal pa je pri nas tako, da vseh steklenic trgovina ne prevzame, zato se nabirajo doma. Izogibajte se vseh predmetov, ki so v embalaži. V trgovino raje vzamite večjo torbo, kupujte manj plastičnih vrečk.

Tudi brez posebnega čistila za straniščno školjko smo lahko. Ta kemikalija je jedka, zato se da nadomeščati z drugimi sredstvi in s krtačo. Od časa do časa očistimo kamen s kisom in kakim grobim praškom. Razne dišave in dišeče snovi so nepotrebne, ker je bolje, če stranišče diši po snagi. Tudi razkužila niso potrebna, saj je mnogo klic, ki zdravemu človeku ne morejo škodovati, pa tudi otroku ne.

Kadar je potrebno v avtomobilu menjati olje, ga je najbolje odpeljati tja, kjer to strokovno napravijo in tudi zbirajo odpadlo olje.

Vrtove obdelujmo brez kemije in strupov. Plevel populimo z roko, polže preženemo, če jim nastavimo pol prazne steklenice piva. Namesto umetnih gnojil uporabljajmo naravni gnoj ali kompost. Pri pranju se da veliko privarčevati, če počakamo, da se pralni stroj napolni. Perimo po možnosti s praški brez fosfatov in mehčalca, saj tako prizanesemo vodam.

Namesto dragih pomivalnih praškov kupujmo nevtralna čistila. Ta uporabljajmo tudi za čiščenje kopalnic in keramičnih ploščic.

Tako torej nekatere gospodinje skrbijo za varstvo okolja. Kako pa vi?

MEDICINA

Operacija brez brazgotin

Kadar je kirurg doslej hotel operirati jajčnike, jajcevod ali pa slepič, je moral prerezati trebušno steno. Profesor ginekologije v Kielu Kurt Semm je razvil novo metodo, ki pacientu ne pusti grdih brazgotin, niti mu ne povzroča bolečin. Preden je začel študirati medicino, je bil orodjar. V prvem poklicu se je naučil reševati tehnične probleme. Zdaj pa je skonstruiral napravo, s katero lahko operira trebuh, ne da bi ga prerezal. Skozi majhno luknjico pri popku vstavi miniaturen daljnogled z milimeter veliko žarnico. Skozi dve luknjici tik ob sramnih dlakah pa skozi dve cevki vstavi operacijske instrumente. Pacientka, ki je operirana po tej nežni metodi, lahko že po nekaj dneh, dveh ali treh, zapusti bolnišnico. Prej je bilo za to potrebnih 14 dni. Profesor Samm je doslej opravil že kakih 14 tisoč takih operacij na jajčnikih, jajcevodih, zraslinah in oteklinah. Kirurgi so se najprej upirali, zdaj pa se jih vedno več na posebnih tečajih pri profesorju Semmu uči te metode.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota ob petkih v oddaji 21 232.

1. Mali bogovi — Martin Krpan
2. Boya — Sabrina
3. Vem — Duo Regina
4. Nora noč — Brane Drvarič
5. Fefka — Prerod

Lestvica nastaja s sodelovanjem s hi fi videostudiem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, telefon: 21 232.

Oddaja je na sporedu ob petkih od 18.00 do 19.00 na Radiu Murska Sobota, UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz.

POLNJENI ŠAMPINJONI

Zadnje deževje je omogočilo rast šampinjonov, zato predlagamo, da poskusite iz njih napraviti slastno jed, ki bo zadovoljila tudi največje gurmane.

Potrebujemo: 20 večjih šampinjonov, 5 koščkov belega kruha, 10 dekagramov masla ali margarine, 2 glavici čebule, sol, poper, mleto papriko, peteršiljevo listje, limonin sok in 2 paradižnika.

Priprava: Previdno odločite bet od klobuka. Bet narežite na drobno in dodajte k kockicam kruha, ki ste jih popražili na maslu. Gobe popražite s kruhom in narezano čebulo. Začinite s papriko, soljo, poprom in limoninim sokom ter primešajte narezani peteršilj. S tem nadevom napolnite šampinjonove klobučke, položite jih v namaščeno posodo in pecite 20 do 25 minut pri srednji temperaturi. Položite na pladenj in okrasite z rezinami paradižnika.

SESTAVIL MARKO NAPAST	ROMAN IT. PISATELJA GIOVANNIJA VERGE	PRITOK LJUBLJANICE	FRANCOSKA KNJIŽEVNICA (»CORINNE«	HRVAŠKI PESNIK UJEVIĆ	RUSKI PISATELJ (MARK. 1889—1957)	ČRNOGORSKI PESNIK IN VLADIKA	ČLAN SVETA STARIH V ŠPARTI
POLDIVJI KONJ V AMERIŠKIH PRERIJAH							
OTOČJE V SREDNJI AMERIKI							
V GR. MITU LJUBIMEC SVEČENICE HERO							
BOKSAR RUSEVSKI				AGOSTINO / MESTECE V NOTR. DALMACIJI			
RIMSKA 5		FINO PLATNO / ATOMSKA PEČ					
ORANJE, ZORANA ZEMLJA			PREVRETA PIJAČA / RISTO SAVIN				
BOLGARSKI PESNIK (ALEKSANDAR)						VAŠKA ZADRUGA V CARSKI RUSIJI	RIMSKI KOMEDIOGRAF
LASTNINA					ALAIN PROST / GANSKA LUKA		
PRITOK KAME V SOVJETSKI ZVEZI			PLOŠČA IZ SKRILAVCA / GLINA				
NALEPKA, LISTEK Z NAPISOM							
»DELO« VOLIVCEV							
JEZERO V ČADU				ŽENSKI PEVSKI GLAS			

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Vardar, Ilinden, obsodba, lub, Art, imam, Na, Ni, umik, inačica, S, mesar, tron, kanibal, Avicena, Atalos.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrtka, 15. septembra, na naslov: VESTNIK, Titova 29/I, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

— Pametnejši popusti, toda jaz ne bom, pa si misli, kar hočeš. (JAŽ)

— Kako naj vam dvignem ode, ko pa sploh niste štrajkali. (Janez)

— Tožil te bom, da veš! Sem pošten marksist . . .

— Seveda si, saj si to postal po zaslugi svojega kapitala. (Tinč)

DRAGI ŠOLARJI — KRIŽEMKRAŽEVCI!

Ko se začne novo šolsko leto, posebej mislimo na vas tudi v uredništvu Vestnika. Verjetno si že mislite, zakaj takšna pozornost. Seveda, spet bi vas radi povabili k sodelovanju, k dopisovanju v vašo rubriko KRIŽEM KRAŽEM PO ŠOLAH, za katero običajno rezerviramo polovico časopisne strani. In tako tudi sedaj pričakujemo, da boste čim prej poslali prispevke, ki bodo zanimivi, aktualni, duhoviti ... Če je možno, naj bodo napisani s pisalnim strojem; natipkate jih lahko pri dopisniških krožkih ali pa zaprosite za pomoč šolsko tajnico ali koga drugega. In če ste boljši slikarji kot pisci, pa pošljite kakšno risbico (v črno-beli tehniki). Zdaj je mapa, ki je namenjena za vaše prispevke še dokaj suha in zato je možnost objave precej večja kot čez čas, ko bo vsega na pretek in potem bo pač marsikaj ostalo neobjavljeno.

Ne vem, če so z novim šolskim letom prišli za vas tudi srečnejši dnevi — ker ste po dveh mesecih spet prišli skupaj s starimi znanci in prijatelji, ker se boste lahko skupaj učili, igrali ... ali pa je to za vas morebiti neprijeten čas, ker je spet treba zgodaj vstajati, prenašati težke torbe, delati domače naloge ... Kakor koli že, počitnic je naposled konec in prepričan sem, da je šola prinesla tudi lepe stvari. Da bi jih bilo čim več!

Morda imate tudi kakšne predloge, kaj bi lahko spremenili v naši oziroma vaši rubriki. O vsem mi torej, če se vam bo le dalo, čim prej napišite.

Lepo vas pozdravlja in želi vse najlepše v novem šolskem letu
stric Križemkražem
(Jože Graj)

P. s.: Ko smo se ob koncu minulega šolskega leta že poslovili, je še prispelo nekaj prispevkov. Pa jih objavljajmo sedaj.

Potovanje z vlakom

Še zelo majhna sem bila, ko sem slišala o vlaku. Nisem si mogla predstavljati, kaj za čuda je to. Videla sem ga na televiziji. močno sem si želela, da bi se peljala z vlakom.

Želja se mi je kmalu uresničila. Z babico sva se peljali k teti v Kočevje. Oče naju je odpeljal na železniško postajo. Na tirih so stali vagoni, ki so bili polni premoga. Oče mi je pojasnil, da je to tovorni vlak. Tedaj sem v daljevi zaslišala prihod težko pričakovanega potniškega vlaka. Svoj prihod je naznanil s posebno sireno. Dolga kolona vagona se je ustavila. Z babico sva stopili v vlak. Sedli sva k oknu. Opazovala sem vasi, mesta, hribe, polja in travnike. Vlak je vozil hitro. Vse je drvelo mimo nas. Potnikom so stregli s pijačo in s sendviči. Počutila sem se lepo. Vožnja je bila udobna. Izstopili smo v Ljubljani, kjer naju je počakala teta. Na postaji sem videla veliko potniških vlakov in mnogo potnikov. Zagledala sem nekaj ljudi v uniformah. Mislila sem, da so miličniki. Babica mi je razložila, kakšno delo opravljajo ti delavci. Komaj sem čakala, da spet sedem v vlak. Med vožnjo domov mi je babica pripovedovala, kakšni so bili vlaki nekoč. Dejala je, da so imeli lokomotivo, ki je močno sopihala in piskala. Iz nje se je valil velik oblak dima. Kako prijetno je bilo babičino pripovedovanje ob rahlem pozibavanju vlaka!

Vse bolj smo se bližali domačemu kraju. Prispeli smo na postajo. Bil je že večer. Z babico sva izstopili. Vlak je zapiskal v pozdrav in odpeljal dalje. Pomahala sem mu v slovo. Dolgo dolgo sem gledala za njim, dokler ni izginil v temo.

Andreja Raduha, 5. raz.
OŠ Štefan Kovač
Turnišče

V Ivancih so bile v nedeljo 9. finalne športne igre krajevnih skupnosti soboške občine. Sodelovalo je pet ekip, medtem ko se Lipovci tekmovanja niso udeležili. Tekmovali so v sedmih zvrsteh, največ uspeha pa so imeli gostitelji, ki so z enakim številom točk kot drugouvrščeni Puconci zasedli prvo mesto, kar je prijetno presenečenje. Vrstni red ekip je naslednji: 1. Ivanjci 30, 2. Puconci 30, 3. Mačkovci 27, 4. Martjanci 25 in 5. Tišina 19 točk.

Kje so tisti stari časi?

Skozi Prekmurje se vleče gosta megla ali sije sonce na nežno svetlo-modrem nebu, morda pa je pokrito z mogočnimi oblaki. Megla, sonce ali oblaki so isti kot nekoč, le nekoliko temni od dima; Prekmurje in Prekmurci pa so drugačni.

Konji, iskri in živi spremljevalci orača so zamenjani s strojem. Srpi in kose bodo kmalu samo še obledeli spomin iz preteklosti.

Hiše, ki so bile ograjene iz »prekmurske zemlje«, samevajo in propadajo, čeprav so se nekoč lepo skladale s tem svetom.

Potoki, ki tečejo skozi prekmurske vasi, nekoč bistri in čisti, postajajo vse bolj podobni rokavom Mure.

Ostajajo le štorklje, ki se vsako leto vračajo nazaj. Ostaja pa tudi Mura s svojimi mrtvimi rokavi.

Prekmurce je čas vedno prehiteval. Sedaj ga dohitevajo oni. Nič več se ob nedeljah ne zbirajo, hodijo na sprehode, čakajo na štorklje, gradijo hiše iz blata, s konjem tlačijo zemljo, s srpi žanjejo žito. Nič več niso njihova zbirališča vodnjaki, ki so kraljevali vasi. Življenje ne teče več tiho — dnevi postajajo vse bolj hrupni.

Kljub temu jih lahko slišiš mnogokrat — s tistim glasom, ki brska po preteklosti: »Kje so tisti stari časi?« Konji, srpi, prekmurske hiše iz blata, vodnjaki se ne vrnejo nikoli več. Z njimi pa je odšla morda tudi ta idila kmečkega življenja, na katero ostajajo le spomini.

NATAŠA HORVAT, 7. raz.
OŠ ŠTEFAN KUHAR – BOJAN
PUCONCI

NAŠ PSIČEK

Moja najljubša žival je pes. Ime mu je Togi. Dobila sem ga od sošolke Lilijane.

Ima dolgo rjavo dlako. Letos bo star tri leta. Rad pije mleko in gloda kosti. Ko zakoljemo kokoš, dobi naš Togi njeno glavo. Skrije si jo v svojo utico in če se mu takrat kdo približa, renči, kot prava zver. Ko je lačen, mi je vedno za petami. Po njegovi zaslugi si copate in čevlje vedno iščemo v slami. Najbolj je žalosten, če ga privežemo. Moj stric je v Ljubljani dreser za pse. Obljubil mi je, da bo tudi mojega Togija zdresiral, da bo tako pameten kot njegov Ero, ki je državni prvak: bil pa je tudi trinajsti na svetovnem prvenstvu. Ko je bil Togi nekega dne z nami na polju, je opazil zajčka. Stekel je za njim. Zajček se mu je skril za zeljnato glavo. Togi pa se je žalosten vrnil s tega neuspešnega lova.

Togija imamo vsi zelo radi, zato bi bili zelo žalostni, če bi nam zbolel ali poginil.

Njegov veliki sovražnik je mačka. Tudi kokoši mu niso najbolj pri srcu, saj jim vedno puli perje.

Sosedovi imajo tudi psa, ki mu je ime Medo. Medo in Togi sta prijatelja. Večkrat se igrata in lovita po dvorišču.

Tatjana Šterman, 5. raz.
OŠ Veržej

SCTPU M. Sobota, V. Vlahovića 12,

objavlja

na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja naslednja prosta dela in naloge:

A)

1. **1 učitelja PP v kovinskopredelovalni usmeritvi za nedoločen čas s polnim delovnim časom**
2. **1 učitelja BIO za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)**
3. **1 učitelja ZG za določen čas s polnim delovnim časom**
4. **1 učitelja ZG in STM za določen čas s polnim delovnim časom**
5. **1 učitelja FI za določen čas s polnim delovnim časom**

POGOJI:
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o usmerjenem izobraževanju in po vzgojno-izobraževalnih programih.
NASTOP DELA:
pod 1. točko — po dogovoru za nedoločen čas,
pod 2. točko — po dogovoru do vrnitve delavke s porodniškega dopusta
pod 3. točko — po dogovoru do konca I. polletja
pod 4. točko — od nastopa porodniškega dopusta delavke do vrnitve delavke s porodniškega dopusta
pod 5. točko — po dogovoru do vrnitve delavke s porodniškega dopusta.

B)

Dela in naloge sekretarja za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).
POGOJ: višja pravna šola, poskusna doba 3 mesece.
NASTOP DELA: od nastopa porodniškega dopusta delavke do vrnitve delavke s porodniškega dopusta.
Kandidati naj pošljejo ustrezne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 8 dneh po objavi razpisa na naslov:
SREDNJEŠOLSKI CENTER TEHNIŠKO-PEDAGOŠKE USMERITVE, V. Vlahovića 12, 69000 Murska Sobota.

Pričevanje naših misijonarjev — Štefan Prša — Placid

OPLAJANJE KULTUR »ZA ZAPRTIMI VRATI«

Mogočno drevo ne zraste naenkrat.
(Afriški pregovor)

Skozi misijonarjeve oči sloni afriška kultura na treh temeljih: duhovni vidik življenja (narava in ljudje so povezani z nevidnim in duhovnim svetom), navzočnost duhovnega elementa v človeku, ki je hkrati gibalo njegovega življenja, in ideja o bogu, ki je prvi in zadnji vzrok vseh stvari. Ponavadi našega rojaka iz Male Polane Štefana Pršo-Placida, ki je tačas doma, verniki v cerkvi nagovorijo, da jim približa Afriko in Afričane, ki po evropskih (balkanskih!) miselnih vzorcih še vedno veljajo za poldivjake, če ne kar divjake. Resnica naj bi bila drugačna. »Postavljanje in odstavljanje vladarja je religiozno dejanje, prav taki so vsakršni obredi. Podobno je s simboli vladanja (tron, bobni, obeski), ki imajo sakralni pomen. Religiozen značaj ima tudi gradnja hiš, saj ni nepomembno, kako stojijo, v katero smer so obrnjene, kakšna je oblika strehe, kako je z razporeditvijo sob in podom v koči. Nekaj posebnega so afriški tradicionalni plesi. V njih ponavadi vidimo samo golo erotiko, zlasti v ritmičnem stopnjevanju; v bistvu pa gre za stik afriškega človeka z nevidnim svetom. Duhovi prednikov vstopajo v življenje ljudi. Ti plesi so že prešli v našo katoliško tradicijo,« pojasnjuje Placid in dodaja: »Najtesnejša je njihova povezanost z nočjo, ko vzplamti ples in te vsega prevzame. Čez dan pač nimajo tega pomena, so bolj za razvedrilo.«

Ko obvladaš sango in se privadiš na razmere

O tradiciji in kulturi črne celine je že mnogokaj znanega, pa vseeno še premalo vemo. »Prvi stik z Afriko je za slehernega Evropejca velik šok. Prvi občutek je, kot da si izgubljen v vsemirju, pahnjen v prvobitnost, za tisoč ali več let v preteklosti. Zdi se ti, da je Evropa zelo zelo daleč, prav tako, da sta zelo zelo daleč kulturni svet in civilizacija. Potem pa te prevzame toliko hotenj, želja in najprej — tako je najbrž pri vseh misijonarjih — da bi domačinom dal našo civilizacijo, našo kulturo; naj gre za zdravstveno, tehnično, kmetijsko in katerokoli drugo področje. Šele na koncu je posredovanje verskih vrednot,« pripoveduje eden od številnih pomurskih misijonarjev, ki že deveto leto deluje med prebivalstvom Centralnoafriške republike. Dežela sodi med najrevnejše na afriški celini iz več razlogov. Prvi je ta, da ni izhoda na morje, kar je bistvena zavora pri trgovanju. Drugi tiči v kolonializmu, ki je v času pobiranja sužnjev napravil največ škode. »Če hočeš nekoga osiromašiti, mu odreži korenine njegove kulture. Toda tudi kolonizator s tem nič ne pridobi,« pravi Placid in kot zanimivost omenja Bamileke, narod v Kamerunu, ki je ravno zavoljo živo zakoreninjene kulture, tradicije, običajev med najbolj razvitimi in uspešnimi na političnem prizorišču. Misijonarjevo privajanje na tamkajšnje razmere ni bilo lahko. Po petih mesecih bivanja se je moral vrniti v Evropo. Ni se dovolj zavaroval pred komarji, dobil malarijo in si povrh vsega na ribolovu »privoščil« vodo iz potoka. Vajen preprostega, podeželskega življenja si je pač domišljal, da ne bo težav in na ta način staknil bolezen na jetrih. Po letu in pol zdravljenja v domovini se je vrnil na območje tromeje Čad—Kamerun—Centralnoafriška republika, kjer opravlja svoje poslanstvo. »Prve tri mesece se prilagajaš ozračju, načinu prehranjevanja, si urejaš razmere za delovanje in bivanje. Začneš se učiti jezik domačinov, ki mu pravijo sango in je ob francoščini uradni, nacionalni jezik v deželi.

Seveda je veliko narečij oz. plemenskih jezikov, kar je razumljivo. Sango zajema kakih 500 ali 600 besed; je torej dokaj enostaven, a po svoje bogat, saj je vezan na njihovo kulturo in tradicijo ter izraža njihovo filozofijo, njihov pogled na življenje,« zvemo. »Tako je na primer za delo in smrt ena beseda, prav tako za nosečnico, boben in čoln. So seveda nianse v izgovarjavi, ki pa jih Evropejci gotovo nismo sposobni dojeti. Prvih nekaj tednov nisem več razumel, čeprav sem zlahka bral tekste pri verskih obredih. Ti so že sami po sebi nekaj posebnega: zelo živahni, s petjem, plesi, bobnanjem. Rad bi poudaril, da je temelj njihovega verovanja vera v višje bitje, čeprav so sicer vsi obredi naravnani na čaščenje ali molitve k duhovom. Krščanstvo potemtakem ne pomeni rušenja, vdora, uničenja, ampak gradi na obstoječem.

Radi pristopajo k njemu, saj je neke vrste sprostitev njihove notranjosti, intimnosti,« bi mogli zelo na kratko povzeti sicer zapletena spoznanja.

Tiskarna sredi pragozdov

Placid se je moral leta 1984 še enkrat vrniti v Evropo. Pred božičem si je pri opravkih z elektriko — ima namreč tehniško žilico, ki mu pride zelo prav — zlomil nogo. Operirali so ga v glavnem mestu Banguiju in v Ljubljani, tam je za daljši čas ostal na okrevanju.

Kjer službuje, ni ne telefona ne televizije, ceste le počasi urejajo, naveza s svetom je le preko Družine, Ognjišča in radijskega sprejemnika. Žal slednji (na frekvenci France International) posreduje bolj skope informacije o Jugoslaviji. Spomni se samo novic o aferi Agrokomerc in komentarjev o kriznih gospodarskih razmerah v naši državi. »Ko sem junija letos prišel domov, sem bil silno presenečen nad t. i. slovensko politično pomladjo. Najprej kupim Mladino in jo listam. Lasje so se mi kar ježili. Kaj se vendar dogaja? Pred dvema letoma o čem podobnem ni bilo ne duha ne sluha. Ko namreč odpotujem v Centralnoafriško republiko, je podobno, kot če bi zaprl vrata. Sicer pa sem obisk doma dodobra izkoristil. Mesec dni sem bil na izpopolnjevanju (tečaju) za ravnanje z videonapravami in videokasetami v Italiji, kajti tovrstno znanje bom uporabljal pri poučevanju mladine in odraslih,« poslušamo in razmišljamo o podjetnosti enega naših razumnikov v širšem svetu. Zlasti je ponosen na tiskarno, ki je bila njegova prva zamisel, ko je pripotoval v Afriko. »Pisana, tiskana besseda največ pomeni, je največ vredna. Naučiti domačine brati, pisati, to je bistveno za oplemenitenje in kulturno osvobajanje. Šlo je dokaj enostavno; sprva s ciklostilnimi stroji, kasneje z ofset strojem in zdaj že imamo napravo za vpenjanje, velik rezalni in fotokopirni stroj ter druge pripomočke za sestavljanje tekstov. Pomagajo mi trije, štirje mladinci, saj vsega ne zmorem sam. Preden sem odpotoval v Evropo, sem izdal tri knjige pod skupnim naslovom Alfabetizacija, ki bodo šle med ljudi z namenom opismenjevanja. Sam seveda ne sestavljam tekstov, temveč drugi misijonarji (Francozi, Italijani), ki so tamkaj že leta in leta; bolje tudi obvladajo sango. Je pa veliko vsakovrstnih naročil: za tiskanje in vezanje priročnikov, knjig, zvezkov in podobnega. Delam ne le za verske namene in potrebe, ampak še za bolnice in podobne ustanove.«

Portret polanskega misijonarja Štefana Šrše-Placida — te dni doma.

Kako je s sredstvi? »Osnovna dobim od različnih dobrodelnih organizacij po Evropi (Caritas, Miserior), pri čemer ne gre pozabiti na pomoč iz Slovenije in seveda Prekmurja.« Kakšen kontrast sredi bujnih pragozdov, pomislimo in spet prisluhnemo Placidu. »Veliko smo z domačini in to je odločilno. V tem pogledu smo nekoliko na boljšem kot recimo delavci Slovenijalesa, ki imajo na našem območju delovišče (sekajo les). Res pa je, da so ti naši delavci pokazali visoko stopnjo prilagodljivosti njihovemu načinu življenja. Nas so, skratka, sprejeli za svoje.«

Štefan Prša-Placid, roj. 1944, v Veliki Polani, je po šolanju v Škofji Loki in študiju v Rimu leta 1979 odšel v misijone. Misijonarsko poslanstvo opravlja v Centralnoafriški republiki v pokrajini Buhar. Območje službovanja je po površini za dve Sloveniji, šteje pa od 70 do 80 tisoč prebivalcev. Njegovo glavno delo je v tiskarni, kjer tiskajo katekizme v domačem jeziku sango in izdajajo mesečno glasilo Tangle (Srečanja).

O določenih nevarnostih, ki prežijo tako rekoč na slehernega priseljenca, polanski misijonar nerad govori. Za terenske opravke ima na voljo Suzukijevo vozilo, sicer pa veliko pešači in je tako omogočen še pristnejši stik z domačim prebivalstvom. Še veliko zanimivega, poučnega nam je v nedavnem srečanju posredoval Štefan Prša-Placid. Med drugim tudi ekološko problematiko (sežiganje savane), prežeto z intimnim odnosom afriškega človeka do narave, lovsko kulturo tamkajšnjega življa — pokončajo le tisto žival, ki je za odstrel — in redka srečanja s Pigmejci, samosvojim plemenom, ki živi v pragozdovih. V pokrajini Buhar, razdeljeni na mestne četrti, se je seznanil in sprijateljil s častniki vojaške garnizije in kadetske šole centralnoafriške armade, kar potrjuje njegovo širino in dosledno privajanje na afriške razmere. »Biti vojak pomeni pri njih, da si dosegel življenjski uspeh, da imaš standard, saj si za to plačan. Mislim pa, da nobena afriška država nima obveznega rekrutiranja za vojsko.«

In kako bo z vrnitvijo med svoje?« Gotovo se bom vrnil. Sem že dal vlogo, da bi po desetletju misijonarjenja prišel v domovino.« Brako Žunec

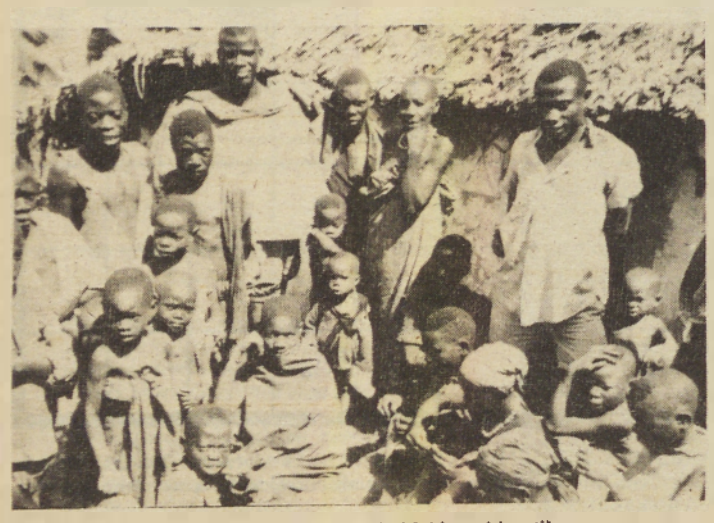

Domačini iz plemena Pigmejcev, s katerimi ni lahko priti v stik.

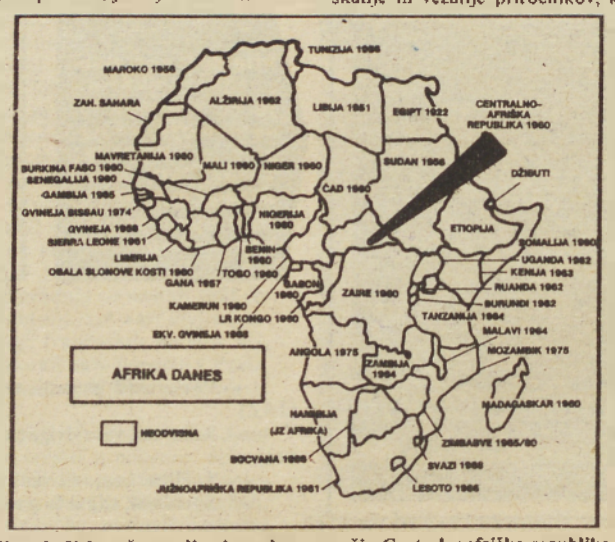

Daljave in širjave črne celine in v njenem osrčju Centralnoafriška republika, kjer že skoraj desetletje misijonari pomurski rojak.

Prihodnjič: Pričevanje Janeza Mujdrice iz Bratonec, misijonarja v Zambiji.

AKTUALNO V TELESNI KULTURI

Začetek akcije RAZGIBAJMO ŽIVLJENJE

Športna rekreacija oziroma množična telesna kultura dobiva v svetu čedalje večje razsežnosti. Ta potreba se vse bolj kaže tudi pri nas, zlasti v Sloveniji, kjer je še kljub težavam relativno ugoden družbeni in osebni standard. Težnja po športni rekreaciji je upravičena z več vidikov. Prispevala naj bi k boljšemu počutju in zdravju, večji produktivnosti in obrambni sposobnosti. Prav iz teh razlogov smo se v Sloveniji odločili za akcijo Razgibajmo življenje, s katero naj bi pospešili razvijanje športne rekreacije in povečali število udeležencev. Zlasti je namen akcije pritegniti nove ljudi, ki se doslej še niso ukvarjali s športno rekreacijo. Simbolični začetek akcije Razgibajmo življenje v Sloveniji je v soboto in nedeljo, 10. in 11. septembra. Akcijo so dobro sprejeli tudi v pomurskih občinah. Najbolje so se nanjo pripravili v soboški občini, kjer so predvideli številne aktivnosti v raznih športnih zvrsteh in pričakujejo, da bo sodelovalo okrog 3.000 občanov. Med drugim je predvideno dvodnevno tekmovanje v tenisu za pokal Mure, rekreativna vožnja s kolesi, tekmovanje v balinanju in na visečem kegljišču, strelsko tekmovanje v Kančevcih in Gančan.h, košarkarsko popoldne s tekmovanjem vseh selekcij, srečanje članov soboškega Partizana s pohodom, trimske aktivnosti pripravljajo v Bakovcih, in v nekaterih drugih krajih. V tem času bodo v Murski Soboti športne igre ABC Pomurke, kjer bo sodelovalo nad tisoč zaposlenih. V znamenju akcije Razgibajmo življenje pa bodo tudi vsa redna športnorekreacijska tekmovanja. Nekatere aktivnosti pa pripravljajo tudi v drugih pomurskih občinah.

Feri Maučec

NAMIZNI TENIS

ŠTEVILNA UDELEŽBA

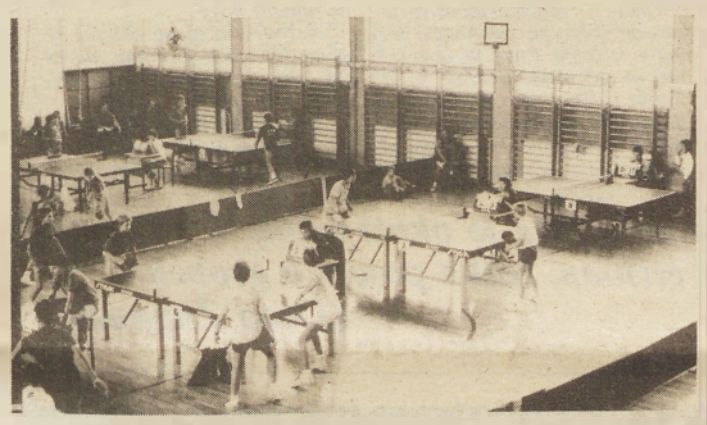

Tradicionalno, letos že 19. odprto pionirsko prvenstvo MURSKE SOBOTE je zbralo številno udeležbo 110 tekmovalcev iz 24 klubov iz BiH, Hrvaške in Slovenije, kar kaže na to, da je to tekmovanje izredno priljubljeno med najmlajšimi, saj so bili posamezni uspehi na tem področju vedno prvi korak k uveljavitvi med najboljše. Od Pomurcev so bili na tem tekmovanju le Sobočani in Radgončani, Beltinčarjev pa kljub številni prijavi ni bilo, kar kaže na njihovo neresnost, Pomurci pa beležijo enega najslabših rezultatov na teh prvenstvih, kar kaže, da so delo z mladimi precej zanemarili.

V ekipni konkurenci pionirjev je ekipa Sobote zasedla 7. mesto, Radgona pa 18., med mlajšimi pionirji je bila Sobota 13., Radgona pa 17. Med posamezniki se je Sapač med pionirji uvrstil med najboljših 16 in potem izgubil s tretjeuvrščenim Matkovičem (Rudeš—Zagreb) z 1:2, pri mlajših pionirjih pa nobenemu Pomurcu ni uspela uvrstitev med najboljših 16. Domačini se lahko pohvalijo le z odlično organizacijo, saj so gostje zadovoljni zapuščali Mursko Soboto, v katero se bodo spet radi vračali.

M. U.

ATLETIKA

Štefanečeva zopet prva, Pergarjeva druga

V avstrijskem Kapfenbergu je bil atletski troboj Slovenije, Železne županije in Štajerske. V slovenski reprezentanci, ki je zmagala, sta sodelovali članici AK Pomurje iz Murske Sobote, Marija Ševanec in Manuela Pergar, in se zopet lepo odrezali ter tako prispevali k uspehu Slovenije. Marija Ševanec je namreč zmagala v teku na 400 m s časom 57,34. Manuela Pergar pa je zasedla v teku na 800 m s časom 2:20,09 drugo mesto.

V soboto in nedeljo bo skupina atletinj AK Pomurja nastopila na mladinskem finalu za AP Jugoslavije v Zagrebu. Takoj zatem, 13. septembra, bo Marija Ševanec nastopila v Kumrovcu na pokalu republik, kjer sodelujejo vse reprezentance republik in pokrajin.

AK Pomurje bo v tem mesecu organiziral atletsko tekmovanje za pionirje in pionirke, ki bo hkrati izbirno tekmovanje za republiško tekmovanje in sestavo reprezentance za troboj s Ptujem in Varaždinom.

M. Šeruga

GRABAR TRETJI

Na 9. Šikerjevem memorialu v Ljubljani so sodelovali tudi pomurski atleti in dosegli lep uspeh. Pri članih je Geza Grabar v teku na 5.000 m s časom 15:29,46 zasedel tretje mesto. Damjan Špur je bil v teku na 400 m četrti s časom 51,96, na 200 m pa z osebnim rekordom 23,01 osmi. Bojan Šebjan je bil na 200 m deveti s časom 23,04, kar je letos njegov najboljši čas. Izkazale so se tudi mladinke. V teku na 1500 m je Ševaneceva bila četrta s časom osebnega rekorda 4:51,77, Pergarjeva peta s časom 4:52,25 in Banfijeva šesta z osebnim rekordom 4:55,19.

T. Lebar

NOGOMET

TOKRAT BREZ TOČKE

V drugem kolu tekmovanja v slovenski in območni članski nogometni ligi so pomurski ligaši ostali brez točke. V tekmovanju slovenske lige je Elkroj v Mozirju premagal soboško Muro s 3:1. Časten zadetek za Muro je dosegel Gabor. Sodil je Žohar iz Maribora. V naslednjem kolu igra Mura doma z Domžalami. V območni ligi sta oba pomurska ligaša igrala doma. Dravinja je premagala Veržej s 3:2. Gola za Veržej sta dosegla Sreš iz enajstmetrovke in Osterc. Sodil je Turk iz Maribora. Nafata pa je izgubila z mariborskim Železničarjem z 1:4. Časten zadetek za Nafto je dosegel Graj. Sodil je Babič iz Laškega. V tekmovanju slovenske mladinske lige je mariborski Železničar premagal Muro z 2:1. Steklar iz Rogaške Slatine pa Tišino s 3:0.

STRELSTVO

TIŠINA ČETRTA

V Ljubljani je bilo republiško prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško. Sodelovali so tudi mladinci Tišine in Noršinec ter člani Noršinec in dosegli dobre rezultate. Pri mladincih je Tišina zasedla četrto mesto s 1299 krogi, Noršinci pa peto s 1273 krogi. Najboljša posameznika sta bila Ševanec (Tišina) in Markoja (Noršinci) s po 450 krogi. Pri članih so Noršinci s 1.449 krogi zasedli šesto mesto med 25 ekipami. Posamezniki pa so zadeli naslednje število krogov: Bukovec 496, Turner 485, Madjar 482, Horvat 468 in Špindler 449.

Madjar prvi, Noršinci drugi

Na Muti je bilo tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško. Med 15 ekipami je zmagala SD Avgust Majerič iz Maribora s 685 krogi pred Noršinci, 683, in Slovenj Gradcem, 682 krogov. Pri posameznikih je bil najboljši Marjan Madjar (Noršinci), ki je s 180 krogi zasedel prvo mesto pred Štefanom Flisarjem (ABC Pomurka), 179 krogov.

SPIDVEJ

Horvat obdržal drugo mesto

AMD Lendava je preteklo nedeljo pripravilo 6. dirko za državno prvenstvo v spidveju. Pred okrog 2.000 gledalci je zmagal Omerzel (Ljubljana), medtem ko si Horvat deli četrto do peto mesto s po 11 točkami. Lazar je z 9 točkami sedmi, Matjašec pa s 7 točkami deveti. Po šestih dirkah vodi Pavlic (Krško) z 80 točkami pred Horvatom (Lendava), 73 točk. Matjašec jih ima 38, Lazar pa 30. Uvrstitev Horvata bi bila lahko tokrat boljša, če mu ne bi ponagajal motor. Na dirki se je poslovil Matjašec, ki odhaja v JLA.

KEGLJANJE

Nafta na Madžarskem

V Zalaegerszegu na Madžarskem je bilo mednarodno kegljaško tekmovanje za pokal Göcseja v disciplini 6 × 100 lučajev. Med 25 ekipami je moštvo lendavske Nafte z 2.300 podrtimi keglji zasedlo 15. mesto. Najboljša posameznika sta bila Žalik, 403, in Kopinja, 401 podrti kegelj.

M. Žalik

II. MNL MS

Rezultati — 1. kolo

Križevci:Vrelec	1:1
Selo:Prosenjakovci	3:1
Bogojina:Apače	0:1
Hodoš:Pušča	7:1
Serdica:Grad	5:1

PNL

Rezultati — 2. kolo

Cankova:Dokležovje	1:1
Beltinka:Bakovci	2:0
Polana:Lipa	0:1
Črenšovci:Dobrovnik	1:1
Renkovci:Mladost	0:3
Tišina:Turnišče	2:1

Lipa	2	2	0	0	2:0	4
Tišina	2	2	0	0	4:2	4
Črenšovci	2	1	1	0	4:3	3
Dobrovnik	2	1	1	0	4:3	3
Dokležovje	2	1	1	0	3:2	3
Mladost	2	1	0	1	5:3	2
Beltinka	2	1	0	1	2:1	2
Renkovci	2	1	0	1	2:4	2
Cankova	2	0	1	1	2:3	1
Turnišče	2	0	0	2	2:4	0
Polana	2	0	0	2	2:4	0
Bakovci	2	0	0	2	1:4	0

I. MNL MS

Rezultati — 2. kolo

Šalovci:Ljutomer	2:4
Puconci:Tešanovci	4:1
Gančani:Rakičan	2:3
Čarda:Tromejnik	2:2
Radgona:Bratonci	0:1
Ižakovci:Rogašovci	3:2

Ižakovci	2	2	0	0	9:2	4
Puconci	2	2	0	0	6:2	4
Bratonci	2	2	0	0	4:0	4
Tromejnik	2	1	1	0	5:2	3
Ljutomer	1	1	0	0	4:2	2
Rogašovci	2	1	0	1	5:4	2
Rakičan	2	1	0	1	4:4	2
Čarda	2	0	1	1	1:4	1
Tešanovci	1	0	0	1	1:4	0
Radgona	2	0	0	2	1:4	0
Gančani	2	0	0	2	2:6	0
Šalovci	2	0	0	2	2:10	0

ONL Lendava

Rezultati — 2. kolo

Odranci:Petišovci	1:2
Nafta B:Hotiza	1:1
Lakoš:Bistrica	2:1
Nedelica:Panonija	4:2
Kobilje:Mostje	2:2

Lakoš	2	2	0	0	4:1	4
Petišovci	2	2	0	0	4:2	4
Nedelica	1	1	0	0	4:2	2
Bistrica	2	1	0	1	4:4	2
Mostje	1	0	1	0	2:2	1
Kobilje	1	0	1	0	2:2	1
Nafta B	2	0	1	1	3:4	1
Hotiza	2	0	1	1	2:3	1
Odranci	1	0	0	1	1:2	0
Panonija	2	0	0	2	2:6	0

II. ONL Lendava

Rezultata — 2. kolo

Žitkovci:Olimpija	6:1
Zvezda:Graničar	1:1

Graničar	2	1	1	0	3:2	3
Žitkovci	2	1	0	1	7:3	2
Zvezda	1	0	1	0	1:1	1
Kapca	1	0	1	0	1:1	1
Olimpija	2	0	1	1	2:7	1

ŠD KS TIŠINA

Jubilejna 10. kolesarska dirka

ŠD v KS Tišina organizira v nedeljo, 11. septembra, ob 10. uri v Tropovcih 10. jubilejno kolesarsko dirko za pokal KS Tišina. Tekmovali bodo v vseh kategorijah, posebej pa bodo vozili rekreativci s tekmovalnimi in navadnimi kolesi od cicibanov do članov. Med dirko bo za ves promet zaprta cesta Tišina—Murska Sobota. Ob tej priložnosti bodo zaslužnim posameznikom podelili plakete in priznanja.

ROKOMET

BAKOVCI PRED KROGOM

Rokometni klub Krog je pripravil mladinski turnir. Sodelovalo je pet ekip. Zmagali so Bakovci pred Krogom, Ormožem, Veliko Nedeljo in Poletom iz Murske Sobote.

KOLESARSTVO

TORNAR IN ŠOOŠ DRUGA

Na kolesarski dirki za Veliko nagrado Roga so sodelovali tudi pomurski kolesarji in dosegli lep uspeh. Pri pionirjih A je bil Simon Tornar drugi, pri pionirjih B pa je drugo mesto zasedel Simon Šooš. V konkurenci mlajših mladincev je Dušan Hajdinjak zasedel osmo mesto.

KASAŠKI SPORT

Fita četrta

Na osmi spominski dirki maršala Tita na Brdu je v osrednji dirki Fita (Seršen) bila četrta s kilometrskim časom 1:20,3. Od ostalih dirk velja omeniti dirko na 2100 m s temeljem 1:30, kjer je Linfild (Hanžekovič) zasedel tretje mesto in pa dirko na 1600 m s temeljem 1:34, kjer je Lambrena (Klemenčič) zasedla drugo mesto.

OLIMPIJEC FRANC PODLESEK IZ MURSKE SOBOTE

V Seul po olimpijsko medaljo?

Na sklepnih pripravah državne rokoborske reprezentance za sodelovanje na olimpijskih igrah v Seulu, ki so bile v Radencih, je bil tudi 26-letni Franc Podlesek iz Murske Sobote, sicer član Radničkega iz Beograda. Pred odhodom v Seul nam je o pripravah reprezentance in o možnostih oziroma željah na olimpijskih igrah povedal: »Na pripravah v Radencih smo že bili velikokrat in radi prihajamo sem, ker so možnosti za delo zelo dobre. Zame je že velik uspeh, da sem se uvrstil v državno reprezentanco, saj sem se moral kar štirikrat dokazati v srečanju s prejšnjim olimpijskim zmagovalcem Vladom Lisjakom, ki je takrat nastopil v nižji kategoriji. Vse štiri dvoboje sem dobil. Moja želja je, da bi na olimpijskih igrah v Seulu dobil eno od medalj. Največja tekmeca sta mi vsekakor Turlihanov iz Sovjetske zveze in Salamaki iz Finske. Realno pa pričakujem uvrstitev med prvih pet tekmovalcev.«

MOTOKROS

Kampuš in Ferš navdušila

Na 1850 metrov dolgi progi za motokros na Janževem Vrhu in v lepem vremenu je bila 7. dirka za republiško in državno prvenstvo v razredu do 80 ccm in pozivna tekma v razredu do 125 ccm, ki jo je pripravil Moto turing klub Radenci. Škoda, da udeležba ni bila boljša, saj so bile razmere za tekmovanje odlične. Kljub temu pa so gledalci videli nekaj zanimivih voženj. V dirki za republiško in državno prvenstvo v razredu do 80 ccm, kjer je sodelovalo 12 tekmovalcev, je zmagal Janez Sitar (Slovenija avto) pred vodečim Gašperjem Založnikom (Slovenske Konjice). Tretji je bil Aleš Kunčič z Bleda. Po 7. dirkah vodi tako v republiškem kot državnem prvenstvu Založnik s 155 oziroma 168 točkami pred Sitarjem, 140 oziroma 160 točk. Tretji pa je Trstenjak (Slovenija avto) s 122 oziroma 129 točkami. Domačin Aleksander Valpatič je v dirki za republiško prvenstvo zasedel sedmo, za državno prvenstvo pa deseto mesto. V pozivni dirki do 125 ccm, kjer je tekmovalo le 7 dirkačev, sta prvi dve mesti zasedla domačina Boštjan Kampuš iz Spodnje Ščavnice, ki tekmuje za Unior Lenart, in Tomislav Ferš. Gledalce sta navdušila z vožnjo, zlasti v prvi dirki. Pa še to! Po petih dirkah za republiško prvenstvo v razredu do 125 ccm s 33 točkami prednosti vodi Boštjan Kampuš.

F. Maučec

KAJAKAŠTVO

Prvi mesti za Gjerekovo in Kovačiča

Na reki Ljubljanici je bilo finale pionirskega pokala Slovenije v spustu in slalomu. Udeležili so se ga tudi mladi kajakaši KKK Bistrice in dosegli nekaj lepih uvrstitev. Najbolje se je odrezala Anita Gjerek, ki je zmagala v slalomu K-1 pri starejših pionirkah. Jakšičeva je bila peta, Žižkova pa osma. Pri pionirjih je Krampač v slalomu zasedel osmo mesto. V spustu za pionirke je bila Maja Žižek druga, Anita Gjerek tretja in Tina Jakšič četrta. Pri pionirjih je Krampač zasedel sedmo, Čizmazija deveto in Jerebic štirinajsto mesto.

Na gornjem toku reke Mure v Avstriji je bilo odprto prvenstvo Avstrije v spustu. Sodelovali so tudi tekmovalci BD Mura iz Kroga in dosegli izvrstne uvrstitve. Roman Kovačič je zmagal pri mlajših mladincih, Štefan Varga je bil pri članih četrti, Simon Kovačič pa pri starejših mladincih peti. V kategoriji C-2 sta bila mladinca Kuzmič—Gujtman druga.

3. MEMORIAL MATEJA KLOPČIČA

TRETJIČ ZMAGALI CELJANI

V okviru praznovanja 30-letnice rokometa je je bil v Gornji Radgoni 3. tradicionalni rokometni turnir veteranov za memorial Mateja Klopčiča. Sodelovalo je deset ekip iz severovzhodne Slovenije. Največ uspeha so imeli rokometaši Trim teama iz Celja, ki so že tretjič zapored zasedli prvo mesto. Predtekmovanja so potekala v treh skupinah. Zmagovalci pa so se uvrstili v finale. Rezultati finala — Ormož : Branik 12:11, Trim team : Branik 20:15 in Trim team : Ormož 18:16. Vrstni red: 1. Trim team, 2. Ormož, 3. Branik, 4. Drava, 5. Krog, 6. Polet, 7. Radenska, 8. Radgona, 9. Ljutomer in 10. Bakovci.

ŠPORTNI RIBOLOV

ZMAGAL MATJAŠEC

V Sremski Mitrovici je bilo tekmovanje v športnem ribolovu za 12. pokal Jugoslavije. Tekmovanja so se udeležili tudi pomurski ribiči. Ljutomer in Radgona sta tekmovala v članski konkurenci, Murska Sobota pa med članicami. Pri članih je zmagala ekipa Brežic, Ljutomer je bil tretji, Radgona pa peta. Med posamezniki je zmagal Miro Matjašec (Radgona), Andrej Škerget (Ljutomer) pa je bil četrti. V ženski konkurenci je zmagal Maribor, ekipa Murske Sobote pa je bila četrta, Škoda, da v ekipi Murske Sobote ni nastopila republiška prvakinja Danica Šarkanj, sicer pa bi se lahko potegovala za naslov zmagovalca. Med posameznicami je Silva Pok zasedla peto mesto.

HOKEJ NA TRAVI

ABC POMURKA V SLOVENSKI LIGI

V državi se niso dogovorili za nov tekmovalni sistem v hokeju na travi, kot so pričakovali pomurski hokejisti. Ker je po njihovem mnenju ta sistem nedorečen in nepovezan, so se odločili, da bodo odslej tekmovali v slovenski ligi. Ta bo štela pet članov: ABC Pomurka, Lipovci, Gornja Radgona, PIC Maribor in Svoboda iz Ljubljane. Tekmovanje bo potekalo po turnirskem sistemu. Od sedmih turnirjev bo prvi že v nedeljo v Murski Soboti. Na njem bodo sodelovale tri ekipe: ABC Pomurka, Lipovci in Gornja Radgona.

L. Z.

MODELARSTVO

OBAL TRETJI

V organizaciji Kluba avtomodelarjev Murska Sobota je bila 6. dirka za državno prvenstvo radijsko vodenih avtomobilčkov. Tekmovanje je spremljalo okrog 500 gledalcev. Zmagal je Punčoh (Ljubljana) s 77 krogi pred Matošičem (Zagreb), 71, in Obalom (Murska Sobota), 71 krogov. Štoll (Murska Sobota) je s 50 krogi zasedel sedmo mesto.

ŠAH

ZMAGAL GABER

Šahovsko društvo je pripravilo sedmi letošnji hitropotezni turnir. Med 14 šahisti je zmagal Gaber s 13 točkami pred Gerenčerjem, 11, Ivancem, 9, Brozovičem, 8, Hajošem in Strbadom, po 7,5, Ligetijem, po 6,5 točke, itd.

J. G.

ČLOVEŠKA SLIDARNOST V PRAKSI

Solze radosti matere Valerije

Kraj v katerega smo se podali, je lani približno ob tem času kazal klavrno podobo. Neurje s točo je oklestilo domala vse, kar so ljudje s trudom pridelali, še več strehe so se podirale, kot da bi bile iz lepenke. 211 družin je bilo hudo prizadetih. Če kdo pozna Goričko ve, da tod Bog ni bil ravno radodaren, hiše so razmetane po goričkih, zemlje je le toliko za preživetje in prav ta kraj je bil najbolj prizadet.

Še zadnji pogled male Valerije iz stare, na pol porušene hiše, v kateri je živela desetčlanska družina Žohar v D. Slavečih. Foto: Nataša Juhnov

Peljemo se proti Gradu, lepa pokrajina, ljudje prijazni, stare rane so se zacelile. Tudi letos ni šlo brez težav, tokrat je polja pestila suša. Pri Gradu zavijemo po makadamski cesti skozi lep gozd proti D. Slavečam, potem po kolniku navkreber in že smo pri hiši številka 27. Okoli gozdiček, pod nami nekaj krpic zemlje in pogled daleč tja proti Avstriji. Smo na obisku pri družini Žohar. Tu so stara mati Verona, na plečih jih ima že 86 let, tu je mati Valerija in tu so otroci, osem jih je. Jožek, Robert, Valerija, Jožica, Izidor, Bernardka, Franci in Jadranka. Dva najmlajša sta se skrila na senik, saj nista še nikoli videla toliko ljudi pri njihovi hiši. Zbirajo se gostje, tu ni zastav in parol, tu je vzdušje človeške intimnosti in solidarnosti, zakaj mati Valerija bo prejela ključ nove stanovanjske hiše, ki jo je zgradila človeška solidarnost. Predsednica republiške skupščine Rdečega križa Ivica Žnidaršič v svojem nagovoru pove, kako je prišlo do te solidarnostne akcije. Takoj po katastrofalnem neurju, ki je konec julija prizadelo nekatere kraje v Pomurju, si je delegacija Rdečega križa Slovenije ogledala prizadete kraje. Ugotovila je, da so razmere, v katerih živi Valerija Žohar s svojimi osmimi mladoletnimi otroci in bolno materjo popolnoma nemogoče. Rdeči križ Slovenije se je odločil, da se za to družino zgradi nova hiša. Družina je praktično živela v enem prostoru, pa še tega je neurje močno poškodovalo. Solidarnostna akcija, ki je stekla takoj po neurju, je pritegnila 1766 darovalcev, posameznikov in delovnih kolektivov. Zbranih je bilo okoli 114 milijonov dinarjev iz teh so pomagali sanirati škodo 464 družinam od tega 211 družinam na Goričkem. Osrednja akcija pa je bila zgraditev hiše za Valerijo Žohar in njenih 8 otrok in bolno mater.

Radost matere Valerije je bila nepopisna, kazale so jo solze radosti, ki so se zaiskrile tudi v otroških očeh. Hiša je pritlična, velika 9 × 13 metrov, visoka 5 metrov, ima pa štiri sobe, kuhinjo in kopalnico. Zgradilo jo je gradbeno podjetje iz Cankove, vredna pa je 37 milijonov dinarjev.

Za družino Žohar se je začelo novo življenje, dostojno človeka, posebej za osem otrok, ki si bodo gotovo najbolj zapomnili dan, ko so se vanjo vselili. Življenjska pot jih bo gotovo raznesla po svetu, toda vedno se bodo vračali na svoj dom, v katerega je vtkana človeška solidarnost. Solidarnostna akcija, ta in številne druge je ponovno dokazala da ljudje v nesreči ne bodo ostali osamljeni, da bo zanje poskrbelo brez števila ljudi in organizacij.

Jani D.

Družina Žohar pred novo hišo, ki je bila zgrajena iz solidarnostnih sredstev RK Slovenije. Predsednica skupščine RK Slovenije Ivica Žnidaršič jim je v novem domu zaželela udobno počutje in srečo. Foto: Nataša Juhnov.

Za vedno se mi v dušo je vsesal oči ponosnih onemogli srd

Ostala je sama s petimi otroki. Angeli Čeh iz Podgorja v Apaški dolini je lani umrl mož in najmlajši sin, star nekaj čez dve leti, se spominja očeta le: »...očka spi v globoki jami...« Tako nam je izdal, kje je njegov očka, medtem ko se je stiskal v varno materino naročje.

Angelina nesreča ni le v tem, da je ostala samohranilka, ki skrbi za pet otrok. Hiša, v kateri živijo sedaj, propada iz dneva v dan. Stene so polne razpok (nekatere so širše od enega centimetra), notranji prostori, v katerih živijo, pa zelo vlažni. Njeno propadanje so pospešili tovornjaki, zvrhani z gramozom iz Konjišča, ki drug za drugim vozijo prav mimo njihove hiše. Tudi na polju je treba sedaj bolj poprijeti, saj se pomanjkanje moške roke zelo čuti. Poleg tega je ostalo na njenih ramenih še eno breme — nedokončana hiša. Pojavil se je problem, kje dobiti denar, posojilo, da bi hišo uredili vsaj toliko, da bi se lahko vselili.

Zaposlena je bila v Sladkogorski na Sladkem Vrhu. Tako kot pri Omanovi (o njenem primeru smo pisali v enem od prejšnjih številk) so se tudi tukaj pojavili birokratski zapleti in razne ovire, ki so jih povzročile občinske meje in številni nepotrebni predpisi. Stanovanjska skupnost daje posojila občanom, ki imajo hišo delno narejeno, vendar nimajo dovolj denarja, da bi jo dokončali. Smisel teh posojil je torej, pomagati tistim, ki si sami ne morejo dokončati stavbe. Čehovi bi si posojilo zaslužili po vseh logičnih razlagah in sklepih. Toda posojila Stanovanjske skupnosti v občini Gornja Radgona ne morejo dobiti, ker so zaposleni v drugi občini. Na pomoč je priskočila delovna organizacija Sladkogorska (ob posredovanju tamkajšnje socialne delavke), tako da so ob pomoči vaščanov hišo lahko pokrili. V veliko pomoč in spodbudo so ji bili tudi na krajevni skupnosti in Centru za socialno delo.

Toda Angela Čeh bi vse te obveznosti nekako zmogla, čeprav so tu še otroci — dva šolarja in dva predšolska otroka (ena od hčerk je že končala šolanje, vendar je še brez zaposlitve).

Toda — najpomembnejše je zdravje! Tega pa žal Angela nima v izobilju. Roke in noge je več ne ubogajo, zdravje se ji slabša iz leta v leto, iz meseca v mesec. Od januarja letos je invalidsko upokojena. Tudi doma ni preveč korisina, nam je dejala: »Ko smo zidali in so nam tukaj delali najeti delavci, je bilo treba pripravljati hrano. Vendar pa jaz nisem mogla niti mešati s kuhalnico, ne vzdigniti lonca, ne stati pri štedilniku. Po navadi je z mano sin in on vse naredi po mojih navodilih. Tudi mizo pripravi in postavi nanjo juho. Ne vem, kako bo, ko bodo spet kaj delali? Najbolje bo, da si priskrbijo hrano kje drugje. Jaz ne morem, res ne, ne ubogajo me ne roke ne noge...«

Vlažna hiša njeno bolezen še pospešuje, zato je nujno, da se čim prej — še pred zimo — preselijo v novo hišo.

Angela Čeh bo vzdržala. Mora — zaradi moža, ki ga je imela rada, in zaradi otrok.

Angela Čeh iz Podgorja je že več kot leto brez moža. Tudi njeno zdravje ni najboljše, vendar bodo otroci (vseh je pet) njene roke in noge.

in zašumela je okoli mene
pretemna, težka pesem o grobeh.
(Oton Župančič)

Bernarda Peček

MAR SLOVENCI RES NISMO DUHOVITI?

Šaljivec iz Turnišča

Pravijo, da Slovenci nismo duhoviti, ampak bolj vase zaprti ljudje. Tak pa že ni Janez Žalik iz Turnišča, saj je vedno dobre volje, zato ni čudno, da »izumlja« šale z različno tematiko. Duhoviti so tudi njegovi podpisi pod risbe, ki jih objavljamo na sredinski strani našega lista.

»Vsak človek ima kako vrsto konjička, torej opravilo, ki se ga loteva ob prostem času. Jaz sem pred leti igral nogomet, od leta 1983 pa zapisujem šale, ki jih slišim na delovnem mestu, doma v vasi, pa one, ki mi jih zaupata mati in žena. Kakih 3 tisoč jih je. Prav zdaj jih prepisujem s strojem in še naprej jih bom pošiljal časopisom. Naj se malo pohvalim: več kot polovica jih je bila že objavljena. Pazim, da istega duhovitega besedila ne bi objavil večkrat.«

Janez nam je seveda pokazal zajetno knjigo svojih šal. Povsem po naključju smo si ob številki 631 izpisali tole:

»Joj, kako si lepa!«

»Tega jaz zate ne bi mogla reči.«

»Pa se zlaži, kot sem se jaz!«

Šaljivec iz Turnišča pa sestavlja tudi razne priložnostne pesmice. Eno takih smo objavili tudi v Vestniku, in sicer v novoletni številki. Najnovejši tekst, aktualen za ta počitniški poletni čas, je takole uhram: »Tam dol, ob modrem morju, mnogo dopustnikov leži, tja dol, k modremu morju, prihranki so šli vsi.«

Janez Žalik je po poklicu strojni tehnik in je kot skupinovodja zaposlen v Elektromaterialu v Lendavi. Z delom je kar zadovoljen, z osebnim dohodkom - po zadnjih povečanjih tudi. Dobro pa ve, da povsod ni tako. Ob nedavnih stavkah, ko so delavci šli tudi pred skupščino Jugoslavije, je med drugim zapisal: »...Milosti jaz vas ne prosim. Miloščina — čemu naj mi bo! Plačo mi dajte, ki z delom zaslužil sem jo!«

S svojimi rimami torej udarja tudi po aktualnih problemih. Poskusil pa se je še v leposlovju. Napisal je nekaj novel, ki jih je poslal v oceno literarnim urednikom, vendar odgovora še ni, pa zato ne ve, koliko je doma na tem področju, zaveda pa se, da je tako pisarijo teže objaviti, kot pa nekajvrstične šale.

Preden smo se poslovili od Janeza Žalika, smo zvedeli še tole pogruntavščino: Bolje je biti pijanec, kot pa novinar!? Pijanci žive v povprečju 50, novinarji pa 42 let. Podpisani je čez to kritično številko in zdaj ne more spati, ker ga obdajajo hude misli, da je

Š. Sobočan

Rozina Lebar

1926—1988

Nepričakovano, tiho in skromno, tako kot je živela, nas je 17. julija 1988 zapustila Rozina Lebar, roj. Maučec v Dolnji Bistrici 28. februarja 1926.

Abecede se je začela učiti v OŠ Dolnja Bistrica, osnovno šolanje pa je končala v Dolgi vasi. Težke predvojne razmere ji niso dovoljevale šolanja, zato je zelo zgodaj prijela za vsako delo in se šele po II. svetovni vojni zaposlila v lendavski lekarni, kjer je ostala vse do svoje upokojitve.

V tem času, to je med zaposlitvijo v lendavski lekarni, se je s svojo marljivostjo in sposobnostjo izpopolnjevala ob delu na strokovnem področju in tako postala kemijski lakarniški laborant.

Po osvoboditvi se je Rozina med prvimi vključila v mladinsko organizacijo. S posebnim navdušenjem se je vključila med zelo aktivne članice lendavskega telovadnega društva, tj. sedanjega društva TVD Partizan. V tem društvu je bila med mnogimi svojimi vrstnicami zelo aktivna telovadka in je nastopala na številnih akademijah in zletih.

Obiskala je več strokovnih vaditeljskih tečajev v pomurski regiji ni bila tudi na republiških tečajih. Tako si je na telesnovzgojnem področju pridobila obsežno strokovno znanje za vaditeljico. V lendavskem društvu Partizan je več deset let vodila takratni naraščaj in bila načelnica društva ter sama aktivna med delavno vrsto članic TVD Lendava.

S ponosom danes obujamo spomine na mnoge telovadne nastope v Lendavi, Ljutomeru, M. Soboti ter širom po Sloveniji, kjer je Rozina nastopala na mnogih republiških telovadnih zletih.

Prijatelji iz društva TVD Partizan Lendava

KRAJEVNA SKUPNOST BRATONCI

Zgradili nov športni objekt

V krajevni skupnosti Bratonci kljub nekaterim problemom uspešno uresničujejo naloge iz referendumskega programa. V zadnjem letu je krajanom Bratonec veliko glavobola povzročala zapora železniških prehodov, ki so jih uporabljali kot dovozne poti po svojih njivah, in pa porušen most na potoku Doblu. Ob pomoči soboškega izvršnega sveta so uspeli, da je železniško podjetje ponovno odprlo najbolj prometen železniški prehod, Območna vodna skupnost Mura Murska Sobota pa kot nadomestilo za porušen most zgradila novo cesto. Tako so krajani Bratonec zopet zadovoljni, da lahko po najkrajši možni poti prihajajo do svojih zemljišč. Kot nam je povedal predsednik skupščine krajevne skupnosti Bratonci, Bnrako Vöröš, pa se ubadajo tudi s problemom kadrovanja v organe krajevne skupnosti, zlasti vodilnih. Čeprav imajo v kraju dovolj strokovno usposobljenih občanov, le-ti iz različnih vzrokov nočejo sprejemati funkcij v krajevni skupnosti in s tem pomagati k hitrejšemu razvoju kraja.

Med pomembnejšimi nalogami, ki so jih opravili v letošnjem letu, je vsekakor zgraditev športnega objekta ob nogometnem igrišču, ki ga bodo v teh dneh dali v uporabo. Tega objekta so seveda veseli nogometaši, ki so se letos uvrstili v prvo medobčinsko nogometno ligo. Letos so tudi uspeli navoziti z'gramozom vse vaške ulice ter popraviti okvaro na vodovodnem omrežju, ki je nastala zaradi velike suše. Čaka pa jih še večja preureditev vodovodnega omrežja. Aktivnosti pa tečejo tudi za izdajo potrebnih dovoljenj za gradnjo mrliške vežice in pa zbiranje naročnikov za telefon. V letošnjem programu dela imajo tudi ureditev vaškega odlagališča odpadkov.

F. Maučec

OBRTNIK SLAVKO HORVAT

IZDELKI IZ UMETNIH SMOL

Oblikovanje predmetov iz umetnih smol je zelo zapleten in drag proces, zato so se obrtniki temu delu pogosto izogibali. Kljub temu se je v zadnjem času našlo nekaj obrtnikov, ki so se lotili tega dela. Med njimi je tudi Slavko HORVAT iz Murske Sobote, ki ima svojo delavnico v prostorih nekdanje šole v Trnju. Ob ogledovanju delovnega procesa smo ugotovili, da je dolgotrajen.

Slavko je pripovedoval: »Izdelke prodajam v kooperaciji z delovno organizacijo Dinos. Gre za precej zahtevno delo, saj delamo z umetno smolo. Potrebnih je tudi precej kemikalij, ki jih uvažam, saj jih pri nas ni mogoče kupiti. To so trdila, pospešila in podobno.«

Pred delavnico leži več narejenih izdelkov in izdelkov, ki jih je treba še dodobra obdelati, saj se sušijo in pripravljajo za nadaljnjo obdelavo. Za nekatere je na prvi pogled težko določiti, kakšna bo njihova uporaba, saj je plastičnim izdelkom potrebno še marsikaj dodati.

»Izdelujemo kadi za vinograde, plošče za gradbeništvo, podstrešna okna za prezračevanje, lovske preže, zabojnike za prevoz kemikalij in še več podobnih izdelkov, za katere dobimo naročilo. Zadnje čase poskušamo pri izdelovanju čim več kombinirati z lesom. Problem je tudi, ker se surovine neprestano dražijo. Tako je cena kilograma smole 8000 dinarjev, kilograma kemikalij pa 25000 dinarjev. Ko se vse to sešteje v izdelku, je cena seveda visoka. Tako so cene podobnih izdelkov iz drugih snovi pogosto precej nižje, vendar pa imajo plastični izdelki nekatere druge prednosti.«

Zanimalo nas je tudi, kako se je Slavko lotil te zanimive obrti: »S to obrtjo se ukvarjam že 19 let. Z delom sva začela skupaj z bratom leta 1972. Danes delata poleg mene še 2 zaposlena. Tudi v prihodnosti vidim veliko možnosti, vendar to ni mogoče brez sodelovanja z delovnimi organizacijami.«

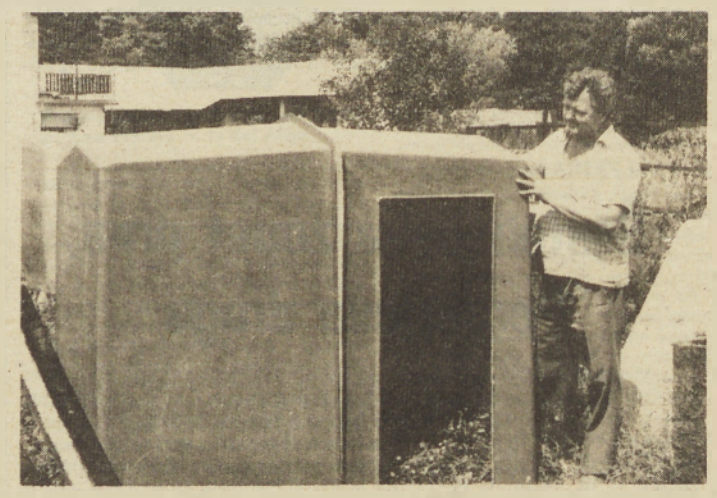

Slavko ob svojem izdelku — lovski opazovalnici

Takšen način dela omogoča več različnih, uporabnih izdelkov. Naš sogovornik sodeluje tudi na sejmu v Gornji Radgoni, kjer bo med drugim predstavil tudi izdelke za toplo gredo. Ta izdelek je zelo praktičen in bo zato najbrž zanj tudi veliko zanimanje kupcev. Gre za manjši predmet površine 100 kvadratnih centimetrov, prozornost snovi, iz katere je narejen, pa omogoča velik prehod svetlobe, obenem pa zemljo varuje pred mrazom in tako omogoča preskrbo s solato tudi čez zimo.

Izdelovanje predmetov iz umetnih mas je vsekakor obrt, katere izdelki se vse pogosteje uporabljajo.

Jože Gabor

URADNE OBJAVE

Leto XXIV | Murska Sobota, dne 8. septembra 1988 | Št.: 24.

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA IN MURSKA SOBOTA
Odgovorni urednik: Martin Vinčec

180. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka za del območja KS Orešje—Dolina za naselje Pince

181. Odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen v občini Lendava

182. Odredba o spremembi in dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen v občini G. Radgona

183. Odredba o javni razgrnitvi osnutka zazidalnega načrta in prostorsko ureditvenih pogojev (v nadaljevanju besedila: prostorsko izvedbeni akt) za naselje Ižakovci

184. Odredba o javni razgrnitvi osnutka prostorsko ureditvenih pogojev za območje mesta M. Sobota med Cankarjevim naseljem, Trstenjakovo, Mladinsko ulico, mejo SDP občine M. Sobota za obdobje 1986—1990, Ulico I. Regenta, Žitno, Talanyijevo, Trstenjakovo, Tomšičevo in J. Kramarja ulico (v nadaljnjem besedilu: cona M-5/g)

180

Na podlagi 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Ur. l. SRS št. 23/77), 3. člena Zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85 in 48/86) ter 31. člena Statuta krajevne skupnosti Orešje—Dolina, je Skupščina krajevne skupnosti Orešje—Dolina na seji dne 28. 5. 1988 sprejela

SKLEP
o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka za del območja KS Orešje—Dolina za naselje Pince

1. člen

Za del območja KS Orešje—Dolina za naselje Pince, se razpiše referendum za uvedbo krajevnega samoprispevka za dobo 5 let in sicer od 1. 11. 1988 do 31. 10. 1993.

2. člen

Referendum bo v nedeljo, 25. 9. 1988 od 7. do 19. ure v prostorih vaškega doma v Pincah.

3. člen

Sredstva zbrana s samoprispevkom bodo uporabljena za sofinanciranje naslednjega programa:
— za asfaltiranje vaške ulice
— prizidek k vaškemu domu
— vzdrževanje krajevnih poti, jarkov, mostov in hudournikov
— za delno financiranje telefonije v Pincah.

Skupna predračunska vrednost navedenih del znaša 71.500.000.— ter se bo toliko sredstev predvidoma zbralo s samoprispevkom.

4. člen

Samoprispevek bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki imajo stalno prebivališče v naselju Pince ter so vpisani v splošni volilni imenik in delovni ljudje, ki še nimajo volilne pravice, so pa v delovnem razmerju in imajo stalno prebivališče v naselju Pince, in sicer:
— 2 % od netto osebnega dohodka iz delovnega razmerja oziroma nadomestil osebnega dohodka
— 2 % od pokojnin, razen pokojnin z varstvenim dodatkom
— 10 % od katastrskega dohodka, veljavnega za tekoče leto
— 3 % od netto osebnega dohodka krajanov, ki opravljajo samostojno obrtno dejavnost
— 3 % od povprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji — na mesec — za delavce, ki so na začasnem delu v tujini, imajo pa prebivališče v naselju Pince.

5. člen

Plačila samoprispevka so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen zakona o samoprispevku (Ur. list SRS, št. 35/85 in 48/86).

6. člen

Delavcem, ki so na začasnem delu v tujini, imajo pa stalno prebivališče v naselju Pince bo v pripravljalnem postopku za razpis referenduma posredovan program, ki bo vseboval namen, vrsto, osnovo in višino samoprispevka ter obdobje za katerega se samoprispevek uvaja.

Delavci, ki so na začasnem delu v tujini glasujejo na glasovalnih mestih, kjer so vpisani v volilni imenik.

7. člen

Volilci glasujejo neposredno in tajno z glasovnico, ki vsebuje naslednje besedilo

Krajevna skupnost
OREŠJE—DOLINA

GLASOVNICA

Za glasovanje na referendumu dne 25. 9. 1988 o uvedbi krajevnega samoprispevka za sofinanciranje programa za območje naselja Pince, za asfaltiranje vaške ulice, za prizidek k vaškemu domu, za vzdrževanje krajevnih poti, jarkov, mostov in hudournikov ter za delno financiranje telefonije v Pincah.

Samoprispevek se uvaja za dobo 5 let, in sicer od 1. 10. 1988 do 30. 9. 1993.

— 2 % od netto osebnega dohodka in delovnega razmerja oziroma nadomestil osebnega dohodka
— 2 % od pokojnin, razen pokojnin z varstvenim dodatkom
— 10 % od katastrskega dohodka, veljavnega za tekoče leto
— 3 % od netto osebnega dohodka krajanov, ki opravljajo samostojno obrtno dejavnost
— 3 % od povprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji — na mesec — za delavce, ki so na začasnem delu v tujini, imajo pa prebivališče v naselju Pince.

Plačila so oproščeni zavezanci, ki jih določa 12. člen Zakona o samoprispevku.

GLASUJEM

»ZA« »PROTI«

Glasovalec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka oziroma »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

8. člen

Glasovnice morajo biti overjene s štampiljko krajevne skupnosti Orešje—Dolina.

9. člen

Za izvedbo tega sklepa skrbi volilna komisija KS Orešje—Dolina. Pri izvedbi referenduma se smiselno uporabljajo določila Zakona o volitvah in delegiranju v skupščine.

10. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo zbranih sredstev krajevnega samoprispevka bo opravljal svet KS Orešje—Dolina ter bo najmanj enkrat letno poročal zboru krajanov o poteku del in porabi sredstev.

11. člen

Skupščina krajevne skupnosti Orešje—Dolina sprejme sklep o uvedbi samoprispevka, če se bo večina vseh glasovalcev na območju naselja Pince na referendumu odločila za uvedbo krajevnega samoprispevka.

12. člen

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Pince, 26. 8. 1988

Predsednik Skupščine
KS Orešje—Dolina
Drago Ilič, l. r.

181

Na podlagi 5. člena zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list SRS, št. 9/85) in 1. člena odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine občine Lendava za sprejemanje ukrepov neposredne kontrole cen na

ravni občine (Ur. objave pom. občin, št. 10/85) v zvezi s 3. členom odloka o določitvi najvišjih cen (Uradni list SRS, št. 45/87) je Izvršni svet Skupščine občine Lendava na svoji seji, dne 23. 8. 1988 sprejel

ODREDBO
o spremembah in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

V odredbi o določitvi najvišjih cen (Ur. objave pom. občin, št. 15/88) se spremeni 2. člen in glasi:

»Ne glede na 1. člen te odredbe smejo povečati organizacije združenega dela s področja komunalne dejavnosti cene svojih storitev, ki so bile oblikovane v skladu s predpisi in uveljavljene na tržišču na dan uveljavitve te odredbe z dnem 1. 9. 1988 in sicer:

osnovne komunalne storitve kot so:
distribucija vode
— za gospodarske OZD in skupnosti do 133 %
— za negospodarske OZD in skupnosti do 199 %
odvajanje odplak do 150 %
odvoz smeti do 85 %
odvoz fekalij do 80 %

2. člen

Ta odredba začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin, uporablja pa se od 1. 9. 1988.

Številka: 38-1/87-4
Datum: 23. 8. 1988

Predsednik IS
Jože KURONJA, l. r.

182

Na podlagi 5. člena zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list SRS, št. 9/85) in 2. člena odloka o določitvi organa za sprejem ukrepov neposredne kontrole cen (Ur. objave Pomurskih občin, št. 11/85) je Izvršni svet Skupščine občine Gor. Radgona na seji, dne 25. 8. 1988, sprejel naslednjo

ODREDBO
o spremembi in dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

V odredbi o določitvi najvišjih cen (Ur. objave Pomurskih občin, št. 14/88) se podtočka b 2. člena spremeni in glasi:

b) osnovne komunalne storitve povprečno	do 45 %
— distribucija vode	do 45 %
— odvajanje odplak	do 30 %
— odvoz odpadkov	do 50 %

2. člen

Dovoljeno povečanje cen se nanaša na veljavne cene iz Odredbe o določitvi najvišjih cen (Ur. objave Pomurskih občin, št. 14/88).

3. člen

Ta odredba začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah Pomurskih občin.

Številka: 38-7/87-11
Datum: 25. 8. 1988

PREDSEDNIK
IZVRŠNEGA SVETA SO GOR. RADGONA:
Janko SLAVIČ, dipl. ing. agr.

183

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 219. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota na seji, dne 8. 7. 1988, sprejel

ODREDBO
o javni razgrnitvi osnutka zazidalnega načrta in prostorsko ureditvenih pogojev (v nadaljnjem besedilu: prostorsko-izvedbeni akt) za naselje Ižakovci

I.

Javno se razgrne osnutek prostorsko-izvedbenega akta za naselje Ižakovci, ki ga je pod št. 7/88-ZN/S, izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

II.

Osnutek prostorsko-izvedbenega akta se razgrne v prostorih vaškega doma v Ižakovcih ter v izložbi zgradbe Skupščine občine Murska Sobota (Titova cesta).

Javna razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah pomurskih občin. V tem času bo organizirana tudi javna razprava, kraj in čas razprave bo določen naknadno.

III.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, organi in organizacije pismene pripombe k osnutku prostorsko-izvedbenega akta Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, Staneta Rozmana ul. št. 5 ter Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve občine Murska Sobota.

Številka: 351-5/88-4
M. Sobota, dne 8. 7. 1988

Predsednik
Izvršnega sveta SO M. Sobota
Janez Štotl, l. r.

184

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 219. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota na seji, dne 8. 7. 1988, sprejel

ODREDBO
o javni razgrnitvi osnutka prostorsko ureditvenih pogojev za območje mesta Murska Sobota med Cankarjevim naseljem, Trstenjakovo, Mladinsko ulico, mejo SDP občine M. Sobota za obdobje 1986—1990, Ulico I. Regenta, Žitno, Talanyijevo, Trstenjakovo, Tomšičevo in J. Kramarja ulico (v nadaljnjem besedilu: cona M-5/g)

I.

Javno se razgrne osnutek prostorsko ureditvenih pogojev za območje mesta M. Sobota — cono M-5/g, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v M. Soboti pod št. 12/88-UP/MS, junija 1988.

II.

Osnutek prostorsko ureditvenih pogojev se razgrne v prostorih Krajevne skupnosti »Partizan« oz. v prostorih TVD »Partizan« v Murski Soboti, Mladinska 3 ter v izložbi zgradbe SO Murska Sobota (Titova cesta).

Javna razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah pomurskih občin. V tem času bo organizirana tudi javna razprava, kraj in čas razprave bo določen naknadno.

III.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, organi in organizacije pismene pripombe k osnutku prostorsko-ureditvenih pogojev Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, Staneta Rozmana ul. št. 5 ter Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve občine Murska Sobota.

Številka: 351-6/88-4
M. Sobota, dne 8. 7. 1988

Predsednik
Izvršnega sveta SO M. Sobota
Janez ŠTOTL, l. r.

Na naših cestah vedno več nevarnih snovi

Nekatera gasilska društva v Pomurju se čedalje bolj specializirajo za posebne naloge, to je za reševanje ob razlitju nevarnih snovi, reševanju iz vode in druge naloge. Dejstvo, da imamo v naši pokrajini rafinerijo, narekuje takšno specializacijo, saj je prevoz naftnih derivatov nevaren in razlitje lahko povzroči ekološko nesrečo, ki ima lahko daljnosežne posledice za ljudi in okolje. Vsako nepazljivo in malomarno ravnanje pri prevažanju goriva po cestah ima lahko hude posledice. Ker je prevozov nevarnih in strupenih snovi po naših cestah čedalje več, bo potrebno več skrbi nameniti tudi varnosti. Kje potekajo poti, po katerih prevažajo nevarne snovi, prikazujemo na skici.

Jani D.

VAJA VODNOREŠEVALNIH ENOT

Bakovci in Melinci najboljši

Na valovih reke Mure v Melincih je bila preteklo nedeljo pomurska vaja vodnoreševalnih enot, na kateri so prvič sodelovale tudi pontonirske enote teritorialne obrambe. Skupno je sodelovalo 22 enot civilne zaščite, gasilsko-tehničnih enot in enot teritorialne obrambe, ki so se pomerile v veslanju in vožnji z motornimi čolni. Poplave in druge nevšečnosti, ki se dogajajo na reki Muri in gramoznicah narekujejo večjo skrb usposabljanju vodnoreševalnih enot, ki bodo sposobne ob vsakem trenutku prepeljati ljudi in materialno tehnična sredstva čez reko Muro ali reševati iz vode. Vaja je pokazala, da so enote dokaj dobro pripravljene in usposobljene za reševanje, tako da smo s tem lahko zadovoljni, nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z opremljenostjo, zlasti s plovili, ki so dotrajana in tudi drugo opremo. Zato bodo morali odgovorni dejavniki v prihodnje večjo skrb nameniti nabavi potrebne opreme. Pri osemčlanskih ekipah, ki so veslale s čolni je bila najhitrejša ekipa Bakovec z 855 točkami pred Murskimi Črnci 852, Melinci 851, Ižakovci 850, TO Murska Sobota 846 točk itn. V tekmovanju motornih čolnov pa je zmagala ekipa Melinec z 863 točkami pred Mursko Soboto 862 in Gornjo Radgono 752 točk.

F. Maučec

ARGROMURKA
AGROSERVIS, p. o.
Murska Sobota
SERVIS motornih vozil in kmetijskih strojev
Pripravite svoje vozilo za hladnejše dni. Potrebovali boste hladilno tekočino. In pravočasno si zaščitite vozilo pred rjo. Priporočamo vam zaščito dinitrol.
PRODAJA vozil zastava in rezervnih delov
zaščita Dinitrol zaščita anti-explo

VARSTVO VODA ZANEMARJENO

Za čistilne naprave nekdaj ni bilo volje, sedaj ni denarja

Večina večjih onesnaževalcev voda nima vodnogospodarskega dovoljenja ali obnovljenega dovoljena za spuščanje odpadnih voda v tekoče vode, ker za to ne izpolnjujejo pogojev. To so predvsem vse farme, živilskopredelovalna industrija. Ta problem je živ že vrsto let, saj je bila ob gradnji novih objektov opuščena gradnja čistilnih naprav, ker za to ni bilo volje. Sedanje gospodarske razmere stanje še poslabšujejo, saj delovne organizacije nimajo dovolj denarja za celovite naložbe. To je le ena od ugotovitev vodnogospodarske inšpekcije za lansko leto in, kot kaže, ne bo nič drugače niti v tem letu. Nič ni torej čudnega, da je potok Ledava, ki teče skozi Lendavo, na leto večkrat zastrupljen. Ribjega zaroda v tem potoku skorajda ni več. Vse bolj pa so onesnaženi tudi mrtvi rokavi Mure, saj v njih ni več rib.

Vse več je tudi divjih odlagališč, na katerih se zbirajo strupeni odpadki, zlasti pesticidi, ki predstavljajo neposredno nevarnost za hujše onesnaževanje voda. Posebno in neposredno nevarnost za onesnaževanje voda predstavljajo vkopani rezervoarji za tekoča goriva. Ti so često nestrokovno vkopani in puščajo. Tudi posegi v vodni režim s strani obdelovalcev mejnih zemljišč so vse pogostejši. V preteklosti smo naredili veliko napak, ki se nam sedaj maščujejo, saj pri nas ni več potoka, v katerem bi tekla čista voda.

Jani D.

Varna pot v šolo

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Lendava je pripravil več akcij, ki naj bi prispevale k varnosti otrok.

V akciji rumena rutica in nosilni kresničko bodo sodelovali mentorji prometne vzgoje na šolah, člani sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter Zavarovalna skupnost, ki bo priskrbela rumene rutice, kresničko pa si bodo kupili otroci sami. Člani sveta so te dni že pregledali cestno signalizacijo v bližini šol in predlagali, da obnovijo prehode za pešce pri šolah, po možnosti pa naj bi jih tudi osvetlili.

V oktobru bo svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu organiziral predavanja za starše prvošolčkov in jih seznanil z varno potjo v šolo v njihovem šolskem okolišu. Za otroke, ki se vozijo v šolo s kolesi, bodo pripravili akcijo Brezhibno vozilo je varno vozilo.

Jani D.

KAJ PRINAŠA NOVI ZAKON O PROMETNI VARNOSTI?

Višje kazni ne bodo rešile problema

Novi zakon o temeljih varnosti v cestnem prometu je bil v pripravi več kot eno leto, zvezna skupščina pa ga je sprejela konec julija. Prometne udeležence seveda najbolj zanima, kakšne novosti prinaša in ali bo sam po sebi vplival na izboljšanje prometne varnosti, ki je postala v zadnjih letih že katastrofalna.

Kakšne so torej novosti, ki jih prinaša novi zakon? Uvodoma je treba povedati, da je sprejetje novega zakona narekovala tudi že izničena višina kazni za prometne prekrške. Nove kazni so veliko višje, a to seveda ni dovolj, da bi se prometna varnost izboljšala. V zakonu je dan poseben poudarek izobraževanju. Pomembno mesto so dobile izobraževalne in druge organizacije, ki bodo morale poskrbeti za dvig varnostne kulture občanov. Za poslabšanje prometne varnosti je veliko kriva nizka raven prometne kulture in etike v prometu. Veliko bolj kod doslej bo potrebno izobraževati prebivalstvo na področju prometne kulture. Tudi organizacije, ki se ukvarjajo z izobraževanjem voznikov motornih vozil, bodo morale biti bolj usposobljene in strožje. Zvezni zakon določa le temelje prometne varnosti, podrobneje pa jih bodo opredelili republiški zakoni, ki so v izdelavi oziroma fazi sprejemanja.

Večkrat se pritožujemo nad slabo kulturo voznikov na naših cestah. Vedno znova se pokaže, da je udarec po žepu skoraj edini način, da se vozniki držijo prometnih predpisov. V tujini okrog denarnih kazni že dolgo ni več dilem. Tako visoke so, da vsak dodobra premisli, preden naredi prometni prekršek. Dosedanje določbe zakona o temeljih varnosti v cestnem prometu zaradi nizkih kazni niso dosegle svojega namena. Novi zakon je postavil veliko višje kazni, toda ali bodo tudi te dovolj, da se izboljša prometna varnost? Kazni za delovne organizacije bodo odslej od 1 do 45 milijonov dinarjev, za fizične osebe pa bo kazen pri sodniku za prekrške od 40 do 200 tisoč dinarjev. Miličniki bodo na kraju prekrška lahko kaznovali voznike motornih in drugih vozil z denarno kaznijo od 5 do 20 tisoč dinarjev.

Ena izmed novosti novega zakona je področje posebnih varnostnih ukrepov. Dosedanja vrsta kazni in način kaznovanja večkratnih kršiteljev prometnih predpisov nista bila učinkovita, ker so bile kazni v glavnem denarne, te pa so bile že smešno nizke. Novi zakon predvideva za tkašne kršitelje prometnih predpisov tudi zaporne kazni, kar do 60 dni. Večkratne kršitelje bo doletelá tudi druga vrsta kazni, novost je varstveni ukrep in napotitev na preverjanje znanja o prometnih predpisih in preverjanje spretnosti vožnje ali po domače povedano napotitev na nov vozniški izpit. Novost novega zakona je tudi zajela voznike koles z motorjem. Teh udeležencev v prometu je čedalje več, s temi prevoznimi sredstvi se v glavnem vozijo mladi ljudje in tudi otroci.

Zakon določa obvezno uporabo varnostne čelade. Ta čelada bi tudi doslej lahko rešila marsikatero mlado življenje, ker pa uporaba ni bila obvezna, je seveda nihče ni nosil. Ta določba zakona bo začela veljati od 1. julija 1989. leta. V enem letu naj bi naši izdelovalci naredili dovolj varnostnih čelad.

Novost je tudi ta, da je točno določena odgovornost staršev ali skrbnikov za storjene prekrške njihovih otrok ali varovancev.

Tako naj bi se vsak, ki svojemu otroku želi kupiti kolo z motorjem, zavedal tudi lastne odgovornosti za dejanja, ki jih bo povzročil otrok v prometu. To so nekatere najpomembnejše novosti novega zakona o temeljih varnosti v cestnem prometu, ki bo začel veljati 12. oktobra. Kot smo že v uvodu zapisali, pa samo višje kazni ne bodo izboljšale prometne varnosti. Potrebno bo dvigniti prometno kulturo vseh udeležencev v prometu, zagotovo pa poskrbeti tudi za ceste, zaradi katerih se pri nas najpogosteje zgodijo prometne nesreče.

Jani D.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

POVOZIL KOLESARJA IN POBEGNIL

V zadnjem času smo priča vse pogostejšim prometnim nezgodam, v katerih so ljudje hudo poškodovani, vozniki pa zapustijo kraj nesreče. Proti takšnim bo potrebno ostreje ukrepati.

VOZIL SE JE PO MOKRI TRAVI

1. septembra se je zgodila prometna nesreča v Rogašovcih. Voznik osebnega avtomobila Anton Lapoša iz Šotine se je peljal po kolovozu po strmem pobočju navzdol. Zaradi mokre trave je vozilo začelo zanašati, večkrat se je prevrnilo in obstalo na kolesih. Voznik se je hudo poškodoval.

TRČIL V DREVO

1. septembra se je voznik osebnega avtomobila Franc Šnurer iz Domajinec peljal skozi Cankovo proti Skakovcem. Pri gostilni Vogler zaradi neprimerne hitrosti ni speljal ovinka, zapeljal je s ceste in trčil v drevo. Pri nesreči se je poškodoval, škode na vozilu pa je za 6 milijonov dinarjev.

KOLESAR PODLEGEL POŠKODBAM

2. septembra se je na Bakovski cesti v M. Soboti zgodila huda prometna nezgoda. Voznik tovornega avtomobila Predrag Dražič iz Zagreba se je peljal iz Bakovec proti M. Soboti. Med vožnjo je dohitel kolesarja Ivana Štiberca iz M. Sobote. Začel ga je prehitevati, čeprav je kolesar že začel zavijati na levo. Zaradi neprimerne hitrosti ni uspel preprečiti trčenja, zadel je kolesarja, ki je padel v jarek in se hudo poškodoval. Še isti dan je poškodbam podlegel v bolnišnici.

ZAPELJAL V OBLAK PARE

2. septembra se je zgodila nenavadna prometna nezgoda v M. Soboti. Voznik kolesa z motorjem T. Š. iz M. Sobote se je peljal po ulici Iva Lole Ribarja proti Panonski ulici. Ko je pripeljal do Agromerkurja, je zapeljal v oblak pare, ki je zaradi napake uhajala iz kotla. Zaradi zmanjšane vidljivosti bi moral zmanjšati hitrost, ker tega ni storil, je trčil v pred njim vozeči avtomobil in se pri tem poškodoval.

NEVESTNEGA VOZNIKA IZSLEDILI

2. septembra se je zgodila huda prometna nezgoda pri Trimlinih. Iz Trimlinov se je proti Petišovcem peljal kolesar Jože Magyar iz Trimlinov. V bližini Ine Nafte ga je dohitel voznik osebnega avtomobila Drago Vuk s Hotize. Zaradi neprimerne hitrosti in slabe vidljivosti ni pravočasno opazil kolesarja. Zadel ga je in ga hudo poškodoval. Vuk je zapustil kraj nesreče in o njej ni obvestil nikogar. Delavci milice so ga izsledili doma pri nočnem počitku in ugotovili, da je med nezgodo verjetno vozil pod vplivom alkohola.

POVOZILA PEŠAKINJO

3. septembra se je zgodila huda prometna nezgoda v G. Slavečih. Voznica osebnega avtomobila Bernarda Sukič iz Doliča se je peljala iz Kuzme proti D. Slavečam. V bližini gasilskega doma v G. Slavečih ji je nenadoma z desne strani stopila pred avtomobil pešakinja Regina Štertak iz G. Slaveč. Voznica trčenja ni mogla preprečiti, zadela je pešakinjo, ki je na kraju nesreče umrla.

IZSILIL PREDNOST

3. septembra se je zgodila prometna nezgoda v Lendavi. Voznik osebnega avtomobila Andrej Djuran iz Lendave se je peljal po Kidričevi ulici v Lendavi. Pred križiščem s Kolodvorsko in Partizansko ulico je nameraval zavijati v levo, zato se je ustavil pri znaku STOP, kljub temu pa je spregledal voznika motornega kolesa Ludvika Graberja s Hotize. Prišlo je do trčenja, v katerem se je Graber hudo poškodoval.

J. D.

sozd imos
sgp konstruktor n. sol. o., maribor
tozd gradbenik n. sol. o., lendava

Razpisna komisija
objavlja
na osnovi sklepa delavskega sveta tozda prosta dela in naloge
VODENJE SEKTORJA ZA TEHNIČNO KOMERCIALO
(dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi)
s pogojema:
— visoka ali višja izobrazba gradbene smeri
— strokovni izpit za vodenje objektov

Rok za prijavo z ustreznimi dokazili za razpisana dela in naloge je 30 dni od dneva objave na naslov
SGP Konstruktor Maribor, tozd Gradbenik Lendava (za razpisno komisijo), Kranjčeva 6, 69220 Lendava

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po njej.

Svet osnovne šole Rogašovci razpisuje prosta dela in naloge
tajnika šole
za nedoločen čas

POGOJI: Srednja izobrazba V zahtevnostne stopnje, ekonomske ali upravno-administrativne smeri s prakso.

POSEBNI POGOJ: 3-mesečno poskusno delo.

Začetek del in nalog: 1. 10. 1988.

Prijavo z življenjepisom in dokazili o strokovnosti sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v osmih dneh po končanem razpisu. Na razpolago je enosobno stanovanje

RAZPISNA KOMISIJA
ELEKTRO-KONTAKT ZAGREB, n. sol. o
TOZD Elektromaterial
LENDAVA, n. sol. o.

po sklepu delavskega sveta tozda

RAZPISUJE dela in naloge s posebnimi pooblastili

VODJE KONTROLE KAKOVOSTI

Pogoji:
— višja izobrazba strojne, elektro ali organizacijske smeri
— štiri leta delovnih izkušenj pri kontroli kakovosti in operativni pripravi dela
— pravilen odnos do socialističnega samoupravljanja
Dela in naloge vodje kontrole kakovosti se razpisujejo za dobo 4 let.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov:
ELEKTRO-KONTAKT ZAGREB
TOZD Elektromaterial
Kolodvorska 8
69220 LENDAVA
(za razpisno komisijo)

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Radijski in televizijski spored od 9. do 15. septembra

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, Lepo je v naši domovini biti mlad, reklame in glasba), 18.00 21-232.

TV LJUBLJANA

Program: LJ 9.35—13.55 in 16.15—23.40 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Mozaik: Tednik, 11.00 Mednarodna obzorja, 11.40 Po sledeh napredka, 12.20 J. Goll-G. Jarolim: Tretja žena, nemška nadaljevanka 1/2, 16.45 Mozaik, ponovitev Tednika, 17.45 Spored za otroke in mlade, Oliver Twist, angleška nadaljevanka 8/12, 18.15 Dediščina Evrope, dokumentarna serija, 1/4, 18.45 Risanka, 19.01 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Cagney in Lacey, am. nanizanka 12/12, 21.15 Štirje, I. del dokumentarne oddaje, 21.55 Tv dnevnik, 22.10 Ciklus sodobnega španskega filma Najlepša noč.

Program: LJ 2
19.00 Domači ansambli: Beneški fantje in Veseli planšarji, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Classic aid, posnetek dobrodelnega koncerta Unesca iz Pariza, 22.10 Hedda, angleški film.

TV ZAGREB

9.00 Izobraževalni program (do 12.00). 15.50 Ponovitev programa plus. 17.30 Predigre, nanizanka za otroke. 18.00 Znanost. 18.30 Risanka. 18.40 Številke in črke, kviz. 19.00 TV koledar. 19.10 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Kriminalistične zgodbe, filmska nanizanka. 20.55 »Varošarije«, zabavna nanizanka. 21.55 TV dnevnik. 22.15 Kultura srca. 23.46 Program plus, nočni spored. 01.25 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila. 9.05 Tv v šoli. 10.30 Mamma Lucia, film. 15.25 Taraznove prigode v New Yorku, film. 16.30 Am dam des: Na skednju. 16.55 Mini Čas v sliki. 17.05 Miki in Jake, risanke. 17.30 Okoli sveta. 17.55 Zgodba za lahko noč. 18.00 Mi. 18.30 Falcon Crest, nadaljevanka. 19.30 Čas v sliki 1. 20.15 XY nerešeni akti. 21.20 D. O. R. F. predstavija, tv burka. 22.00 Primite Hennessyja živega ali mrtvega, film. 23.40 Nerešeni akti, odmevi. 23.45 Novice. 23.50 Porušene stene, film.

Avstrija 2
16.00 Spored po željah. 16.45 Rosowsky, I. del nadaljevanke. 17.30 Kit, japonska dokumentacija. 18.00 Spored za sedem dni. 18.30 Lokalni spored. 19.00 Čas v sliki 1. 20.15 Diagnoza: Naša tanka koža. 21.20 Avstrija kot pribežališče mnogih beguncev. 21.50 Kramljanje. 22.00 Čas v sliki 2. 22.20 Šport. 22.50 Wahnfried, film.

ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV MADŽARSKA

10.25 Delta, pon. 10.50 Telovadba za invalide. 16.25 Spored za 4 dni. 16.35 Praznik LR Bolgarije. 17.15 Za upokojence. 17.45 Teka. 18.00 Okno, služnostni program. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Pojoče kino, zabavni mozaik. 20.45 Preusmeritev brigade, TV igra. 22.00 Leporello ali Don Giovanni, spored Laszla Polgara. 23.00 TV dnevnik.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, strokovnjak odgovarja, reklame in glasba) 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo od 14.00 do 16.00 na telefon 21-232).

TV LJUBLJANA

7.40—12.15 in 16.45—0.00 Teletekst RTV Ljubljana, 8.05 Ponovitve otroških oddaj Radovedni Taček: Smuči, 8.20 Pamet je boljša kot žamet: Morje kliče na pomoč, 8.25 Predigra življenja, poljska mladinska serija 4/6,
8.55 Tedenski zabavnik, 7. odd. Tv Sarajevo, 10.00 Omizje: Politika in šport, ponovitev, 17.15 Mlada Edisona, češkoslovaški film, 18.25 Da ne bi bolelo: Nega nog, 18.45 Risanka, 19.01 Knjiga, 19.13 Tv okno, 19.30 Tv dnevnik, 19.59 Naš utrip, 20.20 Žrebanje 3 × 3, 20.30 S. Alexander: Hrestač, ameriška nadaljevanka 1/6,
21.20 New swing quartet, I. oddaja, 22.00 Tv dnevnik, 22.15 Surovi udarci, ameriški film.

Program: LJ 2
15.40 Kako biti skupaj, 16.10 Labodji spev, ameriški film, 17.40 Otroška predstava, 18.40 Dallas, 19.30 Tv dnevnik, 20.15 Glasbeni večer: Johann Strauss, 21.45 Poročila, 21.50 Oddaja iz kulture, 22.20 Športna sobota in reportaže z nog. tekem: Hajduk:Dinamo, Sloboda:Velež, Spartak:CZ.

TV ZAGREB

8.50 Srebrna mrzlica, film za mladino. 10.30 Poročila. 10.35 Ponovitev programa plus. 16.25 Morje, ljudje, obale, reportaža. 17.00 Portret umetnika, oddaja narodne glasbe. 17.30 Poročila. 17.35 TV koledar. 17.45 Sedem tv dni. 18.30 Človek in čas, dokumentarna oddaja. 19.15 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Concertino. 20.15 Dirka za življenje, ameriški film. 21.55 TV dnevnik. 22.10 Program plus, nočni spored. 00.10 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila (teletekst). 9.05 TV v šoli. 10.35 Krčma v Dartmooru, film. 12.00 Razprava o sodobnem prirodoznanstvu. 13.35 Do meje vesolja, dokumentacija. 14.20 Zeleno je resje, film. 15.45 Živali iščejo dom. 16.00 Otroški spored po željah. 16.55 Mini Čas v sliki. 17.05 Športna abeceda: Judo. 17.30 Pet prijateljev, otroška serija. 17.55 Zgodba za lahko noč. 18.00 Mi. 18.25 Kristjanova vprašanja. 18.30 Nogomet. 19.00 Veselo v soboto (Peter Frohlich). 19.30 Čas v sliki 1. 20.15 Šov Rudija Carrella. 21.45 Modna revija. 21.55 Zlati časi, nemška nadaljevanka. 22.45 Tenis: Prvenstvo ZDA (New York). 0.10 Novice. 0.15 Revija rocka. 1.00 Poročila.

TV MADŽARSKA

8.20 Naš ekran. 9.55 Tretji kanal. 10.00 Ansambel Kalaka. 10.35 Kviz za otroke. 10.40 Mladinski magazin. 11.25 Sosedje, pon. 36. dela. 14.45 Vroči veter, pon. 15.45 Barkochba. 16.25 Studio '88. 17.00 Dnevnik. 17.25 Bodensko jezero - Budimpešta, skupni program. 18.50 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Pesem za vsakogar. 20.05 Kdo kaj ve.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 Spored v madžarskem jeziku, 13.00 Doma in onkraj meja, 13.30 V nedeljo popoldne (aktualni prispevek, minuta za varstvo okolja, športne in druge novice, minute za kmetovalce, humor), 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo od 9.00 do 13.00 na telefon 21-232).

TV LJUBLJANA

8.50—13.15 in 15.00—22.30 Teletekst RTV Ljubljana, 9.15 Otroška matineja, 10.00 Oliver Twist, angl. nadaljevanka 8/12,ponovitev, 10.30 Cagney in Lacey, ameriška nanizanka, ponovitev 7/12, 11.00 Domači ansambli: Festival narodno zabavne glasbe Ptuj 88, 12.00 Kmetijska oddaja Tv Sarajevo, 13.00 Video strani, 15.15 Video strani, 15.30 G. Zapolska: Leta in dnevi tečejo, poljska nadaljevanka, 1/8, 16.30 Volga, Volga, sovjetski film, 18.05 Slovenci v zamejstvu, 18.45 Risanka, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 J. Tihec-M. Jesih-S. Hren: Vrtnice in kaktusi, Tv nadaljevanka 2/7, 20.45 Zdravo.

Program: LJ 2
8.55 Poročila, 9.00 Danes za jutri — za JLA — igrani film, 12.00 Anglunipe do 12.15, 14.45 Monza: Formula I za VN Italije, prenos, 16.45 Športno zabavno popoldne, nadaljevanje, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Po letu 2000, avstralska poljudnoznan. serija 15/15, 20.45 Informativna oddaja, 21.00 Mali koncert, 21.20 Športni pregled do 22.20.

TV ZAGREB

15.35 Dokumentarno popoldne. 17.10 Aleksandrova maska, ameriški film. 18.55 Muppet bebe, risana nanizanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Rože in kaktusi, slovenska dramska nanizanka. 21.00 Ciklus filmov W. Willerja: Orkanske višine, ameriški film. 22.30 TV dnevnik. 22.50 Program plus, nočni spored. 00.50 Poročila.

TV AVSTRIJA

12.00 Hello Austria, oddaja v angleščini. 12.00 Orientacija. 13.00 Mi. 14.25 Vesela vdova, film. 16.00 Jožef in njegovi bratje. 16.10 Mini Čas v sliki. 16.20 Listamo po slikanici. 16.40 Fraggles, angleške lutke. 17.05 Sprehod. 17.35 Helmi. 17.40 Ponovno odprtje dunajske sinagoge. 18.40 Mladinski magazin. 19.20 Žrebanje lota. 19.30 Čas v sliki 1. 20.15 Mamma Lucia, film. 22.35 Filmski festival v Benetkah. 23.20 Tenis: Prvenstvo ZDA v New Yorku (moški finale). 1.30 Poročila.

Avstrija 2
12.00 Hans Fronius, avstrijski slikar. 12.45 Med večerom in jutrom: Dubrovnik in Boka Kotorska. 13.35 Iz moje knjižnice: Friedrich Torberg (č/b). 13.55 Izgubljeni raj. 14.00 Športno popoldne. 17.15 Klub seniorjev. 18.00 Mi. 18.25 Poglej in zadeni. 18.30 Podoba Avstrije. 19.00 Čas v sliki 1. 20.15 Prebrisani malopridnež, film. 21.50 Vizije. 21.55 Raztresenec, film. 23.15 Chicago 1930.

TV MADŽARSKA

11.30 Tv kviz. 13.50 Speedway. 15.00 Gorski prelaz Haim Boaz. 15.35 Glabeni film. 17.15 Delta. 17.40 Oglejmo si skupaj. 19.00 Teden, aktualne reportaže. 20.00 Dnevnik. 20.10 Madžarska stoletja, Zlata bula. 20.30 Palika, TV igra. 21.40 Telešport. 22.25 Sinagoga, umetnostni film. 22.45 TV dnevnik.

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, kronika, glasba in reklame), 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.35—12.20 in 16.40—22.40 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Tv mozaik, Zrcalo tedna, 10.15 Naš utrip, 10.30 Dodsworth, ameriški film, 17.10 Mozaik, ponovitev, Zrcalo, 17.25 Naš utrip, 17.40 Spored za otroke in mlade, 17.55 Makedonske narodne pripovedke, 13. del, 18.15 Dokumentarni spored, Čas, ki živi, 18.45 Risanka, 19.01 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 I. Pelant: Tretje nadstropje, Češkoslovaška nadaljevanka 5/6, 21.10 Dinar: odnosi med razvitimi in nerazvitimi, 21.50 Nurejev, I. del baletne oddaje, 22.20 Tv dnevnik.

Program: LJ 2
18.00 Beograjski Tv program, 19.00 Indirekt, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Zunanje politična oddaja, 20.45 Poročila, 20.50 Mladi ustvarjalci, 21.10 Alternative 4, poljska nadaljevanka 8/9, 22.10 Dokumentarna oddaja, 22.55 Pol ure z akademijo dramskih umetnosti.

TV ZAGREB

9.00 Izobraževalni spored (do 12.35. 15.30 Ponovitev programa plus. 17.30 Otroci pojte z nami, oddaja za otroke. 17.45 Ljudske zgodbe, oddaja za otroke. 18.00 Nekaj več, izobraževalna oddaja. 18.30 Risanka. 18.40 Številke in črke, kviz. 19.00 TV koledar. 19.10 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Kraj srečanja Beograd, drama. 21.10 Svetovni izziv. 21.55 TV dnevnik. 22.15 Program plus, spored.

ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV AVSTRIJA

9.05 Tv v šoli: Voda v vsako hišo. 10.30 Zeleno je resje, film. 11.50 Balet robotov pri gradnji avtomobilov. 12.00 Albrecht II, avstrijski vojvoda. 13.05 Ljudski odvetnik. 14.40 Tenis: Prvenstvo ZDA: finale moških. 16.30 Am dam des: Pešec. 16.55 Mini Čas v sliki. 17.05 Dennis, serijska risanka. 17.30 Kamen Marca Pola, serija. 17.55 Zgodba za lahko noč. 18.00 Mi. 18.30 Falcon Crest. 19.30 Čas v sliki 1. 20.15 Šport v ponedeljek. 21.08 Mojstrsko kuhanje. 21.15 Miami Vice. 22.00 Žrtve, film. 0.30 Munsterji.

Avstrija 2
16.00 Spored po željah. 17.30 V globini 4000 metrov, film. 18.00 Lipova cesta. 18.30 Lokalni spored. 19.00 Čas v sliki 1. 20.15 Hotel, serija. 21.00 Novo v kinu. 21.08 Mojstrsko kuhanje. 21.15 Šiling. 21.50 Kramljanje. 22.00 Čas v sliki 2. 22.20 Zgodovinski odnosi med Avstrijo in Bavarsko. 23.05 Dvojica.

TV MADŽARSKA

16.40 Poročila. 16.45 Fronta brez milosti, 11. del: Med kavkaškimi skalami. 17.45 Dekleta—dečki; Pasti v šoli. 18.25 Ilustrirane popevke, videoklipi po želji gledalcev. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Naj živi Kamil, Kamilu Felekiju v čast. 21.10 Za in protiargumenti; Investicija Bos—Nagymaros, posebna oddaja rubrike Krajina. 22.35 TV dnevnik.

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, reportaža s pogovorom v živo, glasba, reklame), 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

9.35—11.40 in 16.05—22.30 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Mozaik: Šolska Tv: Novo o starih planetih, 11.00 Angleščina,46. lekcija, 16.35 Mozaik,ponovitev šolske Tv, 17.35 Spored za otroke in mlade, 17.40 Periskop: Prekmurje, ponovitev, 19.01 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Nebojša Rončević: Življenje v Pokopališki ulici, drama Tv Beograd, 21.25 Osmi dan, oddaja o kulturi, 22.05 Tv dnevnik.

Program: LJ 2
20.00 Melodije morja in sonca, 21.00 Žrebanje lota, 21.05 Kmečko stavbarstvo v alpskem svetu, dokumentarna serija, 2/8, 21.35 Balerina, angleška serija o baletu-2/4.

TV ZAGREB

9.00 Izobraževalni spored (do 12.35). 15.30 Ponovitev programa plus. 17.30 Rt Dobre Nade, oddaja za otroke. 18.00 Posvetovalnica za starše, izobraževalna oddaja. 18.30 Risanka. 18.40 Številke in črke, kviz. 19.00 TV koledar. 19.10 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Žrebanje lota. 20.05 Kri in orhideje, filmska nanizanka. 21.05 Kontaktni magazin. 22.35 TV dnevnik. 22.55 Program plus, nočni spored. 00.35 Poročila.

TV ZAGREB — 2
19.30 TV dnevnik. 20.00 Najuspešnejši glasbeniki 87: Aleksandar Madžar, resna glasba. 20.35 Poročila. 20.40 Zabavni torek. 22.10 Oddaja iz kulture.

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila (teletekst). 9.05 TV v šoli. 10.30 Mačka na vroči pločevinasti strehi, film. 12.15 Šport v ponedeljek. 13.05 Novice. 13.10 Mi. 16.30 Am dam des: Kolesar. 16.55 Mini Čas v sliki. 17.05 Viking Viki, serijska risanka. 17.30 Zabava mora biti. 17.55 Zgodba za lahko noč. 18.00 Mi. 18.30 Falcon Crest. 19.30 Čas v sliki 1. 20.15 Življenje in izumiranje krokodilov v Avstraliji, dokumentacija. 21.00 Poglej in zadeni. 21.07 Vlak, film. 23.15 Novice. 23.20 Horoskop z ovirami, film.

Avstrija 2
16.00 Spored po željah. 17.00 TV v šoli. 17.30 Orientacija. 18.00 Superflip, kviz. 18.30 Lokalni spored. 19.00 Čas v sliki 1. 20.15 Uganite moj poklic (Robert Lembke). 21.00 Poglej in zadeni. 21.07 Dve strani medalje: Severna in Južna Koreja. 21.55 Kramljanje. 22.00 Čas v sliki 2. 22.15 Šport: Nogomet. 22.35 Klub 2.

TV MADŽARSKA

8.55 Sci-fi serija, 2. del: Roboti. 10.00 Gospodinjimo, pon. 10.15 Zgodovina madžarskega slikarstva, pon. 10.55 Telovadba za invalide. 17.05 TV spored za 3 dni. 17.10 Pokrajine, mesta, ljudje. 17.40 Koledar 1988, o športu. 18.40 Nils Holgersson, risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Reke tečejo naprej, avstralska serija. 20.55 Studio '88. 21.45 Nova odprta knjiga.

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarska tema, glasba in reklame), 18.00 Vprašanja—odgovori, 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.35—12.10 in 15.55—23.10 Teletekst RTV Ljubljana, 9.50 Video strani, 10.00 Mozaik, Življenje v Pokopališki ulici, drama Tv Beograd, 11.15 Osmi dan, oddaja o kulturi, 16.25 Mozaik, ponovitev, Osmi dan, 17.05 Angleščina, 46. lekcija, ponovitev, 17.30 Spored za otroke in mlade, Abeceda na polju in v gozdu, 17.50 Anton Ingolič: Mladost na stopnicah 2/6, 18.15 Izgubljena govorica, dokumentarna serija TV Sarajevo-2/7, 18.45 Risanka, 19.01 Obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Film tedna: Na vmesnem tiru, nemški film, 21.55 Plesni nokturno: On, pleše Jasna Knez, 22.05 Tv dnevnik, 22.20 Dokumentarne iveri: Uršlja gora.

Program: LJ 2
18.45 Video godba, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Svet na zaslonu, 20.40 Zabavnoglasbena oddaja, 21.30 Poročila, 21.35 Umetniški večer, Shakespeare na Tv.

TV ZAGREB

9.00 Izobraževalni spored (do 12.35). 15.30 Ponovitev programa plus. 17.30 Vesela šola, nanizanka za otroke. 18.00 Izobraževalna oddaja. 18.30 Risanka. 18.40 Številke in črke, kviz. 19.00 TV koledar. 19.10 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Športna sreda: evropski nogometni pokali. 21.30 TV dnevnik. 21.50 Potopisna reportaža. 22.20 Program plus, nočni spored. 00.00 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila (teletekst). 9.05 TV v šoli. 10.35 Mamma Lucia. 12.55 Dve strani medalje: Dve Koreji. 13.40 Novice. 13.45 Mi. 16.30 Veliko potovanje, lutkovna igrica. 16.55 Mini Čas v sliki. 17.05 Mačje zgodbe, serija risank. 17.25 Medved Bojan, risanka. 17.30 Prigode Toma Sawyerja in Huckleberry Finna, serija. 17.55 Zgodba za lahko noč. 18.00 Mi. 18.30 Falcon Crest, nadaljevanka. 19.30 Čas v sliki 1. 20.15 Umor z dvojnim dnom, film. 21.45 Nova zvezda na Broadwayu, muzikal. 23.10 Kobra, prevzemite, agentska serija. 23.55 Novice.

Avstrija 2
16.00 Spored po željah. 17.00 Komunikacija in družba. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Panoptikum. 18.30 Lokalni spored. 19.00 Čas v sliki 1. 20.15 Avstrija I., 8. del dokumentarne serije: Vabe in nasilje. 21.55 Kramljanje. 22.00 Čas v sliki 2. 22.20 Vojna med taborišči v Libanonu, dokumentacija. 23.05 Prix Ars Electronica: Nastop umetnikov na računalnikih. 0.20 Novice.

TV MADŽARSKA

9.05 Fetiš, pon. poljskega filma. 17.30 Popkorong. 18.10 Ne le za žene. 18.40 Cim cim, literarne uganke za otroke. 19.10 Samo za besedo, za boljši jezik. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Družinski krog; Nezgoda. 21.05 Dvanajst mesecev v gozdu, september. 21.35 Umetnina tedna: Poslednja večerja. 21.40 József Grefor, portret. 22.25 TV zabeležka, dr. Tamas Szecska. 22.40 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Aktualno (informativni del, prispevki iz kulturnega življenja, pogovor z enim pomurskih misionarjev, reklame, glasba), 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

9.35—12.50 in 15.50—23.05 Teletekst RTV Ljubljana, 10.00 Mozaik: Šolska Tv: Slovar slikarstva 2., Slovenska ljudska glasbila in godci-2.-Žvegla; 11.00 Požar, ameriški film, 16.30 Mozaik, ponovitev, šolska Tv, 17.30 Spored za otroke in mlade, 18.15 Naša pesem, 19.01 Tv obzornik, 19.30 Tv dnevnik, 20.05 Tednik, 21.10 J. Goll-J. Jarolim: Tretja žena, nemška nadaljevanka 2/2, 22.40 Tv dnevnik.

Program: LJ 2
19.00 Alpe Jadran, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Zadnja arija, španska nadaljevanka-2/5, 20.50 Zabavnoglasbena oddaja, 22.30 Informativna oddaja, 22.35 Knjiga.

TV ZAGREB

9.00 Izobraževalni spored (do 12.35). 15.30 Ponovitev programa plus. 17.30 Oddaja za otroke. 18.00 Družinski magazin, izobraževalna oddaja. 18.30 Tv razstava: Nives Kaborić-Kurtović. 18.40 Številke in črke, kviz. 19.00 TV koledar. 19.10 Risanka. 19.15 Majhne skrivnosti velikih mojstrov kuhinje. 19.30 TV dnevnik. 20.00 ZIP, politični magazin. 20.55 Izbrani trenutek. 21.00 Zabavno-glasbena oddaja. 21.45 TV dnevnik. 22.05 Program plus, nočni spored. 23.45 Poročila.

TV ZAGREB — 2
19.30 TV dnevnik. 20.00 Filmoskop: Ognjene kočije, ameriški film. 22.30 Poročila. 22.35 Velesejmski tv-biro. 22.50 Lektira.

TV AVSTRIJA

9.05 TV v šoli: Instrumenti ljudske glasbe. 10.30 Avstrija I., 8. del zgodovinske dokumentacije. 12.10 Nova mitologija, risanka. 12.15 Klub seniorjev. 13.00 Novice. 13.05 Mi. 16.30 Am dam des: Voznik avtomobila. 16.55 Mini Čas v sliki. 17.05 Inšpektor Gadget, serija risank. 17.25 Železniške zgodbe, lutkovni film. 17.30 Narava pred hišnimi vrati, zadnji del. 17.45 Klemen in Klementina, serija. 17.55 Zgodbe za lahko noč. 18.00 Mi. 18.30 Falcon Crest. 19.30 Čas v sliki 1. 19.57 Šport. 20.15 Trikrat po 30 minut zabave. 21.55 Lovec na zlato boginjo, film. 23.30 Insiders, kriminalna serija.

Avstrija 2
16.00 Spored po željah. 17.15 Reka Inn se maščuje. 18.00 Nogomet in stave. 18.05 Olimpijski studio (Seul). 18.30 Lokalni spored. 19.00 Čas v sliki 1. 20.15 Reportaže iz Avstrije. 21.05 Dinastija. 21.55 Kramljanje. 22.00 Čas v sliki 2. 22.25 Kavarna Central: Svet pisatelja Friedricha Torberga, nato trije filmi, posneti po delih Friedricha Torberga.

TV MADŽARSKA

9.05 TV doktor, o shujševalni kuri otrok. 9.15 Tukaj je hodil kralj Matjaž, spevoigra. 10.15 Na otoku spora, z. nemški film. 17.05 Mesta Evrope: Praga. 18.00 Novi reflektor, magazin. 19.15 Žrebanje lota. 20.05 Popolna izpoved, kriminalka iz serije Stari. 21.10 Novi val. 21.55 Poglavja iz I. svetovne vojne, 7. in 8. del ameriške č/b serije. 22.40 Poročila.

kino

SPORED FILMOV V KINU »PARK« MURSKA SOBOTA od 9. do 15. septembra 1988

9. sept. ob 17,45. in 20. uri amer. znan.-fant. film DUNE — PUŠČAVSKI PLANET, RAZKOŠEN IN DOVRŠEN SPEKTAKEL, POSNET PO LITERARNI USPEŠNICI, SE ODLIKUJE PO ZVOKU, EFEKTIH, MASKI, KOSTUMIH IN ODLIČNI IGRALSKI ZASEDBI!

11. septembra ob 15,30 in 17,45. uri amer. znan.-fant. film DUNE — PUŠČAVSKI PLANET

11. sept. ob 20. uri amer. erot. melodrama JOLANDINA SKRIVNOST

12. in 13. sept. ob 18. in 20. uri amer. akc. film CIVILNA PATROLA

14. sept. ob 18. in 20. uri amer. ljubezenski film POLETNI LJUBIMCI

15. sept. ob 18. uri amer. ljubezenski film POLETNI LJUBIMCI

15. sept. ob 20. uri slovenski film VESELO GOSTUVANJE. Režija: France Štiglic, igrajo: Polde Bibič, Bert Sotlar, Danilo Benedičič, Darja Moškotovec in množice naturščikov in statistov iz Pomurja. PREDSTAVA SE VPLETA V PRAZNOVANJE 80-LETNICE ROJSTVA PISATELJA MIŠKA KRANJCA, KATEREGA IME NOSI NAŠ ZAVOD. FILM JE BIL POSNET PO NJEGOVI LITERARNI PREDLOGI! VABLJENI!

Prodam

KOMBINIRANI OTROŠKI VOZIČEK, italijanski, prodam. Telefon: 25 289. M-RK

ŠKODO 100 SL, letnik 1976, registrirano, prodam. Prosenjakovci 27. M-6332

KRAVO, dobro mlekarico, kontrola A, brejo pet mesecev, težko 750 kg, prodam. Štefan Bohnec, Črenšovci 88. M-6333

VEČ KRAV (po izbiri) prodam. Turnišče, Št. Raja 15, ali telefon: 72 097. M-6334

OSEBNI AVTO 101 MEDITERAN, letnik 1980, in barvni televizor gorenje, z novim ekranom, prodam. Benković, Staneta Rozmana 12. M-6335

POLONEZ, 1500, letnik 1982, prodam. Bencak, Vadarci 79. M-6336

MOTOR ENDURO GILERA RX 200, letnik 1986, prodam. Murska Sobota, Kajuhova 46. M-6337

ZAMRZOVALNO SKRINJO, 210 l, in hladilnik, 120 l, prodam. Gederovci 11 F. M-6338

ZASTAVO 750, registrirano, ugodno prodam. Telefon: 24 886. M-6339

TRAKTOR TORPEDO, 75 KM, pogon na vseh 4 kolesih, letnik 1988, registriran do julija, prodam. Naslov v upravi lista. M-6348

RENAULT 4, letnik 1978, prodam. Glavač, Bukovnica 12, telefon: 76 390. M-6349

STARO KMEČKO HIŠO, rusko motorno žago z rezervnimi deli in uto, 6 × 12 m, prodam. Naslov v upravi lista. M-6350

KORUZO ZA SILIRANJE prodam. Hrastje-Mota 75. M-6351

ŠKODO 100 z rezervnimi deli prodam. Gerlinci 110. M-6352

KORUZO ZA SILAŽO ali zrnje, 1,80 ha, prodam. Ludvik Cigut, Moravske Toplice, Na bregu 44. M-6353

POHIŠTVO ZA KUHINJO, rabljeno, prodam. Jože Kuzma, Dokležovje 17 D, popoldne. M-6354

GROZDJE (klinton, jurka, malo šmarnice) prodam. Olga Balog, Murska Sobota, Miklošičeva 17. M-6356

KAVČ, dva fotelja, mizico in žensko kolo s prestavami, malo rabljeno, prodam. Daneta Šumenjaka 18. M-6357

ZASTAVO 101 ugodno prodam. Stanko Roposa, Grad 61, telefon: 77 747. M-6358

MALE PUJSKE prodam. Murski Črnci 54. M-6362

PRIKOLICO ZA AVTO, novo, prodam. Ključarovci 73. M-6363

POHIŠTVO ZA KUHINJO prodam. Naslov v upravi lista. M-6364

KORUZO Z NJIVE, 50 arov, in gradbeni les prodam. Vprašati po telefonu: (069) 78 032. M-6366

MOTOR BMW, letnik 1956, ugodno prodam. Mošćanci 24 a. M-6367

ZASTAVO 750, karambolirano, prodam. Tišina 65. M-6368

LADO 1300 S, letnik 1983, prodam. Kuhar, Dolina 14, telefon: 72 547. M-6369

MOTORNO NAHRBTNO ŠKROPILNICO PANONIJA prodam. Brezovci 19. M-6370

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK, dobro ohranjen, prodam. Telefon: 24 868. M-6371

SUHE DESKE za ladijski pod prodam. Telefon: 77 216. M-6372

OJAČEVALEC ZA KITARO ROLAND SUPER CUBE, 60 W, prodam. Andrejč, telefon: 71 144. M-6373

KOMBINIRANI ŠTEDILNIK GORENJE prodam. Gorčan, Vrtna 6, telefon: 24 793. M-6374

ŠKODO 120 LS prodam. Predanovci 22. M-6376

ZASTAVO 101, letnik 76, vozno, prodam. Telefon 73 312, ali 73 538 — popoldne. M-6377

PIHALNIK ZA SENO prodam. Forjan, Rogašovci 72. M-6381

POČITNIŠKO HIŠICO z vinogradom in sadovnjakom ter vso opremo, 10 km od Murske Sobote, prodam. Telefon: 21 903. M-6382

DVOJNO KORITO Z ODCEJALNIKOM IN STAREJŠO stiskalnico (s »prespanom«) prodam. Gostilna, G. Črnci 29. M-6381

BARVNI TELEVIZOR GORENJE (1,3 M) in VHS VIDEOREKORDER SHARP (1,2 M), vse na daljinsko upravljanje, prodam. Murska Sobota, Zorana Velnarja 19. M-6384

GOLF, dizel, letnik 1985, registriran do junija, in plug za traktor, 10-colni, prodam. Vidonci 116. M-6385

LADO 1300 KARAVAN, letnik 1986, november, ugodno prodam. Telefon: 24 955 ali 23 111. M-6386

KRAVO s teletom, kontrola A, prodam. Rankovci 47. M-6387

DROBILNIK ZA MLETJE ZRNJA BLISK 350, skoraj nov, in plug za zetor, visok klirens, prodam. Telefon: 78 202 ali 70 222. M-6388

KUHINJSKI »ŠANK« LANTANA s stoli ugodno prodam. Kumin, Murska Sobota, Lendavska 23 b, ali telefon: 21 196. M-6390

ZASTAVO 101, letnik 1981, globok otroški voziček in stajico prodam. Telefon 22 515. M-6392

DESKO ZA PLANIRANJE prodam. Sodišinci 9. M-6396

GROZDJE s približno 200 trsov (laški in renski rizling) takoj prodam. Vinograd lahko dam tudi v najem za nekaj let. Telefon po 18. uri: 24 904. M-6397

ČEVLJARSKI ŠIVALNI STROJ SINGER, levoročni, in sod za vino, 400 l, prodam. Gorica 49. M-6398

CITROEN GS 1300 PALAS, odlično ohranjen, letnik 1979, prodam. Telefon: 22 038. M-6399

KORUZO ZA SILIRANJE prodam. Gorica 24. M-6400

WARTBURG KARAVAN, letnik 1979, prodam. Feliks Mulec, Veržej, Kolodvorska 23, ali telefon: 87 163. M-6401

RENAULT 4 TL, letnik 1980, prodam. Telefon: 22 479. M-6402

KOTNO SEDEŽNO GARNITURO prodam. Telefon od 14. do 16. ure: 25 563. M-6403

KOMBI PEČ ZA KOPALNICO, novo, nerabljeno, prodam 10 odstotkov ceneje. Ivanci 65, p. Bogojina. M-6404

VW 1500, letnik 1967, in rezervne dele ugodno prodam. Telefon: 24 591 ali Mladinska 30, M. Sobota. M-6405

DIANO 6, letnik 1978, prodam. Telefon: 74 511, interna 270. M-6406

KUHINJSKE ELEMENTE s štedilnikom in hladilnikom, skoraj novo, prodam. Telefon: 24 066. M-6407

ZASTAVO 750, starejši letnik, prodam. Rus, Cven 66, Ljutomer. IN-16942

DVE GRADBENI PARCELI in staro hišo v Gančanih št. 159 prodam. M-16950

SILAŽNI KOMBAJN PÖTTINGER prodam. Mirko Pečič, Krištanci 17, Križevci pri Ljutomeru. IN-16949

RENAULT 4 GTL, karamboliran, motor kot nov, z vsemi deli za popravilo, prodam. Cena približno 1 M. Izidor Košti, Precetinci 40, p. Bučkovci. IN-16948

RENAULT 4, letnik 1977, ugodno prodam. Križevci 20, pri Ljutomeru. IN-16947

TAM 60 T, B registracija, s kesonom, in obračalnik Panonija, prodam. Telefon: 069 87 537. IN-16944

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite IZOLACIJSKI SERVIS F. Najdinjak, Gornji Slaveči 6, Kuzma (069) 78-271

Popravlo z garancijo na vašem domu.

BARVNI TELEVIZOR ISKRA nov (20 odstotkov ceneje), in R 18, 1984, prodam. Horvat, Prešernova 16, Murska Sobota. M-6408

RENAULT 4 GTL, letnik 1985, prodam. Telefon: 21 080. M-6409

STEYR 18 s koso, plugom in brano prodam. Radovci 14. M-6418

ZASTAVO 126 P, letnik 1980 (avgust), prodam. Informacije od 19. do 20. ure po telefonu: 87 509. M-6412

ZASTAVO 126 prodam. Mlajtinci 11 a. M-6414

OZVOČENJE DINAKORD, 2 × 200 W, prodam. Telefon (069) 78 010, ali v službi (069) 24 299. M-6415

OKENSKE POLICE MARMOR FIORITO, 3 kose, 1,80, 5 kosov 1,40, 2 kosa 2,00, prodam. Viher, Černelavci, Zadružna 28, ali telefon: 24 345. M-6416

NOVO LESENO GARAŽO (250 × 600 × 240), PRIPRAVLJENO ZA MONTAŽO, prodam.

PO POTREBI DAM PREVOZ IN POMAGAM PRI MOTAŽI.

AVGUST HARI, Rakičan, Štefana Kovača 29.

TAM 5500, keson 5,20 m, prodam ali zamenjam za osebni avto. Jurger, Maribor, Obrežna 61, telefon: 062 301 925. M-6419

TESAN LES (»roženice«) in plohe prodam. Gederovska 26. M-6420

KORUZO ZA SILIRANJE NA KRAJNI, 1 ha, prodam. Telefon: 48 570. M-6422

OSEBNI AVTO ŠKODA 110 L, registriran do avgusta 1989, ugodno prodam. Smodiš, Radenski Vrh 21, popoldne. M-6423

NOVEJŠO HIŠO, LAHKO DVOSTANOVANJSKO, pri mariborski vzpenjači, prodam. Telefon: 061 313 875. M-6424

PARCELO V FILOVCIH — GAJ, 17 arov, 5 arov vinograda-sadovnjaka, zazidljivo, ves material za počitniško hišico (6 × 8 m²), voda, elektrika, prodam. Telefon: 061 311 344, interna 45. M-6425

APN 6 prodam. Rakičan, Tomšičeva 29. M-6426

KORUZO Z NJIVE ZA SILAŽO ali poznejšnje obiranje, 80 arov, prodam. Kelemen, Križevci 2 v Prekmurju, ali telefon: 77 813. M-6427

VIDEOTEKA VHS GORČAN & URŠIČ

MURSKA SOBOTA, LENDAVSKA CESTA (ZAKLONIŠČE) SE PRIPOROČA S FILMI:

RAMBO—3, RED HEAT — SCHWARZENEGER, AMERICA 3000, TOP GUN—2, BOTER—2, 3 MAN AND A BABY in DRUGIMI

ODPRTO VSAK DAN OD 16.30 DO 19. URE, OB SOBOTAH OD 9. DO 12. URE.

RENAULT 17 TLI, karamboliran, z deli, prodam. Telefon: 21 467. M-6428

3 M' DESK IN PLOHOV IZ BOROVEGA LESA ter 30 kosov salonitnih plošč, 6-rebenih, prodam. Telefon: 77 033. M-6429

POHIŠTVO ZA SPALNICO, dobro ohranjeno, in kuhinjski štedilnik prodam. Jožefa Novak, Murska Sobota, Severjeva 1. M-6430

OPEKO (zarezno), večjo količino, prodam po 400 din za kos. Telefon: 72 617. M-6431

ZAZIDLJIVO PARCELO V GORNJIH PETROVCIH prodam. Zupančič, Palmerjeva 12, 61000 Ljubljana, telefon: 061 268 867, dopoldne. M-6359

OMARO ZA JEDILNICO IN KAVČ prodam. Informacije popoldne po telefonu: 81 209. M-6432

AUDI 100, letnik 1975, 120.000 prevoženih km, prodam za 450 SM. 069 23 520. M-6433

TRAKTOR ZETOR 7211, malo rabljen, 600 delovnih ur, dvobrazdne pluge IMT in brane prodam. Vlado Kuhar, Košarovci 26. M-6434

MOPED AVTOMATIC KLSG, letnik 1986, prodam. Gornja Bistrica 80 b, telefon: 70 290. M-6435

GOLF, dizel, letnik 1983, prodam. Stanko Šalamun, Bučečovci 3. M-6436

RENAULT 4, letnik 1984, prodam. Černelavci, Gorička 65. M-6437

OPEL KADET, 1978, dobro ohranjen, ugodno prodam. Korovci 14 a. M-6438

TOMOS AVTOMATIC, v brezhibnem stanju prodam. Moravske Toplice, Dolga ulica 78, ali telefon: 48 341. M-6451

1000 kosov OPEKE MODUL in 1000 kosov polnil prodam 10 odstotkov ceneje. Petanjci 51 b. M-6452

JUGO 45 E, letnik 1986/10, odlično ohranjen, prodam. Telefon: (069) 73 090. M-6453

ZASTAVO 101, letnik oktober 1985, prevoženih 33.000 km, prodam. Smej, Kobilje 75, telefon: 76 313. M-6440

MOTOKULTIVATOR LABIN PROGRES MONDIALIM 8 KM, 4-taktni (licenca goldoni), s koso in prikolico prodam. Telefon dopoldne: 21 214, popoldne 21 294. M-6441

ZASTAVO 101 prodam. Petanjci 98 a. M-6442

GOLF JGL, letnik 1981, rumen, 76.000 km, prodam za 1,2 M. Telefon: 23 932 — zvečer. M-6454

TOMO VINKOVIĆ 18 KS, s prikolico in priključki, prodam. Telefon: 21 059, od 16. do 19. ure. Ferencek, Murska Sobota, Cankarjevo naselje 24. M-6455

ŠTIRIDELNE BRANE IMT, malo rabljene, in kosilnico BCS (na gorivo petrolin) prodam. Karel Krenos, Gornji Slaveči št. 124. M-6456

APN 6, malo rabljen, in ojačevalec za kitaro marshall prodam. Telefon: (069) 70 201. M-6460

RENAULT 4 GTL ugodno prodam. Telefon: 24 024. M-6461

RENAULT 18, letnik 1983, ugodno prodam. Marjan Šukar, Bodonci 143, telefon: 76 847. M-6462

CITROEN GS, letnik 1979, generalno obnovljen, prodam. Osterc, Korovci 42. M-6463

ŠTEDILNIK CALOREX 85 R in peč na olje ugodno prodam. Telefon: 21 729. M-6464

TOMOS AVTOMATIC in VW 1200, kompletno ali po delih prodam. Telefon: 21 860. M-6465

APN 6 prodam. Murska Sobota, Gregorčičeva 21. M-6466

RDEČE VINO prodam. Salonitne plošče (še uporabne) kupim. Telefon: 21 975. M-6467

DVOREDNI IZRUVALNIK ZA KROMPIR in enoosno traktorsko prikolico prodam. Lipovci 90, p. Beltinci. M-6468

POHIŠTVO za spalnico in kavč prodam. Cör, Murska Sobota, Lendavska 23 a. M-6254

KORUZO ZA SILAŽO, 1,5 ha, v Brezovcih in Bogojini, prodam. Brezovci 68 a. M-AK

LADO 1300, letnik 1988, prodam. Telefon: 23 623. M-6469

DIANO 6, zastavo 750, moped APN 4, kompresor, prodam. Skakovci 58. M-6470

Popravljamo barvne in črno-bele TV sprejemnike tudi tuje. Za vsa popravila dajemo jamstvo.

V času olimpijskih iger ekspresna popravila od 7. do 17. ure. Priporoča se: **RTV SERVIS, MARJAN ZEMLJIČ, Ljutomer**, Glavni trg 1, telefon: (069) 81 580.

RENAULT 4, GTL, nov, prodam. Telefon zvečer 23 167 M. M-6471

KORUZO NA STORŽIH in dve štiridelni okni z roleto prodam. Murska Sobota, Juša Kramarja 15. M-6472

KORUZO ZA SILIRANJE prodam. Domajinci 42. M-6473

BARVNI TELEVIZOR GORENJE prodam. Informacije: telefon po 20. uri: 22 186. M-6474

POHIŠTVO ZA SPALNICO, otroško sobo in sedežno garnituro prodam. Telefon: 22 363. M-6475

NAMIZNI REZKALNI STROJ ZA KOVINO prodam. Telefon: 26 607. M-6476

JUGO 45 A, star 22 mesecev, prodam. Telefon dopoldne: 75 271, interna 31, popoldne: 72 130. M-6477

ZIDNO IN STREŠNO opeko, rabljeno, prodam. Huber, Gornji Slaveči 89. M-6478

TRAKTOR ZETOR, 65 KS, s priključki, prodam. Kovač, Kukeč 25. M-6479

ŠKODO Š 100, letnik 1972, ugodno prodam. Cvetkova 19 ali telefon: 21 129, od 16. do 17. ure. M-6480

KRAVO, brejo s tretjim teletom, prodam. Murski Črnci 17. M-6443

KOŠARKARSKI KLUB POMURJE VABI NA

PLES POD KOŠI

V SOBOTO, 10. SEPTEMBRA 1988, ob 10. URI, KI BO NA IGRIŠČU TVD PARTIZAN. IGRA ANSAMBEL DIAMANTI. BOGAT SREČOLOV

VLJUDNO VABLJENI

SILOS (pločevinasti), 20 m³, in ventilatorja prodam. Telefon: 21 693. M-6444

GOZD NA GORIČKEM prodam. Vaneča 12. M-6445

ZASTAVO 750, letnik 1985, 32.000 km, in barvni televizor BLAUPUNKT z daljinskim upravljanjem, star eno leto, prodam. Kebler, Stavešinci 15, Sp. Ivanjci. M-6446

LADO 1200 S, letnik 1986, prodam. Telefon: 71 496. M-6447

HARMONIKO MELODIJA, 80-basno, DL, mini kavč in dvokolo TANDEM, prodam. Anton Kos, Murska Sobota, Titova 15/III. M-6448

KOSILNICO BCS prodam. Selo 89. M-6449

GOLF JX, dizel, star dve leti, delno karamboliran, traktor IMT 533, DIANO, letnik 1979, generalno obnovljeno, prodam. Šnurer, Domajinci 32. M-6450

TOMOS BT 50 ugodno prodam. Telefon: 74 479. GR-18564

BT 50, star eno leto, ugodno prodam. Telefon: (069) 74 335. GR-18565

HRASTOVE IN BOROVE DESKE, približno 3 m³, prodam. Sukič, Vidonci 15, telefon: 77 205. GM-18566

ZASTAVO 101, letnik 1978, prodam. Telefon: 73 453, od 20. do 22. ure. GR-18567

STANOVANJSKO HIŠO z delavnico v okolici Gornje Radgone prodam. Telefon: 74 759. GR-18568

STOENKO, letnik 1974, registrirano do aprila 1989, prodam. Lapi, Gornja Radgona, Mladinska 9, telefon: 74 731, interna 64. GR-18569

TRIVRSTNI ADAPTER ZA KORUZO za kombajn ZMAJ prodam. Boračeva 12. GR-18571

GOLF JGL, dizel, letnik 1985, prevoženih 33.000 km, ugodno prodam. Krog, Brodarska 11. M-6481

VARILNI APARAT 135 A, novi, prodam. Bratonci 118. M-6482

STAREJŠO HIŠO na GORIČKEM, 6,5 a zemljišča, prodam. Telefon: (069) 23-520. M-6433

TRAKTOR TORPEDO DEUTZ, 45 KM, 2000 delovnih ur, prodam. Janko Ferenc, Žihlava 1, Videm ob Ščavnici. M-OP

GOLF J, letnik 1978, dobro ohranjen, prodam. Filipič, Babinci 46, Ljutomer. M-16860

ŠTIRIVRSTNI KORUZNI ADAPTER za kombajn zmaj, prodam. Franc Štih, Noršinci 3, Ljutomer. IN-16852

HIDRAVLIČNO STISKALNICO ZA GROZDJE, 350 l, prodam. Telefon dopoldne: (069) 87-310, popoldne: (069) 87-210. IN-16854

DVE PARCELI ZA ZIDAVO HIŠE z vinogrdom, velikost po 17 arov, prekrasna lega, 300 m od središča mesta, prodam. Gostilna KATI, Gornji Lakoš. LE-19148

KAVČ IN DVA OBLAZINJENA STOLA zelo ugodno prodam. Roman Plohl, Ljutomer, Ormoška 19. IN-16859

TOVORNI AVTO 6500, prekucnik, prodam. Telefon popoldne: (069) 87-235. IN-16858

ELEKTRIČNO KITARO TELECASTER FENDER, kopija ugodno prodam. Telefon: (069) 81-170. IN-16857

VINO (šmarnica) prodam. Bogojina 72. M-6483

KOMBI IMV prodam. Grad 172 d. M-6484

FIAT 126 P prodam. Informacije v restavraciji Vikend, Radenci. M-6485

GOLF, letnik 1977, ugodno prodam. Škraban, Talanjijeva 9, ali telefon po 17. uri: (069) 26-230. M-6487

KORUZO ZA SILAŽO z 40 arov prodam. Krnci 20, telefon popoldne: 48-007. M-6488

SEDEŽNO GARNITURO in kuhinjsko mizo s stoli ter vitrino prodam. Murska Sobota, Stara 10, telefon: 25-250. M-6489

GOLF, letnik 1981, dobro ohranjen, prevoženih 67.000 km, ugodno prodam. Naselje Prekmurske brigade 24, telefon: 069 23-346, po 15. uri. M-6490

OPEL REKORD 1,9 IN ČZ ENDURO APIKAR prodam. Skakovci 35, telefon. 76-786. M-6491

TROSILNIK HLEVSKEGA GNOJA KRPAN 30 prodam. Jože Seršen, Veržej 36. M-6493

GOLF, letnik 1977, generalno obnovljen, prodam. Vadarci 27, telefon: 76-856. M-6494

SILAŽNI KOMBAJN SK 80 S prodam. Beznovci 49. M-6495

TRI OVCE (par, breje in mladiča) prodam. Turnišče, Prvomajska 13. M-6496

AVTO 126 P, karamboliran (za rezervne dele), prodam. Murska Sobota, Štefana Kovača 20 (nad FERROMOTOM). M-6498

OGLAŠUJTE V VESTNIKU

Sobe

DIJAKINJI DAM V NAJEM SOBO. Murska Sobota, telefon 22-592 M-6421

STANOVANJE V MURSKI SOBOTI NUJNO KUPIM ALI VZAMEM V NAJEM. INFORMACIJE NA UPRAVI LISTA. M-NJ

Kupim

KOMBAJN ZMAJ 133 kupim. Telefon: (069) 87-537 IN-16945

STROJ ZA TRGANJE KORUZE (enoredni) kupim. Naslov v upravi lista. M-6389

POČ. HIŠICO, lahko brez vinograda, kupim. Informacije po telefonu po 20. uri: 71-439. M-6365

KONTRABASE IN VIOLINE kupujem. Štefan Bencak, Poznanovci 7, p. Mačkovci. M-6410

Zaposlitve

KV ALI PRIUČENO KUHARICO takoj zaposlim. Milica Adlšek, DOL — SUHA 38, 63-332 Rečica ob Savinji, telefon: 063 831-416. M-6360**KV SLIKOPLESKARJA, PLESKARJA ali LIČARJA** sprejmem v redno delovno razmerje. Franc Dvanajščak, Radomerje 25 a, p. Ljutomer. IN-16853

MLAD PEVEC, rutiniran (obvladam vse instrumente), iščem ansambel. Telefon: 71-105. M-6459

Tam, kjer si ti, ni sonca, ni luči,
nihče ne ve, kako v srcih nas boli.
Spomin nate vsak dan prebuja se,
le to si zaželimo, na tvoj grob pohitimo.
tam smo skupaj v nemi bolečini,
a za nami so prelepi le spomini.

V SPOMIN

3. septembra minevata boleči leti, odkar nas je na tako krut način na svojem delovnem mestu zapustil naš dragi mož, oče, sin in brat

Ivan Hozjan

avtomehanik
iz Črenšovec

Boleč in nepozaben je spomin nate in prehuda je bolečina v naših srcih, da bi kdaj zamrla. Iz večnega in mnogo preranega spanca te ne obudi več ne naša bol, ne klic naših src, ki ne morejo razumeti, da te ni več med nami.

Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njegovem grobu.

V GLOBOKI ŽALOSTI: žena Ančka, hčerki Janja in Tadeja, starši, brat in sestra

VESTNIK

VESTNIK Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor:

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Zunec, Endre Gonter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave:
Murska Sobota, Titova 29/I, telefoni: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni racun pri Jugobanki-Ljubljana 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Razno

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 17686-7, izdane pri HKS KZ Panonka Murska Sobota. Karel Ivanič, Bogojina 71. M-6341

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 274076, izdane pri HKS KZ Panonka Murska Sobota. Dušan Čelec, Puconci 89 e. p. Puconci M-6361

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost spričevala za 8. razred OŠ Puconci. Valter Kuzmič, Gorica 54, p. Puconci. M-6378

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 1094-2, izdane pri HKS G. Radgona. Genovefa Medhans, Nasova 41, Apače. GR-18570

DAM DELO z odkupom stroja in orodij (plastika in kovinska galanterija). (069) 23-520. M-6433

Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 69. letu starosti me je tragično zapustil dragi mož

Ivan Štiberc

nadzornik železniške proge v pokoju

Ob nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, meni pa izrekli ustno in pisno sožalje. Hvala reševalni postaji, zdravniškemu osebju kirurškega oddelka, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom — predstavniku KS tov. Farkašu, predstavniku železnice tov. Polancu in predstavniku Invalidskega društva M. Sobota za izrečene besede slovesa.
Vsem skupaj še enkrat — iskrena hvala!

M. Sobota, 3. 9. 1988

ŽALUJOČI: žena Elizabeta in vsi, ki so ga imeli radi

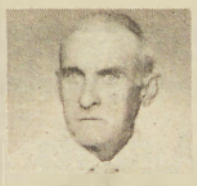

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je po težki bolezni za vedno zapustil dragi mož, oče in dedek

Vincenc Leposa

iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, stanovalcem stan. bloka v Mojstrski 2 v M. Soboti in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala zdravstvenemu osebju thorokalnega oddelka bolnišnice v Mariboru, Onkološkega inštituta v Ljubljani in kirurškega oddelka v M. Soboti. Prisrčna hvala še družini Leposa z Bleda in botrini Nemeš iz Martjanec, govorniku KS za lepe in tople besede slovesa.
Hvala tudi pevcem za odpete žalostinke in g. kapłanu za pogrebni obred.

Vsem še enkrat — hvala!

Žalujoči: žena Terezija, sin Jože z ženo Cvetko, hčerka Marija z možem Ivanom, hčerka Greta ter vnuki Kristjan, Andrej, Monika in Jožek ter drugo sorodstvo

---

Zakaj si moral nam umreti?
Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je na cesti,
a v naših srcih boš ostal.

V SPOMIN

19. septembra minevata dve leti žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil naš atek in mož

Stanko Horvat

s Cvena

Še vedno ne moremo dojeti krute resnice, da nas je za vedno zapustil, star komaj 35 let, da ga ni in ga nikoli več ne bo. Naš dom na Cvenu je brez tebe prazen, samoten in poln krute resnice, da te ni. Želimo ti večni mir!
Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu krasite grob s cvetjem in prižigate sveče. Iskrena hvala sodelavcem VŽK Ljutomer, tozd Simentalka, KK Jeruzalem-Ormož, delovišče Jeruzalem. Posebna hvala materi Mariji, bratoma Stanku in Milanu, prijateljicama Ireni in Jadranki, Jožeku Balažicu, tov. Fajfarju za tolažilne besede, dobrim sosedom, znancem, GD Cven, g. župniku, pevcem s Cvena in vsem zdravstvenim delavcem Ljutomera in Ormoža ter Otroški bolnišnici Maribor, še posebej dr. Lobnikovi.
Hvala vsem tistim, ki ste mi na kakršen koli način pomagali takrat, ko mi je bilo najtežje, in ki mi pomagate vzgajati najina sinova, ki ju je imel tako rad.

ŽENA TONČKA TER SINOVA TOMI IN MARKO

Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.

V SPOMIN

12. septembra bo minilo 10 let, odkar nas je tragično zapustil dragi sin, ata, mož in nečak

Ivan Herbst

iz Globoke pri Ljutomeru

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, ustavljate ob njegovem grobu in prižigate sveče.

V tihi žalosti mama Marija, hčerka Manuela in drugo sorodstvo

---

Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš

V SPOMIN

8. septembra mineva žalostno leto, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, babica in prababica

Marija Vučkič

iz Rankovec

Težko sprejemamo resnico, da te ni. Imeli smo te radi, zato te redno obiskujemo, ti pa molčiš, ne čutiš solza, ne vidiš naših potrtih src, vonj cvetja te ne prebudi.
Iskrena hvala vsem, ki se je še spominjate, prinašate cvetje in prižigate sveče.

VSI NJENI, KI SMO JO IMELI RADI

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je po dolgi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek in pradedek

Jožef Grgurič

iz M. Sobote

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje, vence in v druge humane namene ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna hvala patronažni sestri Dragici, g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS Lendavska, kolektivom ZGEP Pomurski tisk, TOZD Tiskarna, mizarstva Cor in TP Potrošnik ter GD Murska Sobota.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je po dolgoletni bolezni za vedno zapustila naša draga mama, tašča, stara mama, prababica in teta

Rozalija Horvat

roj. Füršt
iz Šulinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami delili žalost in pospremili krsto z njenimi posmrtnimi ostanki na njeni zadnji poti iz Šulinec na pokopališče v Mursko Soboto.
Hvala za darovane vence, cvetje, za ustno ali pisno izrečeno sožalje ter za darovanje v druge namene, vsem posameznikom in kolektivu Veletrgovine Potrošnik.
Iskrena hvala vsem dobrim sosedom, vaščanom in vsem drugim, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in s svojim delom pomagali pri izvedbi žalne slovesnosti.
Posebna hvala zdravniku dr. Marjanu Kiršnerju in vsemu medicinskemu osebju iz Zdravstvenega doma G. Petrovci, ki so ji pomagali lajšati bolečine.
Hvala g. duhovniku Camplinu za lep nagovor in obred ter pevcem za odpete žalostinke in predstavnici KS G. Petrovci, tov. Maruši, za ganljive besede ob slovesu.
Vsem, ki ste zanjo kar koli storili in jo imeli radi, še enkrat hvala!

Šulinci, M. Sobota, M. Črnci, 1. septembra 1988

Žalujoči: hčerki Irma in Marija z družinama ter drugo sorodstvo

---

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj blagi nasmeh še v srcih nam živi,
in nihče ne ve, kako zelo, zelo boli,
ko zavemo se, da več te ni.

V SPOMIN

7. septembra je minilo pet žalostnih let, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi sinko, bratec in vnuk

Gorazd Vuk

iz Gomilice

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prinašate cvetje in prižigate sveče.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

V 52. letu življenja nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, očka, sin, brat in dedek

Ernest Horvat

iz M. Sobote

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje ter ga v tako lepem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti.
Posebna hvala govornikoma, tov. Janezu Pucku in Štefanu Molnarju, za poslovilne besede, sodelavcem ŽVZ Murska Sobota, ABC Pomurke — Agromerkur ter DO Mure — Tozd Perilo.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

Bolečina da se skriti,
pa tudi solze ni težko zatajiti,
le drage žene, mame in babice
nam nihče ne more več vrniti.

V SPOMIN

Zelo boleč je spomin na 15. september, ko mineva leto dni, odkar nas je za vedno zapustila draga žena, mama in babica

Marija Korpič

iz Markovec

Mirno in tiho si prenašala svojo bolezen in si želela še malo živeti med nami, a upanje je bilo zaman. Zaprla si za vedno trudne oči, a tvoj lik še vedno z nami živi.
Hvala vsem, ki ste jo ohranili v lepem spominu!

VSI NJENI

Nazaj jaz pojdem
v one tihe kraje,
kjer zemlja moč,
življenje daje, ki domovina
moja prava so.

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, brat in svak

Rudolf Bernjak

krojač
iz Vidonec

Ni več trpljenja, ne bolečin, olajšala jih je smrt, a v naših srcih boš ostal do konca dni.
Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence, cvetje, nam pa izrekli sožalje.
Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornici KS tov. Anici Kuzmičevi za poslednje besede ob slovesu
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Vidonci, 26. avgusta 1988

Žalujoči: žena Marija, nečak Tonči z družino, sestre in bratje ter vse drugo sorodstvo

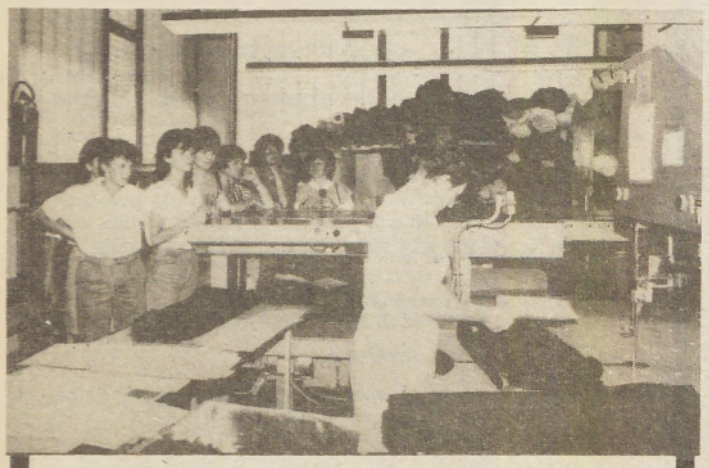

Pred dvema letoma se je začelo sodelovanje med tovarno svile iz Monoštra in beltinsko Beltinko. Začelo se je predvsem s športnimi srečanji in izjmenjavi letovanj, sedaj pa bodo poskušali te stike še razširiti in poglobiti. O tem so se pogovarjali tudi pred dnevi, ko so gostje iz Monoštra prvič obiskali Beltince in se z gostitelji pomerili v nogometu, rokometu in pikadu.

se, foto nj

LJUTOMER

PRLEŠKA BRATVA 88

Letošnja turistična prireditev, Prleška bratva 88, je bila jubilejna, 15. po vrsti. Kljub temu pa je bilo, kot je to bolj ali manj opazno na podobnih prireditvah v letošnjem letu, obiskovalcev in zabave željnih nekaj manj kot običajno. Razlogi so znani: nizke plače, mogoče tudi prenatrpanost s podobnimi prireditvami, pa še kakšen pameten razlog bi se našel.

Kljub temu so pripravili zanimiv program. Tudi letos je bratvo obiskala vinska kraljica, ki se ji mandat počasi izteka, saj je ta prireditev, ki jo organizira Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov, nekakšna napoved začetka najpomembnejšega vinogradniškega opravila — trgatve. In ko je grozdje potrgano in mošt zavret, pride čas izvolitve nove vinske kraljice.

Strokovnjaki, ki so bili na prireditvi, so na podlagi grozdja ranine in mošta, ki so ga pripravili, potrdili, da bo, če ne pridejo kakšne večje vremenske težave, letošnja letina ena boljših, če ne zelo dobra. Vsaj po tej plati bodo vinogradniki zadovoljni.

D. L.

Ko steče pogovor o grozdju, vinu in sodih, vsakdo potoži, da letošnji pridelek ne bo kaj prida. Nekaj ga je vzela ohladitev, nekaj suša, pa že lanska toča . . ., kar bo le priteklo, pa bo potrebno spraviti na varno. Morda tudi v kakšen nov sodček.

nj

Soboška delegacija na žalni slovesnosti v Paračinu

Žalnih slovesnosti ob tragični smrti 32 ljudi iz pobratene občine Paračin v SR Srbiji, ki so se ponesrečili v prometni nesreči pri Jablanici, se je udeležila tudi tričlanska delegacija iz soboške občine. V njej so bili predsednik skupščine občine Andrej Gerenčer, sekretar predsedstva OK ZKS Boris Štefanec in predsednik OK SZDL Geza Farkaš. Obiskali so tudi tekstilno tovarno Branko Krsmanović, v kateri je delalo 11 smrtno ponesrečenih delavcev; drugi mrtvi pa so njihovi družinski člani. Pretresljivo je, da je med njimi večina mladih. Ob tej priložnosti so se odločili, da soboška občina prispeva 2 milijona dinarjev za pomoč družinam ponesrečenih v avtobusni nesreči.

M. Jerše

415 LET ZAČETKOV KOVAŠTVA NA MUTI
PRAZNOVANJE OD 7. DO 11. SEPTEMBRA

Sreča v zelenju in cvetju

Gorenje Muta bo od 7. do 14. septembra na prav samosvoj način proslavilo dolgoletno tradicijo izdelovanja kmetijskega, vrtnega in drugega orodja. Resda so tradicionalne kovačnice zamenjali sodobno opremljeni delovni prostori; proizvodni program kmetijskega, vrtnega in drugega orodja, kmetijskih strojev in naprav ter livarskih izdelkov pa se danes imenuje Zeleni program Gorenja Muta. V svojem delu so želeli postati najboljši, zato ni skrivnost, da so proučevali izdelovanje orodja v posameznih pokrajinah, kajti le-to je večkrat odvisno od vrste kmetijske pridelave in sestave tal. Največ so izvedeli v kovačnicah.

Danes njihov uporabnik ni le pridelovalec hrane, ampak ljudje, ki jim je pridelovanje hrane bolj dopolnilno delo, spoštovanje tradicije, veselje in potreba po urejanju bivalnega okolja. Tovarna poljedelskega orodja, kmetijskih strojev in livarskih izdelkov v Muti v občini Radlje ob Dravi tako izdeluje poljedelsko, vrtno in cvetličarsko orodje ter opremo za sadjarstvo, prav tako kmetijsko, komunalno in vrtičkarsko mehanizacijo z vlečnimi stroji in priključki, kovinska čistilna sredstva in ulitke ter sive litine za potrebe kovinskopredelovalne, elektro in avtomobilske industrije. Na sejmu v Gornji Radgoni so se predstavili z novimi enoosnimi traktorji, in sicer so to maestral za delo v primorskih krajih, profesional, standard in kosor s pogonsko prikolico. Mali komunalni traktor, ki je bil prvič predstavljen lani, so dopolnili s kompletom šestih priključkov za nego in vzdrževanje športnih površin ter parkov.

Njihovi stroji so iz leta v leto boljši, velika funkcionalnost in sodoben videz pa so jim odprli pot na tuje tržišče. Letos so predvsem v Nemčijo, Španijo in na Madžarsko izvozili okrog tisoč enoosnih traktorjev kosor z delovnimi priključki. Pri tovrstni izdelavi je pomemben tudi servis (povečuje zanesljivost in trajnost izdelkov). Za popravila izdelkov Gorenje Muta se ni treba bati, saj ima DO Gorenje Servis svoje izpostave v 80 krajih Jugoslavije. Gorenje Muta je torej organizacija združenega dela, ki je vredna posnemanja in vse pohvale, njihove izkušnje bi prišle prav marsikateri propadajoči tovarni brez dela v Pomurju.

V tednu, ki so ga imenovali Sreča v zelenju in cvetju, bodo predstavili novosti in uresničene cilje, poleg tega pa bo to teden kulturnih predstavitev delavcev iz raznih delovnih organizacij Gorenja.

Bernarda Peček

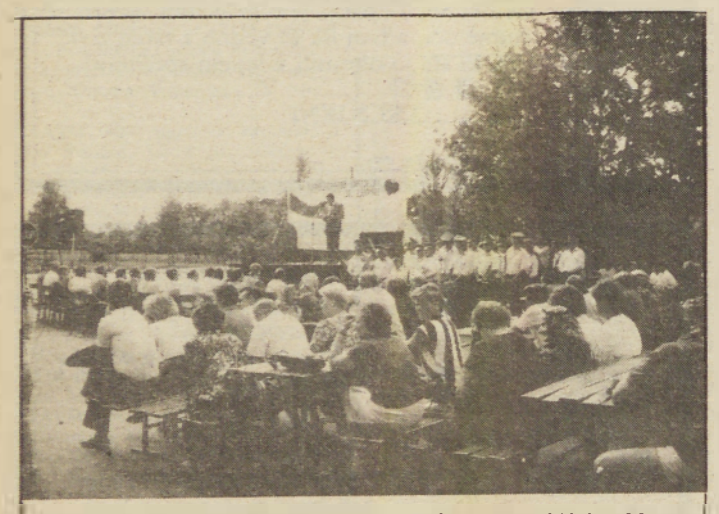

Moravske Toplice so najmlajša krajevna skupnost v občini, saj je začela delovati šele leta 1982. Sprejeli so dolgoročni program razvoja in začeli urejevati telefonsko omrežje, vodovod in druge manjše komunalne probleme. Spomladi leta 1985 so začeli urejevati 2650 metrov ceste do G. Moravec. Davna želja občanov je bila ureditev regionalne ceste skozi naselje, kanalizacije in avtobusnih postajališč. Vse naštete probleme so uredili in sklenili, da bo odslej 3. september praznik krajevne skupnosti. Na slovesnosti ob prvem prazniku so podelili tudi priznanja krajevne konference SZDL. Z ureditvijo komunalnih problemov so veliko prispevali k videzu kraja, ki postaja čedalje bolj turističen. Foto Jani D.

Huda kri zaradi ceste

(Mali) Šalovci

Veselje, ki ga te dni »prinašajo« med krajane Šalovec, Dolenec in Budinec delavci SGP Pomurja, ki posodabljajo tamkajšnjo cesto, ima hkrati tudi grenak priokus. Domačini zaselka Mali Šalovci namreč menijo, da jih želi nekdo izigrati, kajti po njihovem mnenju bi morali traso asfaltirane ceste za več kot sto metrov podaljšati proti Budincem, ne pa da posodabljajo tudi enega izmed odsekov v Dolencih (ki vodi proti domačiji predsednika skupščine krajevne skupnosti). Zaradi tega so se že kar precej skregali tudi s predstavnikom cestne skupnosti; huda kri pa je najbolj zavrela pred kratkim, ko je bilo dogovorjeno, da bodo imeli sestanek s predstavniki občine Murska Sobota.

Volitve da, sestanek pa ne

Štefan Šebjan, član sveta KS Šalovci in domačin v zaselku Mali Šalovci, si je že vse pripravil, kako bi vodil ta sestanek, ki naj bi bil v njegovi hiši. Potem pa je prišlo s Socialistične zveze sporočilo, da tja ne bo prišel nihče, ampak se lahko sestanejo le v prostorih zadružnega doma v Šalovcih, kjer so za ta namen primerni prostori. Štefan in vsi drugi so zaradi tega postali zelo užaljeni in vse skupaj je propadlo.

»Pomislite: že od leta 1960 so v naši hiši volitve in referendumi, pa nam nihče še nikoli ni povedal, da bi bilo kaj narobe. Vedno smo celo med prvimi končali z glasovanjem in smo bili zaradi tega tudi pohvaljeni. Če bi morali domačini iz Malih Šalovec iti glasovat v več kot 4 kilometre oddaljen šalovski zadružni dom, pa ne vem, kako bi bilo. Če bodo tako delali z nami, potem je najbolje, da se odcepimo in postanemo samostojna vas ali pa se priključimo k Budincem ali Dolencem. Ko smo napeljevali električno omrežje, smo morali imeti svoj odbor in delati smo morali točeno od Šalovec. Tudi oskrbo z vodo si moramo urejati sami in s telefonskim omrežjem je ravno tako . . .«

‚Sporni' odsek ceste v Dolencih, ki ga bodo prav tako asfaltirali, čeprav to ni bilo predvideno. Kot sta nam povedala delovodja Marjan Kohek in vodja gradbišča Franc Muler, gre za 64 metrov dolg odsek, ki ga je treba urediti zato, da ob nalivih in slabem vremenu ne bo prihajalo do nanosov gramoza in blata ter poškodovanja glavne ceste. To so dodatna dela in zavoljo tega odcepa naj ne bi bila krajša trasa glavne ceste proti Budincem. Do predsednika skupščine KS pa je od tu še okrog 3 kilometre.

Janez Svetec je že okrog 8 let najstarejši domačin v Malih Šalovcih. Star je 78 let in po njegovem bi bilo najbolje, če bi bila to samostojna vas, štela bi okrog 20 hiš, ker zdaj dobijo premalo pomoči.

Štefan Šebjan in Janez Tibola sta pokazala, do kam približno bi morali asfaltirati cesto, da bi bila prevleka dolga 4,5 kilometra , kot je to zapisano v programu občinske cestne skupnosti. Ali imata prav, bodo pokazale natančne meritve.

Domačin **Janez Tibola**, ki se je pridružil pogovoru, se je prav tako zelo hudoval zaradi ceste.

»Zdaj so traso že nekoliko podaljšali, toda če bi bili tiho, bi nas še bolj »okrog prinesli«. Tisti odcep, ki ga prav tako nameravajo asfaltirati, pa ni bil predviden v programu občinske cestne skupnosti. Mislim, da bi morali tiste, ki samovoljno delajo drugače, kot bi morali, poklicati na odgovornost. Tako se ne sme delati.«

Šli smo tudi v Novi Beograd

Ob koncu obiska v Malih Šalovcih pa so nas povabili še v Novi Beograd. Zanimivo, kajne? No, tako pravijo zaselku s 6—7 hišami, kjer prebivajo Romi. Inverjemite ali ne, stanovanja so bila tako urejena in počiščena, da smo se kar čudili. Povsod so tudi lepo opremljena. To pa najbrž zato, ker jih je večina za delo sposobnih tudi zaposlena — ali redno doma ali pa hodijo na sezonsko delo v Avstrijo, pa si imajo tako možnost tudi marsikaj kupiti. Ena hiša bo celo dobila telefon, ki bo obenem tudi vaški telefon. Tako so se namreč dogovorili. Če bi bilo povsod tako, potem v Romih ne bi videli le ciganov.

JOŽE GRAJ

DOLINA PRI LENDAVI

SPET BODO GLASOVALI

V Dolini pri Lendavi so v 5-letnem obdobju, za katerega so nazadnje izglasovali krajevni samoprispevek, zbirali denar za gradnjo vodovoda, notranjo ureditev vaškega doma in napeljavo glavnega telefonskega voda. Vse načrte so uspeli uresničiti. Zdaj se pripravljajo na uvedbo novega krajevnega samoprispevka, kajti denar bo še potreben za dokončno ureditev telefonskega omrežja in pročelja vaškega doma, v načrtu pa imajo še prizidek k mrtvašnici. Tudi v prihodnje bodo najbrž uspešno uresničili nove načrte, kajti čeprav je Dolina le vasica, ima kar 180 občanov, ki hodijo na delo, zato so finančni viri (določen odstotek od osebnega dohodka) dokaj zanesljivi. Precej manj denarja bodo lahko prispevali kmetje, kajti »čistih« jih je le še nekaj, med drugim tudi zato, ker so mnogi zemljo prodali, ko je na njihovem območju strnjeval površine tozd Poljedelstvo in govedoreja Lendava. Na račun prodaje zemlje Dolinčanov se je družbeni sektor kmetijstva okrepil za 160 hektarjev.

Š. S.

ZADNJA VEST

Agonija Platane se nadaljuje

Kljub vsem prizadevanjem, predvsem organizacijskim spremembam, izboljšanju delovne discipline in medsebojnih odnosov, programskim usmeritvam, proizvodno-tehničnih povezavam z delovnimi organizacijami lesnopredelovalne industrije in v trženju, se soboška Platana še vedno ne more otresti velikih težav. 180 milijonom dinarjev izgube ob polletju se namreč pridružujejo premajhen fizični obseg proizvodnje, predvsem ploskovnoserijski del, nedoslednost pri nabavi surovin, visoke obrestne mere, slaba organizacija proizvodnje, pa tudi stroški reklamacije, ki so se povzpeli že na 140 milijonov dinarjev. Poglaviten problem ostaja pomanjkanje ustreznih strokovnih kadrov iz tesarstva, ki bi zagotovili nemoteno tehnološko proizvodnjo. Seveda ne gre prezreti tudi dokaj nizkih osebnih dohodkov, ki so ob polletju znašali v povprečju 306 tisoč dinarjev, kar ne vpliva ugodno na okrog 180 delavcev Platane.

Brez ustrezne kadrovske in tehnološke obnove pa si ni mogoče zamišljati kakovostne proizvodnje, so opozorili na torkovi seji soboškega izvršnega sveta, ki meni, da do konca leta ni možno rešiti teh problemov. Ta se tudi zavzema za prodajo odvečnih objektov in preselitev proizvodnje, medtem ko predsednik začasnega kolegijskega organa in nekaj njegovih članov napovedujejo odstop.

M. Jerše

KRIŽEVSKE OPEKARNE
KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU
VAŠA DOLGOLETNA ŽELJA SE JE URESNIČILA.
VČLANITE SE V STANOVANJSKO ZADRUGO KAR V KRIŽEVSKIH OPEKARNAH!
— cenejša in hitrejša gradnja, končna dela, obnova, preureditev, nadgradnja ali dogradnja vašega doma.

GRADITELJI!
ZNEBITE SE ODVEČNIH POTI!
KRIŽEVSKE OPEKARNE IN STANOVANJSKA ZADRUGA ČERNELAVCI, KORAK BLIŽJE K VAM!
Informacije: telefon 87 587